

צורי מעם השם עושה שמים וארץ

סֵפֶר

תּוֹרַת הַזֹּהַר

הַזֹּהַר הַמְּתַרְגֵּם בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

הַמְּנַקֵּד

עַל הַמְּשָׁה הַמְּשִׁי תּוֹרָה

מִהַתְּנָא הָאֱלֹקִי רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי זִיע"א

פְּרָשֶׁת לָךְ לָךְ

תְּרַגְּוֹם קַל וְנִחְמָד לְמַעַן יִרְוֶיךָ חֵלּוּמֵךְ בּוֹ

יוצא לאור על ידי "מפעל הזהר העולמי"

בעיה"ק בית שמש תובב"א

אלול תש"ע לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות,

לכל החברים וידידים, ולכל אחד ואחד מישראל,

לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

לעילוי נשמת

מרת הינדע לאה, מנחם מוניש וחנה בר"ב יצחק אהרון
הרב צבי יצחק, נטע מאיר, מלכה דבורה בר"ב גבריאל הכהן

לקנות הספרים במחיר מסובסד:

אצל חנות הספרים של ר' פנחס ראובן הי"ו

ברחוב השומר 74 בני ברק

או אצל "מפעל הזוהר העולמי"

רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8

Ramat Beth Shemesh 99093, Israel

Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

פְּרַעַת לָךְ לָךְ

זִהָר

לָךְ לָךְ מֵאַרְצֶךָ וְגו'. רַבִּי אֲבָא פָּתַח וְאָמַר (ישעיה מו)
שִׁמְעוּ אֵלַי אֲבִירֵי לֵב הֲרַחֲוִקִים מִצְדָּקָה. שִׁמְעוּ
אֵלַי אֲבִירֵי לֵב - פְּמָה תְּזַקִּים לְבוֹתֵיהֶם שֶׁל
הֲרָשָׁעִים, שְׂרוּאִים אֶת שְׁבִילֵי וְדַרְכֵי הַתּוֹרָה וְלֹא
מִסֻּתְפָלִים בָּהֶם, וְלְבוֹתֵיהֶם תְּזַקִּים שְׂאִינָם חוֹזְרִים
בְּתִשׁוּבָה לְרַבּוֹנָם, וְנִקְרָאִים אֲבִירֵי לֵב. הֲרַחֲוִקִים
מִצְדָּקָה - שְׂמַתְרַתְּקִים מִן הַתּוֹרָה.

רַבִּי תְּזַקֵּיהָ אָמַר, שְׂמַתְרַתְּקִים מִן תְּקַדּוּשׁ פְּרוּךְ
הוּא, וְהֵם רַחֲוִקִים מִמֶּנּוּ, וּמִשׁוּם כֶּךָ נִקְרָאוּ
אֲבִירֵי לֵב. הֲרַחֲוִקִים מִצְדָּקָה - שְׂאִינָם רוֹצִים
לְקַרֵּב אֶל תְּקַדּוּשׁ פְּרוּךְ הוּא, מִשׁוּם כֶּךָ הֵם
רַחֲוִקִים מִצְדָּקָה. בֵּינָן שְׁהֵם רַחֲוִקִים מִצְדָּקָה,
רַחֲוִקִים הֵם מִשְׁלוֹם, שְׂאִינָן לָהֶם שְׁלוֹם, שְׂפָתוֹב
(ישעיה מח) אֵינָן שְׁלוֹם אָמַר ה' לְרָשָׁעִים. מָה תִּפְעֵם?
מִשׁוּם שְׁהֵם רַחֲוִקִים מִצְדָּקָה.

בֵּא רֵאָה, אֲבָרְהֶם רְצָה לְקַרֵּב אֶל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא וְהִתְקַרֵּב. וְהוּא שְׂפָתוֹב (תהלים מה) אֲהַבֶּתָּ
 צֶדֶק וְתִשְׁנֵא רָשָׁע. מִשׁוּם שְׂאֵהֵב צֶדֶק וְשִׁנֵּא
 רָשָׁע, הִתְקַרֵּב לְצִדְקָה, וְעַל זֶה פָּתוּב (ישעיה מא)
 אֲבָרְהֶם אֲהַבֵּי. מָה הַטַּעַם אֲהַבֵּי? מִשׁוּם שְׂפָתוֹב
 אֲהַבֶּתָּ צֶדֶק. הֲאֲהַבָּה שְׂאֵהֵב ^(דף עז ע"א) אֲבָרְהֶם אֶת
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִכָּל בְּנֵי דוֹרוֹ, שֶׁהֵיוּ אֲבִירֵי
 לֵב, וְהֵם רְחוּקִים מִצִּדְקָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

סְתֵרֵי תוֹרָה

לְמַדְנֵנוּ בְּתַקְוָה רְצוֹן הַמַּלְךְ נִטַּע אֵילָן אֶחָד גָּדוֹל
 וְחֹזֵק בְּתוֹךְ הַנְּטִיעוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת,
 הַנְּטִיעָה שֶׁל הָאֵילָן הַזֶּה בְּתֵרִיסֵר תְּחוּמִים
 מְסֻבָּת. בְּאַרְבָּעָה צַדִּדִים שֶׁל הָעוֹלָם פְּרוּשָׁה
 רְגֵלוֹ. ת"ק פִּרְסָאוֹת מְסֻעוֹתָיו. כָּל הָרְצוֹנוֹת שֶׁל
 אוֹתָם פִּרְסוֹת כּוֹ תְלוּיִים. כְּשׁוּה מִתְעוֹרֵר, כָּלֵם
 מִתְעוֹרְרִים עִמוֹ. אֵין מִי שִׁיּוּצָא מִרְצוֹנוֹ. אַחַר כֵּן
 כָּלֵם בְּרְצוֹן אֶחָד עִמוֹ. קָם מִלְמַעְלָה, [יִוֵּרֵד] יוֹרֵד
 בְּמִסְעוֹתָיו לְתוֹךְ הַיָּם. מִפְּנֵי הַיָּם [מִתְנַלֵּחַ] מִתְמַלֵּא.

הוא המקור [של כל] המים הנובעים, תחתיו
נחלקים כל מימי בראשית. השקאות הנז
תלויים בו.

כל הנשמות של העולמים פורחות ממנו.
הנשמות הללו נכנסות לגן לרדת לעולם
הזה. בפיוצאת נשמה, היא מתברכת בשבע
ברכות להיות אב [לרוח ורם] לגוף [ולחיות] בעליה [של
הדמות העליונה. זהו שכתוב ויאמר ה' אל אברהם. הרי נשמה עליונה אבא (לרוח
ו רם) לגוף בעליה] של דמות עליונה.

בשרוזה [הנפש] לרדת לעולם הזה, משביע
אותה הקדוש ברוך הוא לשמר את
מצוות התורה ולעשות רצונו, ומוסר לה מאה
מפתחות של ברכות של כל יום להשלים את
הדרגות העליונות כחשבון ל"ד ל"ה. שתי פלים
נמסרו לה כדי לתקן בהם את הנזן ולעבדה
ולשמרה. מארצה - זה גן העדן.

[ומולדתך - זה הגוף, שנקרא עץ החיים, שהוא תריסר שבטים עליונים. ומבית

אביך - זו השכינה. אביך זה הקדוש ברוך הוא, שנאמר (משלי כח) גזול אביו

ואמו ואמר אין פשע וגו'. ואין אביו אלא הקדוש ברוך הוא, ואין אמו אלא
 בנעת ישראל. אל הארץ אשר ארצך - זה הוא העולם הזה. [ס"א וממולדתך
 - זה עץ החיים. ומבית אביך - תריסר תחומים, שבמים עליונים. אל הארץ
 אשר ארצך - זהו העולם הזה]. עד כאן סתרי תורה.

רַבִּי יוֹסֵי פֶתַח, (תהלים פד) מַה יְדִידוֹת מְשַׁכְּנוֹתֶיךָ
 ה' צְבָאוֹת. כִּמָּה יֵשׁ לְבַנֵי אָדָם לְהִסְתַּכֵּל
 בְּעִבּוֹרֵת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁתֵּרֵי כָּל בְּנֵי הָאָדָם
 לֹא יוֹדְעִים וְלֹא מִסְתַּכְּלִים עַל מָה עוֹמֵד הָעוֹלָם
 וְעַל מָה הֵם קִיָּמִים. שְׁפָאֲשֶׁר בָּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא אֶת הָעוֹלָם, עָשָׂה שָׁמַיִם מֵאֵשׁ וּמַיִם
 מְעַרְבִים יַחַד, וְלֹא הָיוּ קוֹפְאִים, וְאַחַר כֵּן קָפְאוּ
 וְעָמְדוּ בְרוּחַ עֲלִיזָנָה, וּמִשָּׁם שָׁתַל אֶת הָעוֹלָם
 לְעֵמֵד עַל עֲמוּדִים, וְאוֹתָם הַתּוֹמְכִים לֹא עוֹמְדִים
 אֶלָּא בְרוּחַ הַתְּיָא. וּבְשָׁעָה שָׁאוֹתָהּ הַרוּחַ עוֹלָה,
 כְּלָם מִתְרוֹפְפִים וְזוֹעִים וְהָעוֹלָם רוֹתֵת. זֶהוּ
 שְׁכַתוֹב (אייב ט) הַמְרַגְּזֵי אֶרֶץ מִמְּקוֹמָהּ וְעֲמוּדֶיהָ
 יִתְפַּלְצוּן. וְהַכֹּל עוֹמֵד עַל הַתּוֹרָה. שְׁפָאֲשֶׁר
 יִשְׂרָאֵל מִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, מִתְקַיִם הָעוֹלָם,

ואותם העמודים התומכים בימים במקומם
בקיום שלם.

בא ראה, בשעה שמתעורר חצות הלילה
והקדוש ברוך הוא נכנס לגן העדן
להשתעשע עם הצדיקים, כל האילנות של גן
העדן מזמרים ומשבחים לפניו, שכתוב (דברי
הימים-א טז) אז ירננו עצי היער מלפני ה' וגו'.

והכרוז קורא בחיל ואומר: לכם אומרים
קדושים עליונים, מי מכם שנכנסה
רוח לאזניו לשמע, ועיניו פקוחות לראות, ולבו
פתוח לדעת, בשעה שחרוץ של כל הרוחות
מרימה את התבשמות הנשמה, ומשם יוצא
הקול של הקולות, הצבאות התפורו לארבעה
רוחות העולם.

א. אחד עולה לצד אחד. ב. אחד יורד לאותו
הצד. ג. אחד נכנס בין שנים. ד. שנים
מתעוררים [מתעשרים] בשלשה. ה. שלשה נכנסים
באחד. ו. אחד מוציא גונים. ז. שלשה מהם לצד

אָחַד, וְשָׁשָׁה מֵהֶם יוֹרְדִים לְאוֹתוֹ הַצַּד. ח. שְׁשָׁה
נִכְנָסִים בְּשָׁנִים עָשָׂר. ט. שָׁנִים עָשָׂר מִתְעוֹרְרִים
בְּעֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם. י. שְׁשָׁה כְּלוּלִים בְּעֶשְׂרָה. יא.
עֶשְׂרָה עוֹמְדִים בְּאֶחָד.

אִי לְאוֹתָם שְׁשָׁנִים וְשָׁנָה בְּנִחְיֵיהֶם, לֹא
יִוָּדְעִים וְלֹא מִסֵּתְכָלִים אִיךָ יִקוּמוּ בְּדִין
בְּשֶׁהֶחֱשָׁבוֹן נִמְנָה, ^(דף עז ע"ב) כְּשֶׁנִּטְמָא הַגּוֹת,
וְהִנְשָׁמָה מְשׁוֹטְטָת עַל פְּנֵי הָאֹיִר שְׁמַאִיר וְעוֹלָה
וְיִוָּרְדָת, וְהַשְּׁעָרִים לֹא נִפְתָּחִים, וּמִתְנַלְגָּלִים
כְּאֲבָנִים בְּתוֹךְ הַקְּלָע. אִי לָהֶם! מִי יִבְקֹשׂ אוֹתָם
שְׁלֹא יִקוּמוּ בַתְּעֲנוּג הַזֶּה? בְּתוֹךְ הַמְּקוֹמוֹת שֶׁל
עֲנוּגֵי הַצְּדִיקִים וְנִפְקָד מְקוֹמָם. וְנִמְסָרִים בְּיַדִּי
דוּמָה, יוֹרְדִים וְלֹא עוֹלִים. עֲלֵיהֶם כָּתוּב (אִיוב ז')
כִּלְהַ עֲנֵן וַיִּלֶּךְ בֶּן יוֹרֵד שְׁאוּל לֹא יַעֲלֶה.

בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה מִתְעוֹרְרָת שְׁלֵהֶבֶת אַחַת מִצַּד
הַצָּפוֹן, וּמִכָּה בְּאַרְבָּעָה רוּחוֹת הָעוֹלָם,
וְיִוָּרְדָת וּמְנִיעָה לְבֵין כְּנִפֵי הַתְּרַנְגוּל, וּמִתְעוֹרְרָת
בּוֹ אוֹתָהּ הַשְּׁלֵהֶבֶת וְקוּרָא. וְאִין מִי שְׁמִתְעוֹרְרָה,

פָּרַט לְאוֹתָם צְדִיקֵי הָאֱמֶת שְׁעוֹמְדִים
וּמִתְעוֹרְרִים בַּתּוֹרָה. וְאִזּוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכָל
אוֹתָם הַצְּדִיקִים שֶׁבַתּוֹף גֵּן הָעֶדֶן מִקְשִׁיבִים
לְקוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ה) הִיוּשָׁבֶת בַּנְּנִימִים
חֲבֵרִים מִקְשִׁיבִים לְקוֹלָךְ הַשְּׁמִיעֵנִי.

וַיֹּאמֶר ה' אֵל אַבְרָם. מַה כָּתוּב לְמַעַלְהָ? (בראשית
י"א) וַיָּמַת הָרֵן עַל פְּנֵי תֵרַח אָבִיו וְגו'. מַה
אוֹמֵר כָּאֵן? אֵלֶּא עַד אוֹתוֹ הַיּוֹם לֹא הָיָה אָדָם
שֶׁמַּת בְּחַיֵּי אָבִיו פָּרַט לָזֶה, וּכְשֶׁנֶּזְרַק אַבְרָהָם
לָאֵשׁ, נִהְרַג חָרֵן, וּמִשּׁוֹם זֶה יֵצְאוּ מִשָּׁם. [מִי חָרַג אֶת
חָרֵן? אֵלֶּא בִּינֵן שֶׁהִשְׁלִיכוֹ אֶת אַבְרָהָם לְאוּר כְּשֶׁדִּים, הַתְּנַלְחָה עָלָיו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא וְהִצִּילוֹ, וְהָיָה חָרֵן אָחִיו עוֹמֵד שָׁם.

אָמְרוּ הַכְּשָׁדִים, כְּשֶׁבִיל זְכוּתוֹ שֶׁל חָרֵן נִצּוֹל. מִיָּד יֵצְאָה שְׁלֵחֶבֶת שֶׁל אֵשׁ וְשָׂרְפָה
אֶת חָרֵן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיָּמַת חָרֵן עַל פְּנֵי תֵרַח אָבִיו. וַיֵּשׁ שְׁאוֹמְרִים שָׂאִין שׁוֹלֶטֶת
אֵשׁ בְּזַרְעוֹ שֶׁל תֵרַח, אֲבָל נִשְׁלִיף אֶת חָרֵן לָאֵשׁ, וְאִם לֹא יִבְעַר, גִּדַע וַדַּאי שָׂאִין
שׁוֹלֶטֶת הָאֵשׁ בְּזַרְעוֹ. מִיָּד הִשְׁלִיכוֹ אֶת חָרֵן לָאֵשׁ וְנִשְׂרַף, וְהָיָה תֵרַח אָבִיו עוֹמֵד
שָׁם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיָּמַת חָרֵן עַל פְּנֵי תֵרַח אָבִיו.

בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם יָדְעוּ כָּל אֵמָה וְלִשׁוֹן שֶׁלֹּא הִצִּיל אֶת אַבְרָהָם אֵלֶּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא שֶׁהוּא יְחִידוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְהָיוּ מְבִיאִים אֶת בְּנֵיהֶם לְמִשְׁכַּנּוֹ שֶׁל אַבְרָהָם,

ואומרים לו: ראינו אותך שאפתה בפיטם בקדוש-ברוך-הוא שהוא רבון העולם, למד את בנינו מדרךך שאפתה יודע. וצליהם אמר הכתוב (תהלים מז) נדיבי עמים נאספו עם אלהי אנבהם].

בא ראה מה פתוב, וינקח תרח את אנבהם בנו ואת לוש בן הרן וגו', ויצאו אתם מאור בשדים. ויצאו אתם? אתו היה צריך להיות, שחרי פתוב וינקח תרח וגו'. מה זה ויצאו אתם? אלא תרח ולוש עם אנבהם ושרה יצאו, שהם היו העקר לצאת מתוך אותם הרשעים. שכינן שראת תרח שאנבהם בנו נצל מתוך האש, חזר לעשות את רצונו של אנבהם, ומשום כך ויצאו אתם תרח ולוש.

ובשעה שיצאו מה פתוב? ללקת ארצה כנען. שרצונם היה ללקת לשם. מכאן למדנו, כל מי שמתעורר להטהר, מסיעים אותו. בא ראה שכוף הוא, שכינן שפתוב ללקת ארצה כנען, מיד - ויאמר ה' אל אנבהם לך לך. ועד שהוא התעורר בפתחלה, לא כתוב לך לך.

בא ראה, הדבר שלמעלה לא מתעורר עד שמתעורר למטה בראשונה על מה שישרה עליו אותו שלמעלה. וסוד הדבר - האור השחר אינו נאחז באור הלכן עד שהיא מתעוררת בראשונה. כיון שהיא מתעוררת בראשונה, מיד שורה עליה האור הלכן.

ועל זה כתוב (שם פג) אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט אל, כדי שלא יפסק האור הלכן מן העולם לעולמים. וכן (ישעיה סב) המזכירים את ה' אל דמי לכם, כדי לעורר למטה כמה שתשרה התעוררות שלמעלה. וכן כיון שמעיר אדם התעוררות [מוכה] בראשונה, אז מתעוררת התעוררות שלמעלה. בא ראה, כיון שכתוב ויצאו אתם מאור פשדים וגו', מיד - ויאמר ה' אל אברם וגו'.

ויאמר ה' אל אברם לך לך. אמר רבי אלעזר, לך לך - לעצמה, לתקן את עצמה, [להתמוק] לתקן את דרנה. לך לך - אינך [ס"א פדאי] לעמד

כָּאן בֵּין הַרְשָׁעִים הִלְלוּ. וְסוּד תִּדְבָר - לָךְ לָךְ, ^(דף עח ע"א) שְׁחֵרֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לְאַכְרָתָם רוּחַ שֶׁל חֲכָמָה, וְהָיָה יוֹדֵעַ וּמְצַרֵּף [צְנוּרוֹת] צְדָדֵי יִשְׁוֹב הָעוֹלָם, וְהִסְתַּבֵּל בָּהֶם וְשָׁקַל בְּמִשְׁקָל וַיֵּדַע אֶת הַכַּחוֹת הַמְּמַנִּים עַל צְדָדֵי הַיִּשׁוֹב.

בְּיִשְׁהַגִּיעַ לְתוֹךְ נִקְרָת אֲמִצַּע הַיִּשׁוֹב, שָׁקַל בְּמִשְׁקָל וְלֹא הָיָה עוֹלָה בְּיָדוֹ. הַתְּבוּנָה לְדַעַת אֶת הַכַּחַ שְׁמִמְנָה עֲלֶיהָ, וְלֹא יָכֹל לְהַתְּדַבֵּק בְּרִצּוֹנוֹ. שָׁקַל בְּמָה פְּעָמִים, וְרָאָה שְׁהֵנָה מִשָּׁם נִשְׁתַּל כָּל הָעוֹלָם. הַתְּבוּנָה וְצִרְף וְשָׁקַל לְדַעַת, וְרָאָה שְׁהֵנָה הַכַּחַ הָעֲלִיּוֹן שְׁעֲלֶיהָ אֵין לוֹ שְׁעוֹר, עֵמֶק וְנִסְתָּר, וְאֵינוֹ כְּמוֹ הַצְּדָדִים שֶׁל בְּרִגּוֹת הַיִּשׁוֹב.

הַתְּבוּנָה וְשָׁקַל וַיֵּדַע שְׁחֵרֵי כְּמוֹ שְׁמֵהֶנְקֻדָּה הַחַיָּא אֲמִצַּעִיתוֹ שֶׁל הַיִּשׁוֹב, מְמַנָּה נִשְׁתַּל כָּל הָעוֹלָם לְכָל צְדָדָיו. כִּי גַם יָדַע שְׁחֵרֵי הַכַּחַ שְׁשׁוּרָה עֲלֶיהָ, מִשָּׁם יֵצְאוּ כָּל שְׂאֵר הַכַּחוֹת הַמְּמַנִּים עַל

כָּל צַדִּי הָעוֹלָם, וְכֹל אֲחוּזִים בּוֹ. אִז (בראשית יא)
וַיֵּצְאוּ אֹתָם מֵאוּר כַּשְׂדִּים לְלֶכֶת אֶרֶץ כְּנַעַן.

עוֹד, הַשְּׂגִיחַ וְשָׁקֵל וְצָרַף לַעֲמֹד עַל בְּרוּר הַדְּבָר
שֶׁל אוֹתוֹ הַמָּקוֹם וְלֹא הָיָה יוֹדֵעַ, וְלֹא יָכֹל
לַעֲמֹד עָלֶיהָ לְהַשְׁיִיג. בֵּינֵן שָׂרְאָה אֶת כַּחוֹ שֶׁל
הַמָּקוֹם הַזֶּה וְלֹא יָכֹל לַעֲמֹד עָלָיו, מִיָּד וַיֵּבֵאוּ עַד
חֶרֶן וַיֵּשְׁבוּ שָׁם.

מָה הַטַּעַם שֶׁל אֲבָרָהָם? אֵלֶּא שֶׁהוּא הָיָה יוֹדֵעַ
וּמְצָרַף אֶת כָּל אוֹתָם הַשְּׁלִיטִים מִנְהִיגֵי
הָעוֹלָם בְּכָל צַדִּי הַיְשׁוּב, וְהָיָה שׂוֹקֵל וּמְצָרַף
אוֹתָם הַשְּׁוֹלְטִים בְּצַדִּי הַיְשׁוּב מִנְהִיגֵי הַכּוֹכָבִים
וְהַמְּזוּלֹת שֶׁלָּהֶם מִי הֵם הַחֲזֻקִים אֵלָיו עַל אֵלָיו. וְהָיָה
שׂוֹקֵל אֶת כָּל יְשׁוּבֵי הָעוֹלָם [וְלֹא] וְהָיָה עוֹלָה בְּיָדוֹ.
בְּשֶׁהִגִּיעַ לַמָּקוֹם הַזֶּה רָאָה אֶת חֻזַּק הָעֵמֻקִּים וְלֹא
יָכֹל לַעֲמֹד בּוֹ. בֵּינֵן שָׂרְאָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
הַתְּעוֹרְרוֹתָיו וְהַשׂוֹקֵתוֹ, מִיָּד הַתְּנַלְּהָ עָלָיו וְאָמַר לוֹ
לָד לָד, לְדַעַת אוֹתָךְ וּלְתַקֵּן עֲצָמְךָ.

מֵאַרְצֵךְ - מֵאוֹתוֹ הַצַּד שֶׁל הַיְשׁוּב שְׁהֵייתָ נִדְבָק
 בוֹ. וּמְמוֹלְדֹתֶךָ - מֵאוֹתָהּ הַחֲכָמָה
 שֶׁאַתָּה מִתְבוֹנֵן וְשׂוֹקֵל אֶת תּוֹלְדֹתֶךָ וְהַרְגַּע וְהַשְׁעָה
 וְהַזְמִן שְׁנוֹלְדֹתָ בוֹ, וּבְאוֹתוֹ הַפּוֹכֵב וּבְאוֹתוֹ הַמְּוֹל.
 וּמִבֵּית אָבִיךָ - שְׁלֹא תִשְׁנִיחַ בְּבֵית אָבִיךָ. וְאִם יֵשׁ
 לְךָ שָׂרֵשׁ לְהַצְלִיחַ בְּעוֹלָם מִבֵּית אָבִיךָ, מִשׁוּם כִּי
 לְךָ לְךָ מִתְחַכְמָה הוּוֹ וּמִתְהַשְׁנָחָה הוּוֹ

בֵּא רֵאָה שְׂכָךְ הוּא, שְׁהֵרִי יֵצְאוּ מֵאוֹר כְּשָׂדִים
 וְהָיוּ בְּחָרָן, לָמָּה יֹאמֵר לוֹ לְךָ לְךָ מֵאַרְצֵךְ
 וּמְמוֹלְדֹתֶךָ? אֵלֶּיךָ עָקֵר הַדְּבָר כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. אֵל
 הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָךְ. אֲרָאָךְ - מַה שְׁלֹא יִכְלֹת לַעֲמֹד
 עָלָיו, וְלֹא יִכְלֹת לְדַעַת אֶת כַּח הָאָרֶץ הַהִיא שֶׁהוּא
 עֵמֶק וְנִסְתָּר.

וְאַעֲשֶׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל וְגוֹ. וְאַעֲשֶׂךָ - מִשׁוּם שְׂכָתוֹב
 לְךָ לְךָ. וְאַכְרָכָךְ - מִשׁוּם שְׂכָתוֹב
 מֵאַרְצֵךְ. וְאַנְדָּלָה שְׁמֶךָ - מִשׁוּם שְׂכָתוֹב מְמוֹלְדֹתֶךָ.
 וְהָיָה בְּרָכָה - מִשׁוּם שְׂכָתוֹב וּמִבֵּית אָבִיךָ.

סְתֵרֵי תוֹרָה

וְאַעֲשֶׂה לְגוֹי גְדוֹל. זוֹ בְרָכָה אַחַת. וְאַבְרָכְךָ -
שְׁתֵּים. וְאַגְדִּלְךָ שְׁמוֹךְ - שְׁלֹשׁ. וְהִיָּה
בְרָכָה - אַרְבַּע. וְאַבְרָכָה מְבָרְכֶיךָ - חֲמִישׁ. וּמְקַלְלֶיךָ
אָרֶב - שֵׁשׁ. וְנִבְרָכוּ בְךָ כָּל מְשַׁפְּחַת הָאָדָמָה -
הֵנָּה שִׁבְעָה. כִּיּוֹן שֶׁהַתְּבָרָךְ בְּשִׁבְעַת הַבְּרָכוֹת הַלְלוּ,
מֵה כְּתוּב? וַיִּלְךְ אַבְרָם בְּאִשְׁרֵי דְבַר אֱלֹהֵי ה', לְרַדַּת
לְעוֹלָם הַזֶּה כְּפִי שְׁהַצְטוּתָה.

מִיָּד וַיִּלְךְ אֹתוֹ לוֹט. זֶה הַנְּחָשׁ שֶׁהַתְּקַלֵּל וְהַתְּקַלֵּל
הָעוֹלָם בְּגִלְלוֹ, שֶׁהוּא עוֹמֵד לְפָתַח לְהַסְטִין
לְגוֹף, וְלֹא תִפְעַל הַנְּשָׂמָה עֲבוּרָה שְׁהַצְטוּתָה עַד
שִׁיעֲבֵרוּ עָלֶיהָ בְּעוֹלָם הַזֶּה שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים.
שְׁתֵּרֵי מְשָׁנִים עֶשֶׂר שָׁנִים וּמַעְלָה מִתְּעוֹרְרַת
הַנְּשָׂמָה לְעַבֵּד אֶת הָעֲבוּרָה שְׁהַצְטוּתָה. זֶהוּ
שְׁכַתוּב. וְאַבְרָם בֶּן חֲמִישׁ שָׁנִים וְשִׁבְעִים שָׁנָה. שִׁבְעָה
וְחֲמִישׁ הֵם שָׁנִים עֶשֶׂר [וּשְׁנֵי עֲלוּזִים עָלֵיהֶם - אַרְבָּעָה עֶשֶׂר הֵם].

וְאִז נִרְאִית הַנְּשָׂמָה בְּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהִיא בָּאָה
מִחֲמִישׁ שָׁנִים שֶׁהֵם ת"ק פְּרָסוֹת שֶׁל עֵץ

החיים. ושבועים שנה - זהו אותו אילן ממש, שהוא שביעי לדרגות ונקרא שבועים שנה. אז יוצאת מאותה והמת הנחש, ונכנסת לעבודה הקדושה. זהו שכתוב בצאתו מתרן [ומי שבועים שנה לא ספורות חיים מאותם ארבע עשרה] מאותו הרגו והתקף של [השמן] שהוא הנחש שהיה מסית אותו עד עכשו את הגוף ושולט עליו.

באילן שולטת ערלה שלש שנים. באדם שלש עשרה שנים שנקראים שני ערלה. כיון שעברו על הגוף אותן השנים והתעברה [ד"א והתעוררה] הנשמה לעבד את עבודת הקדש, היא מצוה את הגוף לרצון טוב, להכניע את אותו הנחש שהנה לא יכול לשלט כמו שהיה, שכתוב ויקח אברם את שרי אשתו וגו' [אברם זו י'. את שרי זו ה'. י' זו הנשמה לנשמה, והוא זכר. ה' זו הנשמה של הנקבה]. זה הגוף, שהוא אצל הנשמה כמו נקבה אצל הזכר. ואת לוט בן אחיו - זה [נצר הרע] הנחש שלא זו כל כך מן הגוף, משום הדבקות של הגוף לא כל כך זזים [הזמן שהוא] ממנו. אבל התעוררות הנשמה תמיד

מִלְקָה אֹתוֹ וּמִתְרָה בּוֹ וּמוֹכִיחָה אֹתוֹ וּמִכְנִיעָה
אֹתוֹ בְּעַל כְּרָחוּ, וְלֹא יָכוֹל לְשַׁלֵּט.

וְאֵת כָּל רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכְשׁוּ - אֵלּוּ הַמַּעֲשִׂים
הַטּוֹבִים שְׁעוֹשָׂה אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה
בְּהִתְעוֹרְרוֹת שֶׁל הַנְּשָׂמָה. וְאֵת הַנְּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ
בְּחָרֵן - אֹתָהּ הַנְּפֶשׁ שֶׁהִיְתָה בְּרֵאשׁוֹנָה בְּדַבְּקוֹת
בְּחִבְרוֹת שֶׁל הָעַרְלָה הַחַיָּא עִם הַגּוֹף וְתִקֵּן אֹתָהּ
לְאַחַר מִכּוֹן, שֶׁהָרִי אַחַר שֶׁלֵּשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים וּמַעֲלָה,
בְּשֶׁהַנְּשָׂמָה מִתְעוֹרְרָת לְתִקֵּן אֶת הַגּוֹף, שְׁנִיחָם
מִתְקַנִּים אֶת אֹתָהּ הַנְּפֶשׁ שֶׁמִּשְׁתַּתְּפָת עִם חֹזֶק
הַנְּחֹשׁ וְתִשׁוּקָתוֹ הַרְעָה. זֶהוּ שְׂכָתוֹב וְאֵת הַנְּפֶשׁ
אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרֵן. וְעַם כָּל זֶה הַנְּשָׂמָה מִתְנַפֶּרֶת
בְּאֹתוֹ הַנְּחֹשׁ לְשֹׁבֵר אֹתוֹ בְּחֹזֶק בְּשַׁעֲבוֹד שֶׁל
הַנְּשׂוּבָה [נ"א בְּשַׁעֲבוֹד שֶׁל תּוֹרָה, וּמוֹשֵׁף אֹתוֹ לְכַתִּי בְּנִסְיוֹת וּכְתִי מִדְּרָשׁוֹת
כְּדִי שְׁלֹא יתְנַפֵּר עַל חֲרוֹם כְּבִרְאשׁוֹנָה]. זֶהוּ שְׂכָתוֹב וַיַּעֲבֹר. (ע"ב

סתרי תורה).

רַבִּי שְׂמַעוֹן אָמַר, וְאַעֲשֶׂה לְגוֹי גְּדוֹל - מִצַּד הַיְמִין.
וְאַבְרָכְךָ - מִצַּד הַשְּׂמָאל. וְאַגְדִּילָה שְׂמֶךְ -

מַצֵּד הָאֲמִצֵּעַ. וְהִיָּה בְרָכָה - מַצֵּד שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.
 הִנֵּה כָּאֵן כִּסֵּא שֶׁל אַרְבָּעָה עֲמוּדִים שֶׁכֻּלָּם כָּלוּלִים
 בְּאַבְרָהָם. מִכָּאֵן וְהִלָּאָה בְּרָכוֹת לְאַחֵרִים שֶׁנִּזְוֵנִים
 מִכָּאֵן, שְׁכֵתוֹב וְאַבְרָהָה מִבְּרַכְיָהּ. (דף ע"ח ע"ב) וּמִמֶּנּוּ לְלֶךְ
 אֲאֹר וְנִבְרָכוּ בְּךָ כָּל מְשֻׁפָּחַת הָאֲדָמָה.

רַבִּי אֶלְעָזָר הָיָה יוֹשֵׁב לִפְנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן אֲבִיו,
 וְהָיָה עִמּוֹ רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי
 חֲזַקְיָה. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי שְׁמַעוֹן אֲבִיו, זֶה
 שְׁכֵתוֹב לְךָ לְךָ מֵאַרְצֶךָ וּמִמּוֹלְדֹתֶיךָ, כִּינּוֹן שֶׁכֻּלָּם
 יִצְאוּ לְלֶכֶת, לָמָּה לֹא נֹאמַר לוֹ שֶׁכֻּלָּם יִצְאוּ?
 שְׁחֵרִי אֵף עַל נֶבֶשׁ שֶׁתִּרְחַח הָיָה עוֹבֵד לְעַבְדוּתָהּ זָרָה,
 כִּינּוֹן שֶׁהִתְעוֹרֵר בְּהִתְעוֹרְרוֹת מוֹכָה לְצֵאתָ עִם
 אַבְרָהָם, וְרֵאִינוּ שֶׁתִּקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא מְרַצָּה
 מִתְּשׁוּבַת הַרְשָׁעִים, וְהִתְחִיל לְצֵאתָ, לָמָּה לֹא
 כָּתוּב לָבוֹ לָכֶם? לָמָּה לְאַבְרָהָם לְבַדּוֹ לְךָ לְךָ?.

אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן, אִם תֹּאמַר שֶׁתִּרְחַח, כְּשִׁיצֵא
 מֵאוֹר כְּשָׂדִים, זֶה הָיָה כִּדְרֵי לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה
 - לֹא כִּדְרֵי! אֵלֶּיךָ כְּשִׁיצֵא, יִצְא לְהִנָּצֵל, שֶׁכֻּלָּם כִּדְרֵי

אֲרָצוֹ רָצוּ לְהִרְגוֹ אֹתוֹ. כִּיּוֹן שָׂרְאוֹ שֶׁנִּצְלַל אֲבָרְהָם,
הָיוּ אוֹמְרִים לְתֵרַח: אַתָּה הוּא שְׁהִיִּת מִטְּעָה אֹתוֹ
בְּפִסְיִלִים הַלָּלוּ. וּמִתּוֹךְ הַהִפְחָדָה שְׁלָהֶם יֵצֵא תֵרַח.
כִּיּוֹן שְׁהִנִּיעַ לְחָרֵן, לֹא יֵצֵא מִשָּׁם אַחַר כָּף, שְׁכַתּוֹב
וַיִּלְךְ אֲבָרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהֵי ה' וַיִּלְךְ אֹתוֹ לוֹט.
וְאֵלֹהֵי תֵרַח לֹא כָתוּב [כּוּ וַיִּלְךְ אֱלֹהֵי יֵצֵא].

פְּתַח וְאָמַר, (אִיּוֹב ל"ח) וַיִּמְנַע מִרְשָׁעִים אוֹרָם וַיְרוּעַ
רָמָה תִּשְׁבֵּר. הַפְּסוּק הַזֶּה הִקְיִמוּהוּ, אֲבָל
וַיִּמְנַע מִרְשָׁעִים אוֹרָם - זֶה נִמְרֹד וּבְנֵי דוֹרוֹ שֶׁיֵּצֵאוּ
אֲבָרְהָם מֵהֶם, שְׁהִיָּה אוֹרָם. וַיְרוּעַ רָמָה תִּשְׁבֵּר -
זֶה נִמְרֹד.

דִּבֶּר אַחַר וַיִּמְנַע מִרְשָׁעִים אוֹרָם - זֶה תֵרַח וּבְנֵי
בֵיתוֹ. אוֹרָם - זֶה אֲבָרְהָם. לֹא כָתוּב הָאוֹר
אֱלֹהֵי אוֹרָם, שְׁהִיָּה עִמָּהֶם. וַיְרוּעַ רָמָה תִּשְׁבֵּר - זֶה
נִמְרֹד, שְׁהִיָּה מִטְּעָה אֲחֵרָיו אֶת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם,
וּמִשׁוֹם כָּף כָּתוּב לָךְ לָךְ, כִּדְרֵי לְהַאֲרִי לָךְ וּלְכָל
אוֹתָם שֶׁיֵּצֵאוּ מִמֶּךָ מִכָּאן וְהִלָּאָה.

עוד פתח ואמר, (שם לו) ועתה לא ראו אור בהיר
הוא בשחקים ורוח עברה ותטהרם. ועתה
לא ראו אור - מתי? בשעה שאמר הקדוש ברוך
הוא לאברהם לך לך מארצה וממולדתך ומבית
אביך. בהיר הוא בשחקים - שרצה הקדוש ברוך
הוא לתדביק את אברהם באור שהוא שלמעלה
ולתאיר שם. ורוח עברה ותטהרם - שחרי אחר
כך שבו בתשובה תרח וכל בני ביתו [נ"א וכל בני עירו].
בני ביתו [נ"א בני עירו], שכתוב ואת הנפש אשר עשו
בחרן. תרח, שכתוב ואתה תבוא אל אבתיך
בשלום וגו'.

ויקח אברהם באשר דבר אליו ה'. אמר רבי
אלעזר, בא ראה, שחרי לא כתוב ויצא
אברהם באשר דבר אליו ה', אלא ויקח, כמו
שנאמר לך לך, שחרי בראשונה עשו ויצאה,
שכתוב ויצאו אתם מאור בשדים ללכת ארצה
כנען. ועכשו כתוב ויקח, ולא כתוב ויצא.

בַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהֵי ה' - שְׁהִבְטִיחַ לוֹ אֶת כָּל
הַהִבְטָחוֹת. וַיִּלְךָ אִתּוֹ לֹט - שְׁהִתְחַבֵּר
עִמּוֹ בְּדֵי לְלַמַּד מִמַּעֲשָׂיו, וְעַם כָּל זֶה לֹא לְלַמַּד כָּל
זֶה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֲשֶׁרֵי הַצְּדִיקִים שְׁלוֹמֵדִים
בְּרַבֵּי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּדֵי לְלָקֵת בָּהֶם וְלִירֵא
מִמֶּנּוּ מֵאֲוֹתוֹ יוֹם הַדִּין שְׁעֵתִיד אָדָם לָתֵת דִּין
וְחֶשְׁבוֹן לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

פָּתַח וְאָמַר, (אייוב לו) בְּיַד כָּל אָדָם יַחְתּוֹם לְדַעַת
כָּל אֲנָשִׁי מַעֲשָׂהוּ. הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֵרוּחוֹ.
אָבֵל ^(דף עט ע"א) בַּא רְאֵה, בַּיּוֹם הַהוּא שֶׁנִּשְׁלָמִים יָמֵי
הָאִישׁ לְצֵאת מִן הָעוֹלָם, הַיּוֹם הַהוּא שֶׁהַגּוֹף נִשְׁפָּר
וְהַנְּפֶשׁ רוֹצֵה לְהַפְרִיד מִמֶּנּוּ, אִזּוּ נִתְּנָת רְשׁוּת לְאָדָם
לְרֵאוֹת מַה שְּׁלֹא הִיָּתָה לוֹ רְשׁוּת לְרֵאוֹת בְּזִמְנָה
שֶׁהַגּוֹף שָׁלֵט וְעֹמֵד עַל בְּרִיּוֹ.

וְאִזּוּ עוֹמְדִים עָלָיו שְׁלֹשָׁה שְׁלִיחִים וּמַחֲשָׁבִים יָמֵי
וְחֶטְאָיו וְכָל מַה שֶׁעָשָׂה בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְהוּא
מוֹדָה עַל הַכֹּל בְּפִיו, וְאַחַר כֵּן הוּא חוֹתֵם עָלָיו
בְּיָדוֹ. וְהוּא שֶׁכֶּתוּב בְּיַד כָּל אָדָם יַחְתּוֹם. וּבְיָדוֹ כָּלֵם

חַתוּמִים לָרוֹן אוֹתוֹ [בְּאוֹתוֹ ד"א בְּהַ] הָעוֹלָם עַל
הָרֵאשׁוֹנִים וְעַל הָאַחֲרוֹנִים, עַל חֲדָשִׁים וְעַל יִשְׁנִים,
לֹא נִשְׁכַּח אַחַד מֵהֶם. וְהוּא שֶׁכֶּתוּב לְדַעַת כָּל אֲנָשִׁי
מִעֲשָׂהוּ. וְכָל אוֹתָם הַמַּעֲשִׂים שֶׁעָשָׂה בְּעוֹלָם הַזֶּה
בְּגוֹף וְרוּחַ, כִּי גַם נוֹתֵן הַשְּׁבוּן בְּגוֹף וְרוּחַ בְּמִטְרָם
יֵצֵא מִן הָעוֹלָם

בֵּן רֵאִה כִּמְהָ הַרְשָׁעִים קָשִׁי עָרַף בְּעוֹלָם הַזֶּה, כִּי
גַם אֶפְלוּ בְּשָׁעָה שְׂרוּצִים לֵצֵאת מִן הָעוֹלָם
הַזֶּה הֵם קָשִׁי עָרַף. מִשּׁוֹם כִּי אֲשֶׁרִי הָאִישׁ שְׁלוּמֵד
בְּעוֹלָם הַזֶּה אֵת דְּרָכֵי הַקְּדוֹשׁ כְּרוּף הוּא כִּי
לְלַכֵּת בָּהֶם. וְהַרְשָׁע, אֵף עַל פִּי שְׂמִם־תִּכַּל בְּאֵלוֹ
[נ"א שְׂמִשְׁתַּדֵּל עִם] הַצְּדִיקִים, מִקְּשָׁה עָרַף וְלֹא רוֹצֵה
לְלַמֵּד. וּמִשּׁוֹם כִּי יֵשׁ לְצְדִיק לְחִתּוּק בּוֹ. וְאֵף
עַל גַּב שֶׁהַרְשָׁע מִקְּשָׁה עָרַף הוּא, לֹא יַעֲזֹב אוֹתוֹ,
וְיֵשׁ לוֹ לְחִתּוּק בְּיָדוֹ וְלֹא יַעֲזֹב אוֹתוֹ. כִּי אִם
יַעֲזֹב אוֹתוֹ, יִלָּךְ וַיַּחֲרִיב אֵת הָעוֹלָם.

בֵּן רֵאִה מֵאֵלִישָׁע שֶׁדָּחָה אֵת גִּיחְזוֹ. וְכֵן
בְּאַבְרָהָם - כָּל פַּעַם שְׁלוּט הָיָה עִמּוֹ, לֹא

התחבר עם הרשעים. כיון שנפרד ממנו, מה
פתוב? ויבחר לו לוט את כל כפר הירדן.
וכתוב ויאהל עד סדום. מה פתוב אחר כך?
ואנשי סדם רעים וחטאים לה' מאד.

אמר רבי אבא, זה שאמרת וילך אנכרם ולא
כתוב ויצא אנכרם - זה יפה. אבל בסוף
הפסוק מה פתוב? בצאתו מתרן. אמר רבי
אלעזר, כתוב מתרן, והיציאה היא מארץ
מולדתו היתה בראשונה.

ויקח אנכרם את שרי אשתו. מה זה ויקח? אלא
משך אותה בדברים נעימים, משום שאין
רשות לאדם להוציא את אשתו ללכת לארץ
אחרת ללא רצונה. וכן הוא אומר (במדבר ב) קח
את אהרן, (שם ג) קח את הלזים. ומשום כך ויקח
אנכרם. משך אותה בדברים והודיע לה את דרכי
בני הדור כמה הם רעים. ומשום כך ויקח אנכרם
את שרי אשתו.

וְאֵת לֹט בֶּן אָחִיו. מָה רָאָה אַבְרָם לְהַדְבִּיק עִמּוֹ
 אֵת לֹט? אֵלָּא מִשּׁוּם שְׂצָפָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ
 שְׁעָתִיד לְצֵאת מִמֶּנּוּ דָּוָד. וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ
 בְּחָרֵן - אֵלּוּ הַנְּגִרִים וְהַנְּרוֹת שֶׁתִּקְנּוּ אֶת נַפְשׁוֹתָם.
 אַבְרָהָם מְנִיר אֲנָשִׁים, וְשָׂרָה מְנִירַת נָשִׁים,
 וּמַעֲלָה עֲלֵיהֶם כָּאֵלּוּ עָשׂוּ אוֹתָם.

אָמַר רַבִּי אַבְאָ, אִם כָּךְ, כַּמָּה בְּנֵי אָדָם הָיוּ, אִם
 תֹּאמַר שְׂפָלָם הָלְכוּ עִמּוֹ? אָמַר רַבִּי
 אֶלְעָזָר, כֵּן, [וּמִשּׁוּם שְׂפָלָם ד"א וּמִשּׁוּם כָּךְ בָּלָם] הָאֲנָשִׁים
 שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים עִמּוֹ, בָּלָם נִקְרְאוּ ^(דף עט ע"ב) עִם אֱלֹהֵי
 אַבְרָהָם. וְהָיָה עוֹבֵר בְּאֶרֶץ וְלֹא הָיָה פּוֹחֵד,
 שְׂפָתוֹב וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בְּאֶרֶץ.

אָמַר לוֹ רַבִּי אַבְאָ, אִם הָיָה כְּתוּב וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר
 עָשׂוּ בְּחָרֵן - הֵייתִי אוֹמֵר כָּךְ. אֵלָּא כְּתוּב
 וְאֵת הַנֶּפֶשׁ. אֵת - לְרַבּוֹת אֶת הַזְּכוֹת שֶׁל כָּל
 הַנֶּפֶשׁוֹת שֶׁהָיוּ הוֹלְכוֹת עִמּוֹ. שְׂפָל מִי שְׂמֻזָּכָה
 אֶת הָאֲחֵר, אוֹתָהּ הַזְּכוֹת תְּלוּיָהּ בּוֹ וְלֹא זָוָה
 מִמֶּנּוּ. מִנֵּיין לָנוּ? שְׂפָתוֹב וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ

בְּחֶרֶן. הַזְכוּת שֶׁל אוֹתָן הַנִּפְשׁוֹת הִיָּתָה הוֹלָכָת
עִם אַבְרָהָם.

לָךְ לָךְ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מָה הַטַּעַם שֶׁהִתְגַּלְוֹת
תָּרַאשׁוּנָה שֶׁהִתְגַּלָּה תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל
אַבְרָהָם פּוֹתַחַת בְּלָךְ לָךְ, שֶׁהֲרִי עַד פֶּאֶן לֹא דָבַר
עִמּוֹ תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. מָה הַטַּעַם פֶּתַח בְּלָךְ
לָךְ? אֵלֶּא זֶה אָמְרוּ שְׂרָמּוֹ בְּחִשְׁבוֹנּוֹ מֵאַתָּה, שֶׁהֲרִי
לְמֵאָה שָׁנִים נוֹלַד לוֹ בֵּין.

אַבְל נֵא תְרַאָה, כָּל מָה שֶׁעָשָׂה תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּאֶרֶץ, הַכֹּל הוּא סוּד שֶׁל חֲכָמָה.
מִשׁוֹם שֶׁאַבְרָהָם לֹא הָיָה דָבוּק
בְּקַדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אִזּוּ כְּרֵאוֹי, אָמַר לוֹ לָךְ לָךְ.
וְזֶה רָמּוֹ לְמָקוֹם הַהוּא שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְקַרֵּב עִם
תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהִיא הַדְרָגָה תְּרַאשׁוּנָה
לְחַפְנִים לְקַדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, מִשׁוֹם כִּךְ לָךְ לָךְ.

וּבַדְרָגָה הַזֹּאת לֹא יְכוּל אַבְרָהָם לְהִאָּחֵז בָּהּ עַד
שִׁיבְנִים לְאֶרֶץ, שֶׁשָּׁם יִקְבֹּל אֶת הַדְרָגָה
הַהִיא. כִּמּוֹ כֵּן פְּתוּב (שְׁמוּאֵל-ב' ב') וַיִּשְׁאַל דָּוִד בְּה'

לֵאמֹר הַאֲעֲלֶה בְּאַחַת מֵעָרֵי יְהוּדָה וַיֹּאמֶר ה' עֲלֵה וַיֹּאמֶר דָּוִד אָנֹכִי אֲעֲלֶה וַיֹּאמֶר חֲבֵרוֹנָה. וְכִי בִּיּוֹן שְׁמֵת שָׂאוּל וְהַמְּלָכוֹת רְאוּיָה לְדָוִד, לָמָּה לֹא קִבַּל אֶת הַמְּלָכוֹת מִיַּד עַל כָּל יִשְׂרָאֵל?.

אֲלֵא הַכֹּל הוּא סוּד שֶׁל חֲכָמָה, מִשּׁוּם שְׁדוּד אֵין לוֹ לְקַבֵּל מַלְכוּת אֲלֵא עַד שִׁיתְחַבֵּר עִם הָאֲבוֹת שֶׁהֵם בְּחֲבֵרוֹן, וְאִזּוֹ יִקְבַּל בָּהֶם מַלְכוּת. וְעַל כֵּן הִתְעַכֵּב שָׁם שִׁבְעַ שָׁנִים, כִּדְרֵי שִׁיקְבַּל מַלְכוּת כְּרֵאוּי, וְהַכֹּל בְּסוּד הַחֲכָמָה וְכִדְרֵי שִׁיתְקַן אֶת מַלְכוּתוֹ. כְּמוֹ כֵּן אֲבָרְהָם לֹא נִכְנַס לְבְרִיתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד שֶׁנִּכְנַס לְאָרְצוֹ.

רֵאֵה מַה כְּתוּב, וַיַּעֲבֹר אֲבָרָם בְּאָרְצוֹ. וַיַּעֲבֹר? וַיֵּלֶךְ הָיָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת! אֲלֵא כֵּאֵן הוּא רָמַז הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ שֶׁנִּחְתָּם בּוֹ הָעוֹלָם בְּשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתֵיּוֹת חֲקוּקוֹת שֶׁכֻּלָּן בַּשֵּׁם הַזֶּה. כְּתוּב כֵּאֵן וַיַּעֲבֹר, וְכְתוּב שָׁם (שְׁמוֹת ל"ד) וַיַּעֲבֹר ה' עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא.

בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַבִּי יִיסָא הִזְקֵן כְּתוּב, וַיַּעֲבֹר אֲבָרָם
 בְּאֶרְצָא, וְכְתוּב שָׁם (שם ג) אֲנִי אֶעֱבִיר כָּל
 טוֹבִי. וְהוּא רָמַז לְקִדְשֵׁי הָאֶרֶץ שְׂפָאָה מִמְּקוֹם
 עֲלִיֹן כְּרָאוּי. עַד מְקוֹם שְׁכֵם עַד אֵלֹן מוֹרָה, מִצַּד
 זֶה [ד"א ל"ג שְׁלֻמִּישָׁה] לְצַד זֶה כְּרָאוּי. וְהַכְּנִיעַנִי אִזּוּ בְּאֶרְצָא,
 חֲרִי נִתְּפָאָר שְׁעַד כְּפֵעַת שׁוּלְטַת הַנְּחֻשׁ הָרַע שְׁהִתְקַלְּלָל
 וְהִבִּיא קַלְלוֹת עַל הָעוֹלָם, שְׂפָתוֹב (בראשית ט) אֲרוּר
 כְּנֻעַן עֶבֶד עֲבָדִים יְהוָה לְאַחִיו, וְכְתוּב (שם ג) אֲרוּר
 אֲתָה מִכָּל הַבְּהֵמָה וְגו'. וְשָׁם הִתְקַרַּב אֲבָרָהָם
 לְקַדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. מַה כְּתוּב? וַיֵּרָא ה' אֶל אֲבָרָם.
 כָּאֵן הִתְנַלְּתָה לוֹ מַה שְּׁלֵא הָיָה יוֹדֵעַ אוֹתוֹ הַכַּחַ
 הָעַמֵּק שְׁשׁוּלְטַת עַל הָאֶרֶץ. וּמִשׁוּם כֵּךְ וַיֵּרָא, מַה (דף
 פ ע"א) שְׁתִּיָּה מְכַסֶּה מִמֶּנּוּ.

וְאִזּוּ וַיִּכֵּן שָׁם מוֹבַח לַה' הַנִּרְאָה אֵלָיו. כִּיֹּן שְׂאֲמַר
 לַה', מַה זֶה הַנִּרְאָה אֵלָיו? אֵלֵא כָאֵן
 הִתְנַלְּתָה לוֹ אוֹתָהּ הַדְּרָגָה שְׁשׁוּלְטַת עַל הָאֶרֶץ,
 וְנִכְנַם בָּהּ וְהִתְקַיַּם בָּהּ.

וַיַּעַתְק מִשָּׁם הִתְרַח. מִשָּׁם יָדַע הָר ה' וְכָל
הַדְרָגוֹת הַנְּטוּעוֹת בַּמָּקוֹם הַזֶּה. וַיֵּט
אֶהְלֵה, כְּתוּב בְּה"א. פָּרַשׁ פְּרִישָׁה וְקָבַל מַלְכוּת
שָׁמַיִם בְּכָל הַדְרָגוֹת שְׁאַחֲזוֹת בּוֹ, וְאִזּוּ יָדַע
שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵט עַל הַכָּל, וְאִזּוּ בָּנָה
מְזֻבַּח. וּשְׁנֵי מְזֻבְחוֹת הָיוּ, מִשׁוּם שְׂכָאן הַתַּנְלָה לוֹ
שְׁתֵּרֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵט עַל הַכָּל, וַיֵּדַע
הַחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה מַה שְּׁלֵא הָיָה יוֹדַע מִלְּפָנָי בֶּן.
וּבָנָה שְׁנֵי מְזֻבְחוֹת - אֶחָד לַדְרָגָה הַגְּלוּיָה, וְאֶחָד
לַדְרָגָה הַנְּסֻתָּרָה.

בֵּא רֵאָה שְׂכָף תָּיָה בְּרֵאשׁוֹנָה. כְּתוּב וַיִּבֶן שָׁם
מְזֻבַּח לַה' הַנְּרָאָה אֱלֹיוּ וְגו', וְאַחַר כֵּן כְּתוּב
וַיִּבֶן שָׁם מְזֻבַּח לַה' סְתָם, וְלֹא כְּתוּב הַנְּרָאָה אֱלֹיוּ,
וְהַכָּל הוּא סוּד שָׁל חֲכָמָה. וְאִזּוּ הִתְעַטַּר אַבְרָהָם
מִדְרָגָה לַדְרָגָה עַד שְׁעָלָה לַדְרָגָתוֹ. זֶהוּ שְׂכָתוּב
וַיִּסַּע אַבְרָם הַלּוֹךְ וְנָסוּעַ הַנְּנֻבָּה. זֶה הַדְרָוִם, שֶׁהוּא
חֶלְקוֹ שָׁל אַבְרָהָם, הַלּוֹךְ וְנָסוּעַ דְרָגָה אַחַר דְרָגָה
עַד שְׁעָלָה לַדְרָוִם וְשָׁם נִקְשַׁר כְּרֵאוֹי, וְעָלָה לַדְרָגָתוֹ
שָׁל הַדְרָוִם. כִּיּוֹן שְׂאַבְרָהָם הִתְעַטַּר בְּדְרָגָתוֹ בְּאֶרֶץ

הַקְדוּשָׁה וְנִכְנַם [בְּאֶרֶץ] לַדְרָגָה הַקְדוּשָׁה, אִזּוּ מֵה
 פְּתוּב? וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ, שְׁלֹא הָיוּ יוֹדְעִים יְדִיעָה
 לְהִתְקַרֵּב אֶל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ, שְׁעַד פְּעֵת לֹא הָיָה הַכַּח שְׁעַל
 הָאֶרֶץ נוֹתֵן חֹק וּמִזוֹן עַל הָאֶרֶץ, מִשּׁוּם
 שְׁטָרֵם הַתְּקִנָּה [נ"א נְתִקְנָה] וְלֹא עֲמָדָה בְּקִיּוּם. כִּיּוֹן
 שְׁאֲבָרָהֶם רָאָה אֶת אוֹתוֹ הַכַּח הַמְּמַנֶּה עַל הָאֶרֶץ,
 לֹא נָתַן חֹק וְכַח קְדוּשׁ כְּרִאֲוִי, אִזּוּ וַיִּרְדּוּ אֲבָרֵם
 מִצָּרִים לְגוֹר שָׁם. מִכִּיּוֹן יָדַע אֲבָרָהֶם? שְׁכַתּוֹב
 לְזַרְעוֹ נָתַתִּי אֶת הָאֶרֶץ הַזֹּאת. אִזּוּ יָדַע אֲבָרָהֶם
 שְׁהֵינָה הָאֶרֶץ לֹא נְתִקְנָה בְּתִקּוֹן קְדוּשׁ, אֶלֶּא
 בְּדְרָגוֹת [יְדִיעוֹת] קְדוּשׁוֹת שְׁיִצְאוּ מִמֶּנּוּ. וְאִזּוּ יָדַע
 אֲבָרָהֶם אֶת סוּד הַחֲכָמָה, שְׁהָאֶרֶץ לֹא תִתְקַן
 בְּקְדוּשָׁה, אֶלֶּא כִּפִּי שְׁאֲמַרְנוּ.

סְתָרֵי תוֹרָה

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹמֵז חֲכָמָה עֲלִיוֹנָה
 בְּאֲבָרָהֶם וּבִיִּצְחָק.
 אֲבָרָהֶם זוֹ הַנְּשָׂמָה לְנִשְׂמָה וְהִיא [ס"א אָב וְרַם],

והנשמה הזו היא שָׂרָה. לוט זה הוא הנח"ש וכת
 זוגו של הסמא"ל שהוא. רנ"ח הקדושה זה
 יצחק. נפ"ש הקדושה זו רבקה. יצ"ר הרע זו
 רוח הפהמה, ועל זה אמר שלמה בְּחַכְמָתוֹ (קהלת
 ג) מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה הִיא וְגו'. נפש
 הפהמית זו הנפש מצד תיצר הרע.

ועל זה אמרו [שמהוא] שֶׁהַנְּשָׁמָה לְנִשְׁמָה הִזוּ
 מְעוֹרְרֵת אֶת הָאִישׁ בְּיָרְא"ה וּבְחֻכְמָ"ה.
 הַנְּשָׁמָה מְעוֹרְרֵת אֶת הָאִישׁ בְּבִינָה. זְהוּ שְׂכָתוֹב
 (איוב כח) וַיֹּאמֶר לְאָדָם הֵן יִרְאֵת ה' הִיא חֻכְמָה
 וְגו'. הַנְּשָׁמָ"ה מְעוֹרְרֵת בְּתִשׁוּבָ"ה שְׁנִקְרֵאת בִּינָה
 וְנִקְרֵאת שָׂרָ"ה. וְרו"ח הוּא הַקּו"ל, וְנִקְרֵא דַעַת,
 וּמְעוֹרְרִים אֶת הָאִישׁ שְׁקוּלוֹ עוֹלָה בְּתוֹרָה,
 וְנִקְרֵא תוֹרָה שְׂבֻכְתָּב, וְהַנְּפֶשׁ הַשְּׂבָלִית
 מְתַעוֹרְרִים מִמֶּנָּה מַעֲשִׂים טוֹבִים.

וּבְרִגְמָה הִזוּ בָּרָא אֶת הַגּוֹף מֵאַרְבָּעָה יְסוּדוֹת
 - אֵשׁ וְרוּחַ וְעָפָר וּמַיִם, כְּמוֹ שֶׁהוּא
 נְשָׁמָה לְנִשְׁמָה, נְשָׁמָה וְרוּחַ וְנִפְשׁ. מִיָּם זֶה זָכָר,

וְזֶהוּ הַמַּיִם הַמְּתוּקִים שֶׁל קְדוּשָׁה. וַיֵּשׁ מִיָּם
הַמְּאֹרָרִים שֶׁהֵם יֵצֵר הָרָע. יֵשׁ אֵשׁ קְדוּשָׁה נִקְבָּה,
וַיֵּשׁ אֵשׁ נְכֹרֶיהָ, אֵשׁ זָרָה. וְעַל זֶה כָּתוּב וְאֵל יָבֹא
בְּכָל עֵת אֶל הַקִּדְשׁ, שֶׁהִיא נִקְבָּה מֵיֵצֵר הָרָע.
רוּחַ קְדוּשָׁה הִיא זָכָר. יֵשׁ רוּחַ טְמֵאָה, זֶה יֵצֵר
הָרָע, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה יד) כִּי מִשְׂרָשׁ נִחַשׁ יֵצֵא צִפְעִי.
יֵשׁ עֶפֶר קְדוּשׁ וַיֵּשׁ עֶפֶר טְמֵא.

וְעַל זֶה, הַנְּשָׂמָה שֶׁהִיא תְּשׁוּבָה, מִתְּנַבְּרֶת
בְּאוֹתוֹ הַנִּחַשׁ לְשֹׁכֵר אוֹתוֹ בְּשִׁעְבוֹד שֶׁל
תְּשׁוּבָה, וּמוֹשֵׁף אוֹתוֹ לְבִתִּי בְּנִסְיוֹת וּבִתִּי
מִדְּרָשׁוֹת, וְאוֹתָם אֲרַבֵּעַת הִיסוּדוֹת מִתְּפִשְׁטִים
לְכ"ב אוֹתִיּוֹת, אַחַח"ע בּוֹמ"ף גִּיכ"ק דְּמִלְנ"ת
זִמְשֵׁר"ץ.

וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בְּאֶרֶץ עַד מְקוֹם שָׁכָם - זֶה בֵּית
הַכְּנַסֶּת, מְקוֹם דִּיּוֹר הַשְּׂכִינָה שָׁם, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מח) וַאֲנִי נָתַתִּי לָךְ שְׂכָרִים אַחֵר. זֶה
שְׂכִינָה שְׂרָאוּיָה לוֹ, הוֹאִיל וְנִקְרָא צְדִיק, שֶׁחֲרִי
הַצֶּדֶק אֵין דִּיּוֹרָה אֶלָּא עִם צְדִיק, וְזֶהוּ עַד מְקוֹם

שָׁכַם. עַד אֵלּוּן מוֹרָה - אֵלּוּ בְּתֵי מִדְרָשׁוֹת
שְׁלוֹמְדִים וּמוֹרִים שָׁם תּוֹרָה בְּרַבִּים.

וְהַכְּנִיעַנִי אִזּוּ בְּאֶרֶץ - אִזּוּ נִמְתַּק וְנִתְקַן יִצְרַח הָרַע
בְּגוֹף בְּעַל כְּרָחוּ. שְׁשִׁמּוֹת רַבִּים יִשׁ
לוֹ, וּמִשׁוֹם כֶּךָ [תּוֹר] נִזְכָּר בְּשִׁמּוֹת רַבִּים. אִזּוּ
בְּאֶרֶץ, וְדֹאֵי, וְנִכְנַע בְּזוֹה, מִשׁוֹם שְׁאִזּוּ הַגּוֹף בְּזִמְנָא
שְׁלֵא בְּטַל מִמֶּנּוּ אֹתוֹ הִנְחָשׁ כָּל כֶּךָ, מִשׁוֹם
דְּבִקוֹת הַגּוֹף אִזּוּ הַכְּנִיעַנִי אִזּוּ בְּאֶרֶץ. לָמָּה נִקְרָא
כְּנִיעַנִי? שְׁמִסּוֹבֵב אֶת הַגּוֹף לְדִינִים רָעִים.

וְהַנְּשַׁמָּה עוֹמְדַת בְּעוֹלָם הִיָּה כְּרֹאֵי כִּדֵי לְזוֹבוֹת
בָּהּ, אַחֲרַי כֶּךָ יוֹצֵאת מִן הָעוֹלָם הִיָּה.
אִם זוֹכָה - עוֹלָה לְמִקּוֹמָהּ שְׁמִשָּׁם יֵצֵאתָ, שְׁכַתּוֹב
אֶל מְקוֹם הַמְּזִבַּח אֲשֶׁר עָשָׂה שָׁם כְּרֹאשְׁנָה.
וְכַתּוֹב עַד הַמְּקוֹם אֲשֶׁר הִיָּה שָׁם אֲהִלָּה בְּתַחֲלָה.
אֲהִלָּה בָּהּ א"א.

וְכַעַת הִיא עוֹמְדַת בֵּין לְעֵלוֹת לְמַעְלָה וּבֵין
לְרֵדוֹת לְמַטָּה, [שְׁכַתּוֹב] בֵּין בֵּית אֵל וּבֵין
הָעֵי. אִם זוֹכָה - עוֹלָה אֶל מְקוֹם הַמְּזִבַּח אֲשֶׁר

עֲשֵׂה שָׁם וְגו'. מִי עֲשֵׂה וְאֵיזָה מְזַבַּח? אֵלֶּא אֲשֶׁר
 עֲשֵׂה שָׁם זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁעֲשֵׂה שָׁם אֶת
 הַמְּזַבֵּחַ הַזֶּה וְתִקֵּן אוֹתוֹ עַל שְׁתֵּי עֲשָׂרָה אַבְנִים
 לְמַסְפַּר שִׁבְטֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָיָה דְבַר ה' אֵלָיו
 לֵאמֹר יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמִי וְדַאֲי.

וְהַמְּזַבֵּחַ הַזֶּה עֲשֵׂה שָׁם בְּרֵאשֹׁנָה כַּאֲשֶׁר נִבְרָא
 הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, [עליון] הַטְּמִיר שֶׁל כָּל
 הָעוֹלָמוֹת, וּמִיכָאֵל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עוֹמֵד וּמְקַרֵּב
 אֵלָיו קַרְבָּנוֹת שֶׁל נְשָׁמוֹת. כִּיּוֹן ^(דף פ ע"ב) שֶׁעוֹלָה לְשָׁם
 נְשָׁמָה מָה כְּתוּב? וַיִּקְרָא שָׁם אַבְרָם בְּשֵׁם ה'.
 הַנְּשָׁמָה קוֹרֵאת שָׁם וְנִצְרָת בְּצִרּוֹר הַחַיִּים.

וְכָל זֶה אִם צְדִיק בְּעוֹלָם הַזֶּה לְתִקּוֹן הַגּוֹף כְּרֵאֲוִי
 וְלְהַכְנִיעַ [ולאסוף] תְּחִזֵּק שֶׁל אוֹתוֹ הַמְּקַלָּל. עַד
 שֶׁנִּפְרַד מִמֶּנּוּ מָה כְּתוּב? וַיְהִי רִיב בֵּין רַעִי מְקַנָּה
 אַבְרָם וּבֵין רַעִי מְקַנָּה לוֹטָא [זה יצא הרע], שֶׁכָּכֵל יוֹם
 וַיּוֹם בְּעוֹלָם הַזֶּה הֵם מְסִיעִים וּמְנַהֲיָנִים אֶת
 הַנְּשָׁמָה, וְהֵם מְסִיעִים וּמְנַהֲיָנִים אֶת הַיִּצָר הָרַע,
 הֵם מְקַטְרְגִים בְּקַטְרוֹן אֵלּוֹ עִם אֵלּוֹ, וְכָל

הַאִיבָרִים שֶׁל הַגּוֹף בְּצַעַר בִּינִיָּהֶם, בֵּין הַנְּשֻׁמָּה
לְאוֹתוֹ הַנְּחַשׁ שֶׁנִּלְחָמִים בְּקָרֵב בְּכָל יוֹם.

מַה פְּתוּב? וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֵל לוֹט. הַנְּשֻׁמָּה
חֲזוּרָת לַיִצָּר הָרַע וְאוֹמְרַת לוֹ, אֵל נָא תְהִי
מְרִיבָה בִּינִי וּבִינְךָ וּבֵין רַעִי וּבֵין רוּעִיךָ, הַצְּדָדִים
שְׁלִי וְהַצְּדָדִים שְׁלֶךָ, כִּי אֲנָשִׁים אֲחִים אֲנַחְנוּ. יִצָּר
הַטּוֹב וַיִּצָּר הָרַע קְרוּבִים זֶה עִם זֶה. זֶה לְיָמִין וְזֶה
לְשִׁמְאֵל.

הֲלֹא כָּל הָאָרֶץ לְפָנֶיךָ הַפָּרֶד נָא מֵעַלְי. רַבִּים
הָרָשָׁעִים בָּעוֹלָם, לָךְ וְשׁוֹטֵט אַחֲרֵיהֶם
וְהַפָּרֶד מֵעַמִּי. אִם הַשְּׁמֵאֵל וְאִימָנָה וְגו'. וּמוֹכִיחַ
אוֹתוֹ וּמְצִיק לוֹ בְּכַמָּה קְרֻבוֹת שְׁעוֹשָׂה עִמּוֹ בְּכָל
יוֹם, עַד שְׁכַתוֹב וַיִּפְרְדוּ אִישׁ מֵעַל אָחִיו.

בֵּינָן שֶׁנִּפְרְדִים זֶה מִזֶּה מַה פְּתוּב? אַבְרָם יָשָׁב
בְּאָרֶץ כְּנָעַן. מִתְיַשְׁבֶּת הַנְּשֻׁמָּה עִם אוֹתָם
הַצְּדִיקִים בְּיָשׁוּב טוֹב בְּשָׁלוֹם. וְלוֹט יָשָׁב בְּעָרֵי
הַכְּפָר. אוֹתוֹ הַמְּקַלֵּל הַמְּקַטְרֵג הוֹלֵךְ לְקַטְרֵג
וּלְהַתְּחַבֵּר בְּמָקוֹם שֶׁהָרָשָׁעִים שָׂם, שְׁכַתוֹב וַיִּאֱהַל

עד סלם. מה פתוב אחריו? ואנשי סלם רעים וחטאים לה' מאד. שם שרוי ושם דיורו ביניהם להתחבר עמם להסיט אותם ולאבד אותם.

[ואברהם במעשים טובים, בתשובה, ובתורה] (חסר) [במעשים רעים].

[בין שנשארת הנשמה בלי מקברג ונמחר הגוף מאותה תהמה, מיד תקדוש ברוך הוא משרה את דיורו עמו ויורש נחלה עליונה ותחתונה, וגש לו נחת בין הצדיקים.

והמקלל שהוא בין אותם הרשעים חוטאים עמו, עד שאין פדות לחטאיהם.]

[מה פתוב? וישמע אברם. זו הנשמה שנשארה במחר הגוף. כי נשפה אחיו - זה

וגר הרע שנשפה בין אותם הרשעים בחטאים רבים. וירק את הניכיו ולידי ביתו

- אלו הם הצדיקים שעוסקים בתורה, שהם האיברים של הגוף הורוים ללכת עמו.

שמנה עשר ושלוש מאות - אלו רמ"ח איברי הגוף, ושבעים של סוד הנשמה

שיוצאת משם.] ככל מודרו ללכת לשם לאותם הרשעים

להשיב אותם [מחטאים] מחטאיהם.

מה פתוב? וירדה עד דן. רודה אחריהם ומודיע

להם את דין העולם שהוא וענש הניהנם, ולא

נותן שנה לעינו ביום ובלילה עד שמוכית אותם

את אותם הרשעים, ומשיב אותם בתשובה

לקדוש-ברוך-הוא. מה פתוב? וישב את כל

הרבש. השיב אותם בתשובה שלמה פראוי.

וְגַם אֶת לוֹט אָחִיו וְגו' - אֶפְלוּ אֶת אוֹתוֹ יֵצֵר הָרַע
 מִחֲזִיק עִמוֹ, עַד שֶׁמִּכְנִיעוֹ בְּעַל כְּרָחוּ [ולא]
 וּמִמְתִּיק אוֹתוֹ כְּרֵאוּי. וְהַכֹּל מֵשִׁיב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה
 כְּרֵאוּי, מִכִּיּוֹן שְׁלֵא יִשְׁקַט יוֹמָם וְלַיְלָה, עַד
 שְׁמוּכִיחַ אוֹתָם וְרוֹדֵף אוֹתָם עַל אוֹתוֹ הַחֲטָא
 שְׁחָטָאוּ עַד שֶׁשָּׁבִים בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה כְּרֵאוּי.

חֲזָרְנוּ לְדַבָּרִים הָרֵאשׁוֹנִים שֶׁל הַפְּרָשָׁה. כְּתוּב (שיר
 ג) מִצְאוּנֵי הַשְּׁמָרִים הַסְּכָכִים בְּעִיר וְגו'.

[שנינו, כדגמה שרמונו באברהם ויצחק ושרה ורבקה יהו"ה, כדגמה חזו רמונו בפסוק
 תזה (רות א) ושם האיש אלימלך ושם אשתו נעמי ושם שני בניו מחלון וכליון
 אפרתים. אלימלך"ך זו הנשמה לנשמה.

נעמי" זו הנשמה. ולמה נקראת נעמי? משום (תהלים צ) ויהי נעם ה' אליהינו.
 מחלון זו רוח הקדש. ולמה נקרא מחלון? שמחל לו תקדוש פרוץ הוא. רות"ת זו
 הנפש תקדושה. ולמה נקראת רות"ת? על שם תו"ר. כליו"ן זו רוח תבונה"ה, ועל
 זה אמר שלמה עליו השלום (קהלת ג) רוח תבונה. זה יצ"ר הר"ע. ערפ"ה זו
 נפש השמאל, בת זוגו של היצר הרע. ולמה נקראת ערפ"ה? משום כי עם קשה
 ערף הוא.

אם זכה אדם - עולה הנשמה העליונה, ואם לא - מסתלקים אותם דוכרי הנשמה
 והרות, ונשארת הנשמה העליונה והנפש השכלית. מה כתוב? (רות א) ותצא מן

המקום אשר היתה שמה ושתי בלתייה עמה. ותאמר נעמי לבלתייה שכנה בנתי וגו'. ותאמר רות אל תפנעי בי וגו'. וערפה שבה לעמה ולא להיה].

שנינו. עשה הקדוש ברוך הוא ירושלים של מעלה כמו ירושלים של מטה, בחומות ומגדלים ופתחים ופתחים, ואותן החומות ושם יש עליהם שומרים (דף פא ע"א) ששומרים את השערים של אותן החומות, שבתוב, (ישעיה סב) על חומתיך ירושלים הפקדתי שומרים וגו'. ומיכאל כהן גדול עליון מכלם, שומר פתחים של אלו החומות.

הנשמה [שנקראת נעמי], בשיוצאת מן העולם הנה, אם זוכה - נכנסת לגן העדן של הארץ שנשע הקדוש ברוך הוא לרוחות הצדיקים כמו אותו גן עדן שלמעלה, ושם כל הצדיקים של העולם.

וכשהנשמה יוצאת מן העולם הנה, נכנסת למערת המכילה ששם הוא פתח גן העדן. פונשת באדם הראשון ובאותם האבות ששם. אם היא זוכה - שמתים בה

וּפּוֹתְחִים לָהּ פְּתָחִים וְנִכְנְסֵת, וְאִם לֹא - דּוֹחִים
אוֹתָהּ תְּחוּצָה [ומה היא אוֹמֶרֶת כְּשֶׁדוֹחִים אוֹתָהּ תְּחוּצָה? (שיר ג)]

מִצְאוּנֵי תְּשֻׁמֵּרִים וְגו'. וְהוֹלֶכֶת. אַחַר שֶׁהוֹלֶכֶת שָׁם מִלְּפָנַי שֶׁבָּאָה לְעוֹלָם תְּזַח
וְנָתוּן נָר עַל רֵאשׁוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כט) בְּהִלּוֹ נָרוֹ עָלַי רֵאשׁוֹ, כָּל מִי שֶׁרוֹאִים

אוֹתָהּ מְדַבְּעֵצִים וְאוֹמְרִים הִזְאת נַעֲמִי?

היא מְשִׁיבָה וְאוֹמֶרֶת, (רות א) אַל תִּקְרָאנָהּ לִי נַעֲמִי קְרָאֵן לִי מְרָא וְגו'. אֲנִי
מִלָּאָה הִלְכֵתִי - בְּאוֹתוֹ מְקוֹם, וְרִיקָם הִשִּׁיבֵנִי ה' - כְּלִי תוֹרָה וְכִלֵּי מַעֲשִׂים
מוֹבִים, שֶׁהַכְּנִים אוֹתִי לְגוֹף רַע. לָמָּה תִּקְרָאנָה לִי נַעֲמִי וְה' עֲנֶה בִּי. וְאִם
זוֹכָה, נִכְנְסֵת לְגַן עֵדֶן. בֵּינּוֹן שֶׁנִּכְנְסֵת, יוֹשֶׁבֶת שָׁם
בְּגֵן [מְדוּבָּרָת עִם אֱלִימֶלֶךְ, זֶה מִחֲלוֹן, שֶׁזֶה הָרוּחַ מְדוּבָּר עִם רוּחַ, שְׂוֹי הַנְּפֶשׁ
הַשְּׂבָלִית] וְהִתְלַבְּשׁוּ [ד"א וּמִתְלַבְּשֵׁת] שָׁם בְּלְבוּשׁ שֶׁל
הַדְּמוּת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה וְשָׁם מִתְעַדְּנָת.

סֵתֵר הַסְּתָרִים נִמְסָר לְחַכְמֵי הַלֵּב. [אַרְבַּע] שֶׁלֹּשׁ
דְּרָגוֹת הֵן שְׂאֵחֻזוֹת זו בְּזוֹ, וְאֵלוֹ הֵן נְפֶשׁ

[נְשָׂמָה לְנְשָׂמָה, הַנְּשָׂמָה הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁנִּקְרָאת יו"ד] רו"ח וְנְשָׂמָה. [נְשָׂ"ש]

הַנְּפֶשׁ הִיא הַכֹּחַ שֶׁהַגּוֹף נִכְנָה מִמֶּנּוּ. שֶׁבָּאֲשֶׁר
הָאָדָם מִתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם הַזֶּה לְהוֹדוּג עִם נִקְבָּתוֹ,
כָּל אֵיבָרָיו מִסְּפִימִים [נ"א מִתְכַּנְּסִים] וְנִתְקַנֵּים לְהִנּוֹת
[לְנְשָׂמָה] שָׁם, וְאוֹתָהּ הַנְּפֶשׁ וְהַרְצוֹן שֶׁלּוֹ מִסְּפִים עִם

אותו המעשה [ממש], ומושיך את אותה הנפש
ומכנים אותה שם באותו הירע ששופך.

ומתוך רצון והמשכת הנפש שמושיך לשם,
נמשך כח אחר לשם מאותן הדרגות
שנקראות אישי"ם, והכל נכנס במשיבת הירע
ההוא ונבנה מפני הגוף. וזהו הכח הראשון
התחתון של אותם [ארבע] שלש.

ומשום שזאת [נשמה לנשמה] הנפש נקרבת
בדבקות והיסוד של הגוף, הקרפן
שנקרב לכפר על הנשמה נתן חלק לאותם
הדרגות של אישי"ם [שנקראו רוח ונפש השכלית], משום
שמשיבת החלק של אותה [נשמה] הנפש באה
מהם. והינו שפתוב את קרפני לחמי לאשי [מהו
לחמי לאשי? שנותן מזון לאשי, וזהו שפע מאור שהם נהנים מזיו השכינה],
משום שהוואא בפרת הנפש נוטלים חלקם.
וכשמת אדם פעולם תוה, אותה הנפש לא זזה
מן הקבר לעולמים, ובכח תוה יודעים המתים
ומספרים זה עם זה.

הַרוּחַ הַיָּא שְׁמִקְנֵת אֶת הַנְּפֶשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה,
וְהַיָּא מְשִׁיבַת הַתְּעוּרָרוֹת הַנְּקָבָה לְזָכֵר
בְּשֵׁיהֶם בְּתִשׁוּקָה אַחַת. וְאִז מִתְעוּרְרַת לְזָכֵר
בְּתִשׁוּקָתָה לְרוּחַ הַזֶּה כְּמוֹ שֶׁהַנְּקָבָה כְּלָפִי מִטָּה
שׁוֹפְכַת זָרַע בְּתִשׁוּקָה אֶל הַזָּכֵר. וְהִסְתָּר הַזֶּה
[בְּשִׁנְשֻׁף שְׁפַע בְּתִשׁוּקָה לְנְקָבָה, וּכְאֵן סוּד] (קהלת יב) וְהַרוּחַ תִּשׁוּב
אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִתְּנָה.

וְהַרוּחַ הַזֶּה [וְנִפְ"שׁ וְנִשְׁמָ"ה וְנִשְׁמָ"ה לְנִשְׁמָה בְּאֲשֶׁר],
כְּשִׁיזְצֵאת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וְנִפְרַדַּת
מִן הַנְּפֶשׁ [נִפְרָדִים י"ה מִסְתַּלַּק לְגַן עֵדֶן בְּשָׂמִים הַעֲלִיזִים, וּמִתְלַבֵּשׁ
בְּדָמוֹת עֲלִיזָה מְרַקֶּמֶת מִכָּל הַגִּנִּים] נִכְנָם לְגַן הָעֵדֶן שְׁכַעוֹלָם
הַזֶּה [הַמְּחַתּוּן], וּמִתְלַבֵּשׁ שָׁם בְּתוֹךְ הָאֲוִיר שֶׁל הַגִּן
כְּמוֹ שְׂמֵת־לִבָּשִׁים הַמְּלֻאָכִים הַעֲלִיזִים כְּשִׁיזְרָדִים
לְעוֹלָם הַזֶּה, מִשׁוּם שֶׁהֵם מֵאוֹתָהּ הַרוּחַ הַזֶּה,
שְׂכַתוֹב (תהלים קד) עֲשֵׂה מְלֻאָכֵי רוּחוֹת וְגו'.

אֵף כִּי הַרוּחַ מִתְלַבֶּשֶׁת בְּגַן הָעֵדֶן שֶׁל הָאָרֶץ
בְּדָמוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה, וְשָׁם מִתְעַדְנַת בְּכָל
הַעֲדוּנִים. בְּגַן הָעֵדֶן הַזֶּה יֵשׁ צִיּוּרִים וּדְמִיּוֹת שֶׁל

הָעוֹלָם הַזֶּה, וַיֵּשׁ צִיּוּרִים וּדְמִיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם
הָעֲלִיּוֹן, וְשֵׁם כָּל אוֹתָם הַצְּדִיקִים הוֹלָכִים
וּמִתְעַדְנִים שָׁם. וּבְרֵאשֵׁי הַדְּשִׁים וְשִׁבְתוֹת הֵם
רוֹצִים לַעֲלוֹת לְמַעַלָּה [הַדְּמוּת הַזֶּה מְרוֹחַ וְאֵשׁ שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה.

וּבְדְמוּת הַזֶּה מִתְעַדְנִים בְּכָל הַעֲדוּנִים, וּבְכָל הַמוֹעֲדִים וְהַחֲדָשִׁים וְהַשְּׁבֻתוֹת
מִסְתַּלְקִים הָרוֹחַ וְהַנֶּפֶשׁ וּמִתְפַּשְׁטִים מִחֲנוּף הַזֶּה וּמִתְלַבְּשִׁים בְּדְמוּת עֲלִיּוֹנָה
בְּגוֹ הַעֲדוֹן שֶׁלְמַעַלָּה מְרָקֵם בְּכָל הַגְּנוּנִים. בְּאֵיזוֹ מְקוֹם הוּא י"ה? בְּלִבּוֹשׁוֹ,
וּמְדוּנָתוֹ יְחַד יְהו"ה, וְהֵם נִהְיִים מְאוֹר הַשְּׁכִינָה].

וּבְאֵמֶצֶע הַגֶּזֶן יֵשׁ עֲמוּד אֶחָד מְרָקֵם בְּכָל
הַגְּנוּנִים, וּכְשֶׁאוֹתָהּ הָרוּחַ כּוֹאֵשׁ
רוֹצָה לַעֲלוֹת, מִתְפַּשְׁטֶת שָׁם מִהַלְבוֹשׁ הַזֶּה
[וְהַנֶּפֶשׁ נִשְׁאֲרֶת שָׁם בְּחוּץ] וְנִכְנָסֶת לְתוֹךְ אוֹתוֹ הָעֲמוּד
[וְעוֹלָה] וְעוֹלָה לְמַעַלָּה לְתוֹךְ אוֹתוֹ הַמְּקוֹם שֶׁיִּצְאָה
מִמֶּנּוּ, כְּפֶתוּחַ וְהָרוּחַ תָּשׁוּב וְגו'.

וְנוֹטֵל אוֹתָהּ מִיכָאֵל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, וּמִקָּרִיב
אוֹתָהּ קָרִיב בְּשָׁמַיִם לְפָנַי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, [וּבְאֵה] וַיּוֹשְׁבֶת שָׁם, וּמִתְעַדְנֶת בְּאוֹתוֹ צָרוּר
הַחַיִּים, (יִשְׁעִיה סד) שְׁעִין לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוֹלָתָךְ

וְגו'. אַחַר כֵּן (דף פא ע"ב) יוֹרְדֵת לְתוֹךְ הַגֶּזֶן שֶׁל הָאָרֶץ
 וּמִתְעַדָּנֶת בְּכָל הָעֵדוּנִים, וּמִתְלַבֶּשֶׁת בְּלְבוּשׁ
 הַהוּא [וּמְבֻדָּנֶת עִם נִפְשׁוֹ], וַיּוֹשֶׁבֶת שָׁם בְּעֶטְוֹר שֶׁל אַחַד
 פִּי שְׁנַיִם מִכַּמָּה שְׁתֵּיתָהּ פְּרֵאשׁוּנָה. [וְזֶהוּ בְּחַל. וְעוֹלָה
 לְיִשְׁבוֹת שֶׁל מִן הָעֵדוּן וּמִתְעַסְקֶת בַּתוֹרָה, וּבְכָל רֵאשֵׁי חֲדָשִׁים וּמוֹעֲדִים וְשַׁבָּתוֹת
 יוֹרְדֵת לְהוֹדוּג עִם הַנִּפְשׁ].

הַנִּשְׁמָה הִיא כַח עֲלִיזוֹן עַל כָּל אֱלוֹ, וְהִיא מִכַּח
 הַזָּכָר, הַסּוֹד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים. וְזוֹ עוֹלָה
 לְמַעְלָה מִיָּד, וְכָל אֱלוֹ [אוֹמֵן] שֶׁלֹּשׁ הַדְּרָגוֹת
 נִקְשָׁרוֹת יַחַד זֶה עִם זֶה. וּבְשִׁנְפָּרְדוֹת, בְּלֶן עוֹלוֹת
 וְשַׁבוֹת לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֵׁיִצְאוּ מִמֶּנּוּ.

בְּשִׁתְרוּחַ הַזֶּה יוֹצֵאת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וְנִבְנֶסֶת
 לְמַעְרָה שָׁשָׁם אָדָם וְהָאֲבוֹת, הֵם
 נוֹתְנִים לָהּ פְּנִקָּם סִימָן, וְנִבְנֶסֶת לְגַן הָעֵדֶן.
 קָרְבָה לְשָׁם, וּמוֹצֵאת הַכְּרוֹבִים וְאוֹתָהּ לְהַט
 הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת. אִם זוֹכָה - רוֹאִים פְּנִקָּם
 הַסִּימָן, וּפּוֹתְחִים לָהּ פֶּתַח וְנִבְנֶסֶת. וְאִם לֹא -
 דוֹחִים אוֹתָהּ חֲחוּצָה.

וְיִוָּשְׁבֶת שָׁם. כָּל אוֹתוֹ הַזְּמַן שְׂיִוָּשְׁבֶת,
 מִתְּלַבֵּשֶׁת שָׁם בְּדַמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם
 הַזֶּה. וּבְרֵאשֵׁי חֲדָשִׁים וְשָׁבֻתוֹת כְּשֶׁרוֹצֵה לְעֵלוֹת,
 הַצְּדִיקִים שֶׁבִּנְיָן עֵדֶן נוֹתְנִים לָהּ פְּנִיקָם סִימָן
 וְעוֹלָה בְּעַמּוּד הַהוּא, וּפּוֹנֵשֶׁת אֶת אוֹתָם שׁוֹמְרֵי
 חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַיִם. אִם זוֹכָה - פּוֹתְחִים לָהּ פֶּתַח
 וְנִבְנָסֶת, וְאִם לֹא - נוֹטְלִים מִמֶּנָּה אוֹתוֹ הַפְּנִיקָם
 וְדוֹחִים אוֹתָהּ תְּחוּצָה. הִיא שָׁבָה לָנֶן וְאוֹמְרָת,
 (שִׁיר ג) מְצֵאוֹנֵי הַשְּׂמֵרִים הַסְּבָבִים בְּעִיר וְגו', נִשְׂאוּ
 אֶת רִדֵּי מַעְלֵי. זֶהוּ פְּנִיקָם הַסִּימָן שֶׁנִּטְלוּ מִמֶּנּוּ

[מְמַנָּה]

שׁוֹמְרֵי תְּחוּמוֹת, אֵלּוּ אוֹתָם שׁוֹמְרֵי חוֹמוֹת
 יְרוּשָׁלַיִם. [בְּדַגְמָה הַזֶּה, הַנְּשָׂמָה לְנִשְׂמָה מִתְּפַשְׁטָת מֵאוֹתוֹ

הַלְבוּשׁ שֶׁלְמַעְלָה וּמִסְתַּלְקָת לְמַעְלָה לְמַעְלָה וְנִהְיֶית מֵאוֹר הַשְּׂכִינָה. וְהַנְּשָׂמָה
 (וְהַנְּשָׂמָה) נִשְׂאָרָת בְּגוֹף, וּבְכָל רֵאשֵׁי הַחֲדָשִׁים וְהַמוֹעֲדִים וְהַשְּׁבֻתוֹת יוֹרְדָת נִשְׂמָה
 לְנִשְׂמָה וּמְדוּנָת עִם הַנְּשָׂמָה שֶׁנִּשְׂאָרָה בְּגוֹף וּמְדוּנָת עִם הַנְּשָׂמָה, וְתַדְמוּת שֶׁל
 גֵּן הָעֵדֶן שֶׁלְמַעְלָה הִיְתָה מִן הָרוּחַ וְהָעֶפֶר שֶׁנִּבְרָ לְגַבֵּי מַעְלָה, וְסוּד חָשׁוּב הוּא,
 וּבְלְבוּשׁ זֶה מִתְּלַבֵּשׁ י"ה לְבוּשׁ שֶׁל גֵּן עֵדֶן שֶׁלְמַטָּה, הוּא אֵשׁ וּמִים, שֶׁנֶּאֱמַר
 שְׁמִים. עַד כָּאן הָרוּחַ שֶׁל הַשְּׂמָאל הַיּוֹרְדָת לְמַטָּה, יוֹרְדָת לְדַרְגָּתָהּ, וְנִשְׂפָּשָׂה

נשארת בגוף של הארץ, שכתוב (איוב יד) אף בשרו עליו יבאב וגו'. ועל זה אמרו שחמתיים יודעים בעולם הבא מכבוד הצדיקים ומהעולם הזה מתחננו ומספרים זה עם זה. עד כאן סתרי תורה.

זוהר

ויירד אברם מצרימה לגור שם. מה הטעם למצרים? אלא משום ששקול לגן ה', שכתוב בגן ה' בארץ מצרים. ששם שקל ויירד נהר אחד שהוא לימין, שכתוב (בראשית ב) שם האחד פישון הוא הסבב את כל ארץ החוילה אשר שם הזיהב. ואברהם פיון שיידע ונבנם באמונה השלמה, רצה לדעת כל אותן הדרגות שנאחזו למטה. ומצרים היה נוסע מימין וד"א לימין, ומשום כך ירד למצרים. ובא וראה, הרעב לא נמצא בארץ אלא באשר מסתלקים רחמים מן הדין.

ויחי באשר הקריב לבא מצרימה. אמר רבי אלעזר, באשר הקריב? באשר קרב היה צריך להיות! מה זה באשר הקריב? אלא בכתוב

(שמות יד) וּפָרַעַה הַקָּרִיב, שְׁהוּא קָרַב אֶת יִשְׂרָאֵל
לְתִשׁוּבָה. אִם כָּאן הַקָּרִיב, שְׁהַקָּרִיב אֶת עַצְמוֹ
לְקַדוּשׁ-כְּרוּךְ-הוּא כְּרָאוּי. לְבֹא מְצַרְיָמָה, לְהִתְכַוֵּן
כְּאוֹתָן הַדְּרָגוֹת וּלְהִתְרַחֵק מֵהֶן וּלְהִתְרַחֵק מִמַּעֲשֵׂי
מְצַרִּים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, פֵּא רְאִיה, כִּינּוּן [ס"א משום] שְׁיִרְד
אֲבָרְהָם לְמְצַרִּים כְּלִי רְשׁוֹת, הַשְׁתַּעֲבָדוּ
בְנָיו כְּמְצַרִּים אֲרַבְעַ מְאוֹת שָׁנָה, שְׁחֲרִי כְּתוּב וַיִּרְד
אֲבָרְהָם מְצַרְיָמָה, וְלֹא כְּתוּב יֵרַד מְצַרִּים, וְהַצְטַעַר
כָּל הַלְיָלָה הַהוּא כְּשָׁכִיל שָׁרָה.

וַיֹּאמֶר אֵל שְׂרִי אֲשֶׁתּוֹ הִנֵּה נָא יִדְעָתִי כִּי אִשָּׁה
יִפֶּת מְרֵאָה אָתָּה. וְכִי עַד הַשְּׁעָה הַהִיא לֹא
הָיָה יוֹדֵעַ אֲבָרְהָם שְׁהִיְתָה אִשָּׁה יִפֶּת מְרֵאָה? אֵלָּא
זֶה פְּרִשׁוּתָהּ, שְׁעַד הַשְּׁעָה הַהִיא לֹא הִסְתַּכַּל בְּדַמּוֹת
שָׁרָה מְרַב הַצְנִיעוּת שְׁהִיְתָה בִּינֵיהֶם. וְכַשְׁקָרַב
לְמְצַרִּים, הִיא הִתְנַלְתָּה וְרָאָה אוֹתָהּ.

דָּבָר אַחֵר, כַּמָּה יִדְעַ? אֵלָּא עַל יְדֵי טַרַח הַדְּרָךְ
אָדָם מִתְכַּוֵּן, וְהִיא עֲמֻדָה כְּיִפְיָה וְלֹא

השְׁתַּנְּתָה. דְּבַר אַחַר הִנֵּה נָא יִדְעָתִי, שְׂרָאָה עָמָה
 אֶת הַשְּׂכִינָה, וּמִשּׁוֹם כֶּן בָּטַח אֲבָרְהָם וְאָמַר אֶחָתִי
 אֶתִּי. וְזֶה הַדְּבָר עוֹלָה לְשָׁנֵי גוֹנִים - אַחַד כְּמִשְׁמָעוֹ,
 וְאַחַד כְּכַתוּב (משלי ז) אָמַר לְחַכְמָה אֶחָתִי אֶתִּי,
 וְכַתוּב (דברים ה) וְאֶתִּי תִדְבֹר אֵלַיִנוּ. לְמַעַן יֵיטֵב לִי
 בְּעַבְדוּךָ - כְּלַפֵּי שְׂכִינָה אָמַר, בְּעַבְדוּךָ יֵיטֵיב לִי
 תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְחִיתָה נַפְשִׁי בְּגִלְגָּלָה, מִשּׁוֹם
 שְׂפָוָה יִתְעַלֶּה אָדָם וַיִּזְכֶּה לְהַתְעַלּוֹת לְדָרְךָ תַּחֲתִים.
 אֲמַרִי נָא אֶחָתִי וְגו'. רַבִּי יִיסָא אָמַר, יוֹדֵעַ הָיָה
 אֲבָרְהָם שְׁכָל הַמַּצְרִים שְׂטוּפִים הֵם בְּזִמְתָּה,
 וְכִיּוֹן שְׁכָל זֶה (דף פב ע"א) יִדַּע, לָמָּה לֹא פָחַד עַל אֲשֶׁתּוֹ
 שְׂלֹא תוֹר מִן תְּדַרְךָ וְלֹא יִכְנַס לְשָׁם? אֵלֹא מִשּׁוֹם
 שְׂרָאָה עָמָה שְׂכִינָה.

השלמה מההשמטות (סימן יד)

וַיְהִי כְּבוֹא אֲבָרָם מִצְרִימָה (שם יב). כְּבוֹאָם הָיָה
 צָרִיךְ (לְכַתֵּב)! וְשָׂרָה הֵיכֵן הָיְתָה? אֵלֹא
 אֲבָרְהָם הִכְנִיסָה לְתִבָּה וְסָגַר עָלֶיהָ. כִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעַ
 לְמַצְרַיִם, אָמְרוּ לוֹ: שְׁלֵם מְכָם. אָמַר: אֲנִי אֶתֵּן

מִכֶּם. אָמְרוּ לוֹ: כְּלִים אֶתָּה טוֹעֵן. אָמַר לָהֶם: אֵינִן
מִכֶּם שָׁל כְּלִים. אָמְרוּ לוֹ: בְּגֵדֵי מִשֵּׁי מְשׁוֹכָח אֶתָּה
טוֹעֵן. אָמַר לָהֶם: אֵינִן מִכֶּם שָׁל בְּגֵדֵי מִשֵּׁי מְשׁוֹכָח.
אָמְרוּ לוֹ: מִרְגְּלֵיֹת אֶתָּה טוֹעֵן. אָמַר לָהֶם: אֵינִן
מִכֶּם שָׁל מִרְגְּלֵיֹת. אָמְרוּ לוֹ: אֵי אֶפְשָׁר אֵלָּא
לְפַתַּח אֶת הַתֵּבָה וְנִרְאֶה מַה בְּתוֹכָהּ. כִּי־נִן שְׁפַתְחוּ
אֶת הַתֵּבָה, הַאִירָה אֶרֶץ מִצְרַיִם מִהָאֹר שְׁלֶה, זֶהוּ
שְׁפַתוֹב (ש) וַיִּרְאוּ הַמִּצְרַיִם אֶת הָאִשָּׁה וְגוֹמֵר. אָמַר
רַבִּי יְהוּדָה, וַיְהִי כְּבוֹאָם מִצְרַיִמָּה הָיָה לוֹ לֹאמְרֵי!
אֵלָּא בַּתֵּבָה וְכוּ': ע"כ מִהַשְׁמָטוֹת.

וַיְהִי כְּבוֹא אֲבָרָם מִצְרַיִמָּה וַיִּרְאוּ הַמִּצְרַיִם אֶת
הָאִשָּׁה כִּי יָפָה הוּא מְאֹד. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
הַכֹּנִים אוֹתָהּ בַּתֵּבָה, וּפְתַחוּ אוֹתָהּ לְקַחַת מִמֶּנָּה
מִכֶּם. כִּי־נִן שְׁנַפְתַּח, הָיָה אֹר כְּאֹר הַשֶּׁמֶשׁ. זֶהוּ
שְׁפַתוֹב כִּי יָפָה הוּא מְאֹד. מַה זֶה מְאֹד? אֵלָּא
שָׂרְאוֹ בַּתֵּבָה דְּמוֹת [נ"א אִיר] אֶחָרַת. הוֹצִיאוּ אוֹתָהּ
וַרְאוּ אוֹתָהּ כְּבַתְחֻלָּה. זֶהוּ שְׁפַתוֹב וַיִּרְאוּ אֶתָּה שָׂרֵי
פְרָעָה. כִּי־נִן שְׁפַתוֹב וַיִּרְאוּ הַמִּצְרַיִם אֶת הָאִשָּׁה,
מַה זֶה וַיִּרְאוּ אֶתָּה שָׂרֵי פְרָעָה? אֵלָּא שְׁהוֹצִיאוּ

אוֹתָהּ וְרָאוּ אוֹתָהּ כְּבַתְחֻלָּה, וְאִזּוּ וַיְהִלְלוּ אֶתְהָ אֵל
פְּרָעָה וְגו'.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אוֹי לְאוֹתָם רְשָׁעֵי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא
יִזְדַּעֲמוּ וְלֹא מִשְׁגִּיחִים בְּמַעֲשֵׂי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וְהֵם לֹא מִסְתַּכְּלִים [בכח] שֶׁכָּל מֵה שֵׁיִשׁ בְּעוֹלָם
הוּא מֵעַם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא יוֹדֵעַ בַּתְּחֻלָּה
מֵה שִׁיְהִיָּה בַסּוּף, שֶׁכֶּתוּב (ישעיהו מו) מִגִּיד מִרְאֵשִׁית
אַחֲרֵיתָ. וְהוּא צוֹפֵה וְעוֹשֶׂה מַעֲשִׂים בְּרֵאשׁוֹנָה בְּדֵי
לְהַעֲלוֹתָם לְאַחַר יָמִים.

בֵּינָה רֵאָה, אֲלֵמָלֵא שֶׁנִּטְלָה שָׂרִי לְפְרָעָה, הוּא לֹא
הָיָה מְלָקָה. וְתַחֲלָקָה הוּזוּ גְרָמָה תְּלָקָה
לְאַחַר מִבֵּן שִׁילְקוֹ מִצְרַיִם בְּנִגְעִים גְּדוֹלִים. כֶּתוּב
כֹּאן נִגְעִים גְּדוֹלִים, וְכֶתוּב שָׁם (דברים ו) וַיִּתֵּן ה' אוֹתוֹת
וּמִפְתִּים גְּדוֹלִים וְרָעִים בְּמִצְרַיִם. מֵה לְהִלְזֵן עֲשָׂר
מִכּוֹת - אֵף כֹּאן עֲשָׂר מִכּוֹת. כִּמּוֹ שֶׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא נְסִים וּנְבוֹרוֹת לְיִשְׂרָאֵל בְּלִילָה - אֵף
כֹּאן עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשָׂרָה נְסִים וּנְבוֹרוֹת
בְּלִילָה.

רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר, (תהלים ג) וְאַתָּה ה' מִגֵּן בַּעֲדֵי
כְּבוֹדִי וּמְרִים רֵאשִׁי. אָמַר דָּוִד, אַף עַל גַּב
שָׁכַל בְּנֵי הָעוֹלָם יָבוֹאוּ לְעַרְףְּ עַמִּי קָרֵב - וְאַתָּה
ה' מִגֵּן בַּעֲדֵי. בַּא רְאֵה, כָּתוּב מִגֵּן בַּעֲדֵי. אָמַר דָּוִד
לְקַדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, מִפְּנֵי מָה לֹא
עוֹשִׂים בִּי חַתִּימָה שֶׁל בְּרָכָה כְּמוֹ שְׁחֹתֵמִים בְּרָכָה
בְּאַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב אָנֹכִי מִגֵּן לָהּ, וְאוֹמְרִים מִגֵּן
אַבְרָהָם?.

אָמַר הַקַּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְדָוִד: אַבְרָהָם כָּבֵר
בְּחַנְתָּיו וְצַרְפְּתָיו, וְעוֹמֵד לְפָנָי בְּקִיּוּם שָׁלוֹם.
אָמַר לוֹ דָּוִד: אִם כֵּן, (שם כו) בְּחַנְנֵי ה' וְנִסְנִי צַרְפָּה
כְּלִיזָתִי וְלִבִּי. כִּיֹּן שֶׁעָשָׂה אוֹתוֹ הַדְּבָר שֶׁל בַּת
שָׁבַע, נִזְכָּר דָּוִד לְפָנָיו עַל מָה שֶׁאָמַר. אָמַר (שם יז)
בְּחַנְתָּ לִבִּי פְּקֻדָּת לִילָה צַרְפְּתָנִי בַּל תִּמְצָא וּמְתִי
בַּל יַעֲבֹר פִּי.

אָמַר, אֲנִי אָמַרְתִּי בְּחַנְנֵי ה' וְנִסְנִי, וְאַתָּה בְּחַנְתָּ
לִבִּי. אֲנִי אָמַרְתִּי צַרְפָּה כְּלִיזָתִי, וְאַתָּה
צַרְפְּתָנִי בַּל תִּמְצָא, לֹא מְצָאתָ אוֹתִי כְּרֵאוֹנִי. וּמְתִי

בל יעבר פי - מי יתן וְהַדְבָר הַזֶּה שְׁחַשְׁבֹתִי, שְׁלֹא
 יַעֲבֹר אֶת פִּי. וְעַם כָּל זֶה חֻתְּמִים בּוֹ הַפְּרָכָה,
 שְׁאֵנוּ אוֹמְרִים מִגֵּן דָּוִד. וּמִשּׁוֹם כֶּף אָמַר דָּוִד,
 וְאַתָּה ה' מִגֵּן בְּעַדִי כְבוֹדִי וּמְרִים רֵאשִׁי. [וְזוֹהַר] וַדַּאי
 דְּרָגָה זוֹ הַכְּבוֹד שְׁלִי שְׁאֵנִי מִתְעַפֵּר בּוֹ.

וַיֵּצֵו עֲלָיו פְּרַעַה אֲנָשִׁים וַיִּשְׁלְחוּ אֹתוֹ. בֵּא רְאֵה,
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִגֵּן לְצַדִּיקִים שְׁלֹא יִשְׁלְטוּ
 בָּהֶם בְּנֵי אָדָם, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִגֵּן עַל אַבְרָהָם
 שְׁלֹא יִשְׁלְטוּ בּוֹ וּבְאִשְׁתּוֹ.

בֵּא רְאֵה, הַשְּׂכִינָה לֹא זוּה מִשְׁרָה כָּל הַלֵּילָה
 הַהוּא. בֵּא פְּרַעַה לְקַרְבֵי אֵלֶיהָ - בֵּא הַמְּלֶאכֶד
 וְהַלְקָה אוֹתוֹ. כָּל פַּעַם שְׁאֵמְרָה שְׂרָה הַלְקָה - הָיָה
 מְלָקָה. וְאַבְרָהָם הָיָה מִחֻזֵּק בְּרַבּוֹנוֹ, שְׁחֵרִי עַל
 שְׂרָה לֹא יָכֹלוּ לְשַׁלֵּט עָלֶיהָ. וְהוּ שְׂכַתּוֹב (מִשְׁלֵי כח)
 וְצַדִּיקִים כְּכַפִּיר יִבְטַח. וְכֵאֵן הַנְּסִיוֹן שְׁלֹא תִרְחַר
 אַחַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא רְאֵה שְׁמִשּׁוֹם כֶּף לֹא צָוָה
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְרַדֵּת לְמַצְרַיִם, אֶלֶּא

הוא עצמו מעצמו ירד, כְּדִי שְׁלֵא יִהְיֶה פְּתִחוֹן פֶּה
לְבַנֵי הָעוֹלָם שְׂאֵמֵר לוֹ כֵּן, וְאַחַר כֵּן הַצִּטְעָר עַל
אִשְׁתּוֹ.

רַבִּי יִצְחָק פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים צב) צַדִּיק פֶּתְמָר יִפְרַח
כְּאֶרֶז בְּלִבְנוֹן יִשְׁגָּה. צַדִּיק פֶּתְמָר יִפְרַח, מִפְּנֵי
מָה הַקִּישׁ צַדִּיק לְתִמָּר? מָה תִמָּר כִּיּוֹן שְׁגוֹזָרִים
אוֹתוֹ לֹא עוֹלָה עַד זְמַן רַב - אִם כֵּן צַדִּיק, כִּיּוֹן
שְׂאֵמֵר מִן הָעוֹלָם, לֹא עוֹלָה אַחַר תַּחֲתִיו עַד זְמַן
רַב. כְּאֶרֶז בְּלִבְנוֹן יִשְׁגָּה - אִם כֵּן גַּם.

פֶּתְמָר יִפְרַח - מָה תִמָּר לֹא עוֹלָה אֶלָּא זָכַר
וְנִקְבָּה, אִם כֵּן הַצַּדִּיק לֹא עוֹלָה אֶלָּא
זָכַר וְנִקְבָּה. תִּזְכֹּר צַדִּיק וְתִנְקָבָה צַדִּיקָתָה, כִּמּוֹ
שְׂאֵמֵרָהּ וְשָׂרָה. כְּאֶרֶז בְּלִבְנוֹן יִשְׁגָּה - מָה הָאֶרֶז
בְּלִבְנוֹן עֲלִיּוֹן עַל הַכֹּל וְהַכֹּל יּוֹשְׁבִים תַּחֲתָיו - אִם
כֵּן הַצַּדִּיק הוּא עֲלִיּוֹן עַל הַכֹּל וְהַכֹּל יּוֹשְׁבִים
תַּחֲתָיו. וְהָעוֹלָם אֵינּוּ עוֹמֵד אֶלָּא עַל צַדִּיק אַחַד,
שְׂכַתוֹב (מְשִׁי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. וְעֲלִיו הָעוֹלָם
עוֹמֵד, וּבִגְלָלוֹ נִסְמָה, וְעֲלִיו נִשְׁתָּל.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, וְהָרִי שְׁנִינוּ שְׁעַל שְׂבָעָה
 עֲמוּדִים הָעוֹלָם עוֹמֵד, כְּכַתוּב (שם ט)
 הַצְּבָה עֲמוּדֶיהָ שְׂבָעָה. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, כִּי
 הוּא וַדַּאי, אֲכַל [כָּאִין] כָּל הָאֲחֵרִים בַּשְּׂבִיעִי (דף פב ע"ב)
 הֵם עוֹמְדִים, שֶׁהוּא סָמֵךְ שָׁל הָעוֹלָם, וְהוּא
 צְדִיק, וְזֶה מִשְׁקָה [אֵת הָעוֹלָם] וּמְרִוּה אֶת הָעוֹלָם [מִן
 כִּלְ] וְזֶן לְכָל, וְעָלְיו כְּתוּב (ישעיה ג) אָמְרוּ צְדִיק כִּי
 טוֹב כִּי פָרִי מֵעֲלֵיהֶם יֵאָכְלוּ, וְכְתוּב (תהלים קמה)
 טוֹב ה' לְכָל וּרְחֻמָּיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הָרִי כְּתוּב (בראשית ב) וְנָהָר יֵצֵא
 מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. זֶה הוּא הָעֲמוּד
 שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עָלָיו וְהוּא מִשְׁקָה לְגֶן [הַעֲדֵן], וְהַגֶּן
 נִשְׁקָה מִמֶּנּוּ, וּמִמֶּנּוּ עוֹשֶׂה פְרוֹת. וְכָל הַפְּרוֹת
 פּוֹרְחִים בְּעוֹלָם וְהֵם הַקִּיּוּם שָׁל הָעוֹלָם, הַקִּיּוּם
 שָׁל הַתּוֹרָה. וּמִי הֵם? נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים שֶׁהֵם
 פָּרִי מַעֲשָׂיו שָׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמִשּׁוּם כִּי
 בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים עוֹלוֹת.

וּבְשִׁנְחֻלְק הַלִּילָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּא לָנֹן
הַעֲדוּן לְהַשְׁתַּעֲשַׁע בָּהֶם. בְּמִי? אָמַר
רַבִּי יוֹסֵי, בְּכֻלָּם. בֵּין אֹתָם שְׁמִדוּרָם בְּעוֹלָם
הַהוּא, וּבֵין אֹתָם שְׁיוֹשְׁבֵי בְּמִדוּרָם בְּעוֹלָם
הַזֶּה, בְּכֻלָּם מִשְׁתַּעֲשַׁע הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּחֲצוֹת
הַלִּילָה.

בֵּא רְאֵה, הָעוֹלָם שְׁלִמְעָלָה צָרִיךְ אֶת
הַתְּעוֹרְרוֹתוֹ שֶׁל הָעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן.
וּבְשִׁנְשִׁמוֹת הַצְּדִיקִים יוֹצְאוֹת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה
וְעוֹלוֹת לְמַעְלָה, בְּלֹן מִתְּלַבְּשׁוֹת בְּאוֹר שְׁלִמְעָלָה
בְּדַמוֹת נִכְבְּדָה, וּבָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִשְׁתַּעֲשַׁע וְתֹאב לָהֶם, שֶׁהֵם פְּרִי מַעֲשָׂיו, וְעַל זֶה
נִקְרָאוּ יִשְׂרָאֵל שְׂיֵשׁ לָהֶם נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת בְּנִים
לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יד) בְּנִים
אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. בְּנִים וְדַאי, פְּרִי מַעֲשָׂיו.

אָמַר רַבִּי יִיסָא, אֲפִלוּ אֹתָם שְׁבַע עוֹלָם הָיָה [שֶׁל
הַאֲרִז]. אֵיךְ? אָמַר לוֹ, מִשּׁוֹם שְׁבַחֲצוֹת
הַלִּילָה כָּל אֹתָם צְדִיקֵי אֱמֶת, בְּכֻלָּם מִתְּעוֹרְרִים

לְקַרְא בַּתּוֹרָה וְלִשְׁמַע אֶת הַתְּשׁוּבוֹת הַתּוֹרָה.
 וְהָרִי גַתְּבֵאֵר שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכָל אוֹתָם
 הַצְּדִיקִים שֶׁבַּתּוֹרָה בֵּן הָעֶדֶן בְּלָם מִקְּשִׁיבִים
 לְקוֹלָם, וְחוּט שֶׁל חֶסֶד נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם בַּיּוֹם,
 שֶׁבַּתּוֹב (תהלים מב) יוֹמָם יִצְנָה ה' חֶסֶדּוֹ וּבְלִילָה
 שִׁירָה עַמִּי.

וְעַל בֵּן הַתְּשׁוּבוֹת שֶׁעוֹלוֹת בְּלִילָה לְפָנָיו, זו
 תְּשׁוּבוֹת שְׁלֵמָה. בֵּא רֵאָה, בְּשָׁעָה שִׁישְׁרָאֵל
 הָיוּ סְגוּרִים בְּבִתְיָהֶם בְּשֶׁהֲרַג הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בְּבִכּוּרֵי מִצְרַיִם, הָיוּ אוֹמְרִים הֲלֵל וְתְשׁוּבוֹת
 לְפָנָיו.

בֵּא רֵאָה שְׁדוּד הַמְּלָךְ הָיָה קָם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה,
 שָׁאֵם תֵּאמֵר שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב אוֹ שׁוֹכֵב בְּמִטָּתוֹ
 וְהָיָה אוֹמֵר שִׁירוֹת וְתְשׁוּבוֹת - לֹא, אֲלֵא כְּמוֹ
 שֶׁבַּתּוֹב (שם קיט) חֲצוֹת לַיְלָה אֶקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ.
 אֶקוּם וְדַאי בַּעֲמִידָה לְהִתְעַסֵּק בְּשִׁירוֹת
 וְתְשׁוּבוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה. וּמִשׁוּם כֵּן דָּוִד הַמְּלָךְ חֵי
 לְעוֹלָמִים, וְאַפְלוּ בַּיּוֹם מְלָךְ הַמְּשִׁיחַ הוּא מְלָךְ.

שְׁתֵּרֵי שְׁנֵינוּ, מִלֶּךְ הַמְּשִׁיחַ, אִם מִן הַחַיִּים הוּא -
דָּוִד שְׁמוֹ, וְאִם מִן הַמֵּתִים הוּא - דָּוִד שְׁמוֹ. וְהוּא
הָיָה מִתְעוֹרֵר בְּבִקְרָה בְּטָרָם יָבֵא, שְׂכָתוֹב (שם נו)
עוֹרָה כְּבוֹדֵי עוֹרָה הַנִּבָּל וְכִנּוֹר אֶעֱרָה שְׁחַר.

בֵּא רֵאָה, כָּל אוֹתוֹ הַלְיָלָה שְׁשָׂרָה הָיְתָה אֶצְל
פְּרָעָה, בָּאוּ הַמְּלָאכִים הָעֲלִיּוֹנִים לֵאמֹר
לְקַדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת. אָמַר
לָהֶם הַקַּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: בְּלַכְּם לָכוּ וַעֲשׂוּ מִכּוֹת
גְּדוּלוֹת בְּמִצְרַיִם, סִימֵן לְמִי שְׂאֵנִי עֲתִיד לַעֲשׂוֹת
אַחַר כֵּן. זֶה מַה שְׂכָתוֹב וַיִּנָּע ה' אֶת פְּרָעָה
נִנְעִים גְּדֻלִים וְגו'.

בֵּא רֵאָה מַה כָּתוּב, וַיִּקְרָא פְּרָעָה לְאַבְרָם וְגו'.
מִנֵּיִן הָיָה יוֹדֵעַ, שְׁתֵּרֵי לֹא כָתוּב כָּאֵן כְּמוֹ
שֶׁנֶּאמַר בְּאַבְרָם מִלֶּךְ, שְׂכָתוֹב וְעָתָה הָשִׁב אִשְׁתְּ
הָאִישׁ כִּי נָבִיא הוּא וְגו', וְכֵאֵן לֹא אָמַר לוֹ דְּבָר?
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הֲרֵי כָתוּב עַל דְּבַר שְׂרֵי אִשְׁתְּ
אַבְרָם. שָׂכַךְ הָיוּ אוֹמְרִים לוֹ: עַל דְּבַר שְׂרֵי
אִשְׁתְּ אַבְרָם. שְׁתֵּרֵי לֹא הָיָה מְדַבֵּר עִמוֹ כְּמוֹ

שְׁמַדְבַּר עִם אַבְימֶלֶךְ, אֵלֶּא כְּדָבָר זֶה נִתְּבַאֵר וְלֹא
 יוֹתֵר: הַמָּכָה הַזֶּה הִיא עַל דְּבַר שְׂרֵי אִשְׁתֵּי אַבְרָם.
 וְלֹא הָיָה מְדַבֵּר [נַח] עִמוֹ. אִז [הוּא] יָדַע שֶׁזֶּה אִשְׁתּוֹ
 שֶׁל אַבְרָהָם הִיא. מִיָּד - וַיִּקְרָא פְרַעֲה לְאַבְרָם
 וַיֹּאמֶר וְגו'.

וַיֵּצֵאוּ עֲלָיו פְרַעֲה אֲנָשִׁים, לָמָּה? כִּדִּי שְׂלֵא יִקְרַב
 אָדָם לָהֶם לְהַרְעֵ לָהֶם. וַיִּשְׁלַחוּ אֹתוֹ, לְוַיָּה
 עֲשׂוֹ לוֹ כָּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם. אָמַר לוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא: כִּי אַתָּה עֲתִיד לַעֲשׂוֹת לְבָנָיו, אַתָּה תִּלְוֶה
 אוֹתָם מֵאֶרֶץ, שְׂכַת־וֹב (שְׁמוֹת יג) וַיְהִי כִשְׁלַח פְרַעֲה
 אֶת הָעָם, שְׁלֹוּה אוֹתָם מִכָּל אֶרֶצוֹ.

אָמַר רַבִּי אַבְיָ, כָּל כִּי לָמָּה הַזְדַּמֵּן לְאַבְרָהָם
 וְלָמָּה הַצְטַרְךְ? אֵלֶּא כִּדִּי לְגִדּוֹל אֶת שָׁמַם
 שֶׁל אַבְרָהָם וְשָׂרָה בְּעוֹלָם, ^(דף פג ע"א) שְׂאֵפְלוֹ בְּמִצְרַיִם
 שֶׁהֵם מְכַשְׁפֵי הָעוֹלָם, וְלֹא יָכוֹל הָיָה אָדָם לְהַנְצִיל
 מֵהֶם, הַתְגַּדּוֹל אַבְרָהָם וְהַתְעַלָּה לְמַעְלָה. זֶהוּ
 שְׂכַת־וֹב וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם. לְאִיזָה מְקוֹם?

הַנְּנִיבָה [ומה זה הוא ואשתו וכל אשר לו? אלא להודיע שלא גזלו ממנו דבר מאותן מתנות שנתנו לו בשביל שרה שתהיה למלך].

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֵּא רְאֵה, הַכֹּל הוּא סוּד שֶׁל חֲכָמָה, וְרִמּוֹ פֶּאֶן בְּחֲכָמָה וְהִדְרָגוֹת שְׁלִמּוּטָה שְׂאֲבָרְהֶם יֵרֵד לְעַמְקָם וַיֵּדַע אוֹתָם, וְלֹא נִדְבַק בָּהֶם, וְשָׁב לִפְנֵי רַבּוֹנוֹ, וְלֹא הִתְפַּתָּה בָּהֶם כְּאָדָם שְׂכַאֲשֶׁר הִגִּיעַ לְדִרְגָּה הַהִיא הִתְפַּתָּה בְּנַחֲשׁ וְגֵרָם מְוֹת לְעוֹלָם. וְלֹא הִתְפַּתָּה כְּמוֹ נַח, שְׂכַאֲשֶׁר יֵרֵד וְהִגִּיעַ לְדִרְגָּה הַהִיא מַה כְּתוּב? (בראשית ט) וַיִּשָּׁת מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְנַל בְּתוֹךְ אֲחֵלָה. אֲחֵלָה כְּתוּב בְּה"א.

אָבֵל בְּאֲבָרְהֶם מַה כְּתוּב? וַיַּעַל אֲבָרָם מִמִּצְרַיִם. שְׁעָלָה וְלֹא יָרָד, וְשָׁב לְמְקוֹמוֹ לְדִרְגָּה עֲלִיּוֹנָה שְׁנִדְבַק בָּהּ כְּבְרָאשׁוֹנָה. וְהִמְעָשָׂה הָיָה הָיָה כִּדְרֵי לְהִרְאוֹת הַחֲכָמָה שְׁהִתְקַיִם בְּקִיּוּם שְׁלָם כְּרֵאוּי לֹא וְלֹא הִתְפַּתָּה, וְעָמַד בְּקִיּוּם וְשָׁב לְמְקוֹמוֹ. הַנְּנִיבָה - זֶה תִּדְרוּם, הִדְרָגָה הָעֲלִיּוֹנָה שְׁנֵאִיחוּ בָּהּ

בְּבְרֵאשׁוֹנָה, שְׁכַתוֹב הַלּוֹד וְנִסְוֵעַ הַנְּנֻבָה. אִף כָּאֵן
הַנְּנֻבָה - מְקוֹם שְׁנִדְבֵּק בּוּ בְּרֵאשׁוֹנָה.

כֵּן רֵאָה סוּד הַדְּבָר, אִם אֲנָרָם לֹא יִרְדּוּ לְמַעְרִים
וְלֹא יִצְטָרֵף שָׁם בְּרֵאשׁוֹנָה, לֹא יִהְיֶה חֵלֶק
גּוֹרְלוֹ בְּקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. כְּמוֹ זֶה לְבָנָיו, בְּשִׁרְצָה
הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת לוֹ [ד"א לָהֶם] עִם אֶחָד, עִם
שָׁלֵם, וְלִקְרָבָם אֵלָיו, אִם לֹא יִרְדּוּ בְּרֵאשׁוֹנָה
לְמַעְרִים וְלֹא יִזְדַּכְּבוּ שָׁם, לֹא הָיוּ הָעַם הַיְחִידִי
שָׁלוֹ. כְּמוֹ כֵּן אִם לֹא נִתְּנָה הָאָרֶץ הַקִּדּוּשָׁה לְכַנְעַן
בְּרֵאשׁוֹנָה וַיִּשְׁלַט בָּהּ, לֹא הָיְתָה הָאָרֶץ חֵלְקוֹ
וְגוֹרְלוֹ שֶׁל הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַכֹּל סוּד אֶחָד.

רַבִּי שְׁמַעוֹן הָיָה הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ, וְהָיָה עִמּוֹ רַבִּי
אֶלְעָזָר בֶּנִּי, וְרַבִּי אַבְיָה וְרַבִּי יְהוּדָה. בְּעוֹדָם
הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, תִּמְהַנֵּי אִיךָ בְּנֵי הָעוֹלָם
לֹא מִשְׁנִיחִים לְדַעַת דְּבָרֵי תוֹרָה וְעַל מָה עוֹמְדִים.
פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה בו) נִפְשֵׁי אֲוִיתֶךָ בְּלִילָה אִף רוּחֵי
בְּקִרְבֵי אֲשַׁחֲרֶךָ. הַפְּסוּק הָיָה בְּאֶרְוָהוּ וּבְאֶרְנוּ
אוֹתוֹ.

אֲבָל בֵּא רְאֵה, נִפְשׁ הָאָדָם, כִּשְׁהוּא עוֹלָה
 לְמִטָּתוֹ, יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ וְעוֹלָה לְמַעְלָה. וְאִם
 תֵּאמַר שְׂכָלָן עוֹלוֹת - אֵין כָּל אֶחָד וְאֶחָד רוֹאֶה
 אֶת פְּנֵי הַמַּלְאָךְ, אֵלָּא הַנִּפְשׁ עוֹלָה וְלֹא נִשְׁאַר כָּה
 עִם הַגּוֹף, בַּק רַשָּׁם [נְשִׁימָה] שֶׁל הַמַּדָּה שֶׁל חַיּוֹת הַלֵּב.

וְהַנִּפְשׁ הוֹלֶכֶת וְרוֹצֶה לַעְלוֹת. וְכַמָּה דְרָגוֹת
 לְדְרָגוֹת לַעְלוֹת, הִיא מְשׁוֹטְטֶתת וּפּוֹנְשֶׁת
 בְּקַלְפוֹת שֶׁל אֹרוֹת הַטְּמָאָה. אִם הִיא מְהוֹרָה,
 שְׁלֹא נְטִמָּאָה בַּיּוֹם, עוֹלָה לְמַעְלָה. וְאִם לֹא
 מְהוֹרָה, נְטִמָּאת פִּינִיָּהֶם וְנִדְבְּקַת בָּהֶם וְלֹא עוֹלָה
 יוֹתֵר. וְשָׁם מוֹדִיעִים לָהּ דְבָרִים, וְנִדְבְּקַת מֵאוֹתָם
 דְבָרִים שֶׁל זְמַן קָרוֹב. וְלַפְעָמִים שְׂצוֹחֲקִים עֲלֶיהָ
 וּמוֹדִיעִים לָהּ דְבָרִים כּוֹזְבִים. וְאִזּו הוֹלֶכֶת כְּמוֹ זֶה
 כָּל הַלֵּילָה עַד שִׁיתְעוֹרֵר הָאִישׁ, וְשָׁבָה לְמְקוֹמָה.
 אֲשֶׁרִי הַצְּדִיקִים שֶׁתְּקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְגַלָּה לָהֶם
 סוֹדוֹתָיו בְּחֵלוֹם כִּדִּי שִׁישְׁמְרוּ מִן הַדִּין. אוֹי לְאוֹתָם
 רַשְׁעֵי הָעוֹלָם שֶׁמְטַמְּאִים עַצְמָם וְנִפְשָׁם.

בַּא רְאֵה, אֹתָם שְׁלֵא נְטֻמְאוּ, כְּשִׁעוּלִים לְמַטָּתָם,
 הַנֶּפֶשׁ עוֹלָה וְנִכְנָסֶת בֵּין כָּל אֹתָן הַדְּרָגוֹת
 בְּרֵאשׁוֹנָה, וְעוֹלָה וְלֹא נִדְבָקֶת בָּהֶן. אַחַר כֵּן
 הוֹלֶכֶת וּמְשׁוּמְטָת וְעוֹלָה כְּפִי דְרָבָה.

אֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ שְׁוִיבָה לְעֵלּוֹת, נִרְאִית לְפָנַי סֵבֵר
 פְּנֵי הַיָּמִים, וְנִדְבָקֶת בְּרֵצוֹן לְהִרְאֹת
 בְּתִשׁוּבָה עֲלִיּוֹנָה לְרֵאשׁוֹת בְּנַעַם הַמֶּלֶךְ וּלְבַקֵּר
 בְּהִיכָלוֹ. וְזֶה הוּא הָאִישׁ שֵׁישׁ לוֹ חֶלֶק תָּמִיד בְּעוֹלָם
 הַבַּא.

וְזוֹ הִיא הַנֶּפֶשׁ שֶׁהַכֶּסֶף שָׁלָה כְּשִׁעוּלָה
 בְּקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא [תָּמִיד] וְלֹא נִדְבָקֶת בְּמִינִים
 הַלְלוֹ אֲזוֹת הָאֲחֵרִים, וְהִיא הוֹלֶכֶת אַחַר מִין
 קִדּוּשׁ בְּמָקוֹם [אַחַר מָקוֹם] שִׁיּוּצֵאת מִשָּׁם. וּמִשׁוּם כֵּן
 כָּתוּב נִפְשֵׁי אֲוִיתָךְ בְּלִילָה, כִּדְרֵי לְרֵדָה אֲחֵרִיךָ וְלֹא
 לְהִתְפַּתּוֹת אַחַר מִין אַחַר נִכְרֵי.

בַּא רְאֵה, נִפְשֵׁי - זוֹ הַנֶּפֶשׁ שִׁשׁוּלְטָת בְּלִילָה לְרֵדָה
 אַחַר הַדְּרָגָה שָׁלָה. הָרוּחַ בִּיּוֹם, שְׁפָתוֹב נִפְשֵׁי

אִוִיתָּךְ (דף פג ע"ב) בְּלִילָהּ, זוּ הַנֶּפֶשׁ שֶׁשׁוֹלֶטֶת בְּלִילָהּ. אִם רוּחִי בְּקִרְבִי אֲשַׁחֲרֶךָ - זוּ הָרוּחַ שֶׁשׁוֹלֶטֶת בְּיוֹם.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁשִּׁיתִּי דְרָגוֹת הֵן בְּפִרוּד - לֹא כֹה, שֶׁחֲרִי הֵן דְרָגָה אַחַת, וְהֵן שְׁתֵּים בְּחִבּוּר אַחַד, וְאַחַת עֲלִיוֹנָה שֶׁשׁוֹלֶטֶת עֲלֵיהֶן וְנִדְבָקֶת בָּהֶן וְהֵן כֹּה [וְנִקְרָאִים] וְנִקְרָאת נִשְׁמָה. וְכָל הַדְרָגוֹת עוֹלוֹת בְּסוּד הַחֲכָמָה. שֶׁכְּשֶׁמְּסִתְּכֵלִים עַל אֵלוֹ הַדְרָגוֹת, יִסְתַּכֵּל הָאָדָם בְּחֲכָמָה הָעֲלִיוֹנָה, וְהַנִּשְׁמָה הַזֹּאת נִכְנָסֶת בָּהֶם וְנִדְבָקִים בָּהֶם. וְכַשֵּׁיזֶה שׁוֹלֵט, אִזּוֹ אוֹתוֹ הָאִישׁ נִקְרָא קְדוֹשׁ, שָׁלֵם מִן הַכֹּל. רְצוֹן אַחַד לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

הַנֶּפֶשׁ"שׁ הִיא הַתְּעוֹרְרוֹת תַּחְתּוֹנָה, וְזוֹ סְמוּכָה בְּגוֹף וְזֵנָה אוֹתוֹ, וְהַגּוֹף אוֹחֵז בָּהּ וְהִיא אֲחוּזָה בְּגוֹף. אַחַר כֵּן נִתְקַנְתָּ וְנַעֲשִׂיתָ כִּסֵּא לְהַשְׁרוֹת עֲלֶיהָ רוּחַ בְּהַתְּעוֹרְרוֹת הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת שֶׁנֶּאֱחָזֶת בְּגוֹף, כִּכְתוּב (ישעיה לב) עַד יַעֲרָה עֲלֵינוּ רוּחַ מִמָּרוֹם.

לְאַחַר שְׂמֵתְקָנִים אֶת שְׁנֵיהֶם, עֲתִידִים לְקַבֵּל
 נְשָׁמָה, שְׁחֵרֵי הָרוּחַ נַעֲשִׂית כִּסּוּא לְנְשָׁמָה
 לְהַשְׁרוֹת עֲלֶיהָ, וְהַנְשָׁמָה הַזֹּאת הִיא נִסְתָּרַת עֲלִיוֹנָה
 עַל הַכֹּל טְמוּנַת כָּל הַטְּמוּנִים. נִמְצָא שְׁיֵשׁ [לָהּ] כִּסּוּא
 לְכִסּוּא, וְכִסּוּא לְעֲלִיוֹן עֲלֵיהֶם. וְכִשְׁתִּסְתַּכֵּל בְּדַרְגוֹת,
 תִּמְצָא סוּד תְּחֻכְמָה בְּדַבָּר תְּהִי, וְתַכֵּל הִיא תְּחֻכְמָה
 לְתַדְבִּיק בְּגוּן תְּהִי וְדְבָרִים נִסְתָּרִים.

בַּיָּא רְאֵה, הַנְּפֶשׁ הִיא הַתְּעוֹרְרוֹת תְּחֻתּוֹנָה
 שְׁנִדְבָקַת בְּנוֹת, כְּמוֹ הָאוֹר שֶׁל הַמְּאוֹר,
 שֶׁהָאוֹר הַתְּחֻתּוֹן שֶׁהוּא שָׁחַר, נִדְבָק בְּפִתִּילָה וְלֹא
 נִפְרָד מִמֶּנָּה וְלֹא נִתְקַן אֵלָּא בָּהּ. וְכִשְׁנִתְקַן
 בְּפִתִּילָה, נַעֲשֶׂה כִּסּוּא לְאוֹר הָעֲלִיוֹן הַלְבָן שֶׁשׁוֹרָה
 עַל אוֹתוֹ הָאוֹר הַשָּׁחַר.

אַחַר כֵּן כִּשְׁשֵׁנִיהֶם נִתְקָנִים, נַעֲשֶׂה אוֹתוֹ אוֹר לְבָן
 כִּסּוּא לְאוֹר הַנִּסְתָּר שְׁאִינוֹ נִרְאֶה וְאִינוֹ נוֹדָע
 מִה שֶׁשָּׂרָה עַל אוֹתוֹ הָאוֹר הַלְבָן, וְאִזּוֹ הָאוֹר שָׁלֵם.
 וְכֵן הָאָדָם שֶׁהוּא שָׁלֵם בְּכֹל, וְאִזּוֹ נִקְרָא קְדוֹשׁ,

כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים טז) לְקַדְוֹשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַמָּה
וְגו'. כְּמוֹ כֵּן כְּסוּד עֲלִיּוֹן.

בֵּא רֵאה, בְּשַׁעַה שֶׁאֲבָרְהֶם נִבְנִים לְאֶרֶץ, נִרְאֶה לוֹ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לַה' הַנִּרְאֶה
אֱלֹו, וְקִבַּל שָׁם נֶפֶשׁ וּבְנָה מוֹזֵבַח לַדְּרָגָה הַהִיא.
אַחַר כֵּן הָלוֹךְ וְנִסְוֵעַ הַנִּנְגָבָה, שֶׁקִּבַּל רוּחַ. אַחַר כֵּן
שָׁעָלָה לְהַתְדַבֵּק תוֹךְ הַנִּשְׁמָה, אִזּוּ וַיִּכֵּן שָׁם
מוֹזֵבַח לַה', סֶתֶם. זוֹ הִיא הַנִּשְׁמָה שֶׁהִיא נִסְתָּרָה כָּל
הַנִּסְתָּרִים.

אַחַר כֵּן יָדַע שֶׁצָּרִיךְ לְהַצָּרָה וּלְהַתְעַטֵּר בְּדַרְגוֹת,
מִיָּד - וַיֵּרֶד אֲבָרָם מִצָּרִימָה, וְנִצַּל מִשָּׁם,
וְלֹא הִתְפַּתָּה תוֹךְ אוֹתָם הָאֲזוּרוֹת, וְנִצָּרָה וְשָׁב
לְמִקוֹמוֹ. כִּיּוֹן שֶׁיָּרַד וְנִצָּרָה, מִיָּד - וַיַּעַל אֲבָרָם
מִמִּצְרַיִם. עָלָה וְדָאִי וְשָׁב לְמִקוֹמוֹ וְנִדְבַק בְּאַמִּינוּהָ
הָעֲלִיּוֹנָה, שֶׁכֶּתוּב הַנִּנְגָבָה.

מִכַּאֲן וְהִלָּאָה יָדַע אֲבָרָהֶם הַחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה
וְנִדְבַק בְּקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְנִעֲשֶׂה הִימִין
שֶׁל הָעוֹלָם. אִזּוּ, וְאֲבָרָם כָּבֵד מְאֹד בְּמִקְנֶה בְּכֶסֶף

וּבִזְהָב. כְּבֵד מְאֹד - בְּצַד הַמְזוּרָת. בַּמְקָנָה - בְּצַד
 הַמְעֵרָב. בַּכֶּסֶף - מִצַּד הַדְרֹם. בִּזְהָב - מִצַּד
 הַצָּפוֹן.

כָּאֵן רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אֲבָא וְכָל הַחֲבֵרִים וְנִשְׁקִי
 אֶת יָדוֹ. בָּבְהָ רַבִּי אֲבָא וְאָמַר, וַיְיָ
 בְּשֵׁתֶם־תֵּלַק מִן הָעוֹלָם, מִי יֵאִיר אֶת אֹזֶר הַתּוֹרָה?
 אֲשֶׁרִי חֵלְקֶם שֶׁל הַחֲבֵרִים שְׁשׁוּמְעִים דְּבָרֵי תּוֹרָה
 הִלְלוּ מִפִּיָּךְ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כֵּן רָאָה מֶה כְּתוּב. וַיִּלְךְ
 לְמִסְעָיו, לְפַקֵּד אֶת מְקוֹמוֹ וְדַרְגָּתוֹ.
 לְמִסְעָיו - לְמִסְעוֹ כְּתוּב, מִי הַמִּסְעוֹ? זֶה הַדְּרָגָה
 הַרְאֵשׁוֹנָה שְׁרֵאֵוִיָּה לוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה. כְּתוּב כָּאֵן מִסְעוֹ,
 וְכְתוּב שָׁם (מלכים א' ו) אָבֵן שְׁלֵמָה מִסַּע נִבְנָה. וְהָרִי
 בְּאֶרְצוֹ אָבֵן שְׁלֵמָה וְדָאֵי. מִסַּע, כְּמוֹ שְׁנַת־בְּאֵר.

וַיִּלְךְ לְמִסְעָיו, כָּל אוֹתָן הַדְּרָגוֹת, וְדָרְגָה אַחֵר
 דְּרָגָה, כְּמוֹ שְׁנַת־בְּאֵר. מִנְּגָב (דף פד ע"א) וְעַד בֵּית
 אֵל, לְתֵיבָן אֶת מְקוֹמוֹ וּלְחִבְרָם בְּיַחְדוֹ שְׁלָם, שְׁחֵרִי
 מִנְּגָב וְעַד בֵּית אֵל נִמְצָא סוּד הַחֲכֵמָה כְּרֵאֵוִי.

אֵל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיָה שָׁם אֶהְלֶה בַּתְּחִלָּה, אֶהְלֶה
 בְּה"א. מִי אֶהְלֶה? זֶה בֵּית אֵל. אַכֵּן שְׁלֵמָה,
 כְּמוֹ שְׂאֵמְרָנוּ. עוֹד רָשָׁם וְאָמַר, אֵל מְקוֹם הַמּוֹצֵחַ
 אֲשֶׁר עָשָׂה שָׁם בְּרֵאשׁוֹנָה, שְׂכָתוֹב לַה' הַנִּרְאָה
 אֵלָיו. וְאִזּוֹ וַיִּקְרָא שָׁם אַבְרָם בְּשֵׁם ה', אִזּוֹ נִדְבַק
 בְּאַמוּנַת הַשְּׁלֵמָה.

בֵּיא רֵאָה, בְּרֵאשׁוֹנָה עָלָה מִמַּטֶּה לְמַעְלָה, שְׂכָתוֹב
 וַיִּרְא ה' אֵל אַבְרָם, וְכָתוֹב לַה' הַנִּרְאָה אֵלָיו,
 וְזוֹ הַדְּרָגָה הַרֵאשׁוֹנָה כְּמוֹ שְׂאֵמְרָנוּ אַכֵּן שְׁלֵמָה [מִסְעֵ
 נִבְנֶה, וְכָתוֹב לְמַסְעוֹ], וְאַחֵר כֶּף הַלּוֹךְ וְנִסְוֵעַ תִּנְגַּבְתָּ, דְרָגָה
 אַחֵר דְרָגָה, עַד שֶׁתֵּעָפֵר בְּדָרוֹם, חֲלָקוֹ וְגוֹרְלוֹ.
 אַחֵר כֶּף סֶתֶם הַדְּבָר בְּשַׁעְלָה וְאָמַר לַה' סֶתֶם, זֶה
 הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, וּמִשָּׁם נָסַע בְּדָרְגוֹת וַיֵּרֵד מִמַּעְלָה
 לְמַטָּה, וְהִכֵּל נִדְבַק בְּמִקוֹמוֹ כְּרֵאָוִי.

וְכֵאֵן כְּשֶׁתִּסְתַּכֵּל בְּדָרְגוֹת, תִּמְצָא אֶת סוֹד
 הַחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה. מַה כָּתוֹב? וַיִּלְךְ
 לְמַסְעָיו מִנֶּגֶב. מִצֵּד הַיָּמִין, רֵאשִׁית הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן

הננסתר העמק למעלה עד אין סוף. ויירד דרגה
אחר דרגה [עד] מנגב ועד בית אל, ממעלה למטה.

וכתוב ויקרא שם אנרם בשם ה'. נדבק היחוד
במקומו פראוי, שפתוב אל מקום המופת
אשר עשה שם פראשנה. מה זה אשר עשה שם?
שהעלה אותה ממטה למעלה, ועכשו ירד בדרגות
ממעלה למטה כדי שלא תזוז מאותן הדרגות
העליונות והם לא יזוזו מפנה, ויתיחד הכל ביחוד
אחד פראוי.

אז התעטר אנרם והיה לחלק גורלו של הקדוש
ברוך הוא ודאי. אשריהם הצדיקים
שמתעטרים בקדוש ברוך הוא והוא מתעטר בהם.
אשריהם בעולם הזה ואשריהם בעולם הבא.
עליהם כתוב (ישעיה ס) ועמד כלם צדיקים לעולם
יירשו ארץ, וכתוב (משלי ד) וארח צדיקים כאור נגה
הולך ואור עד נכון היום.

הלכו. בשהגיעו לשדה אחד ישבו. פתח רבי
שמעון ואמר, (תהלים כח) פנה אלי ורחמי.

בפסוק הנה יש להסתכל בו, והרי בארנו אותו
 בכמה מקומות. אבל בפסוק הנה דברים נסתרים
 יש בו. פנה אלי - וכי דוד אמר פנה אלי וחנוני?
 אלא בעבור דרנתו שהוא מתעפר פה הוא אמר.
 (שם פו) תנה עוף לעבדך - תנה עוף זה העז העליון,
 בפתוב (שמואל-א ב) ויתן עז למלכו. מי מלכו? זה
 מלך סתם, מלך המשיח. אף כאן לעבדך זה מלך
 המשיח, כמו שאמרנו מלך סתם.

והושיעה לכן אמתך - וכי לא היה בן ישי הוא,
 עד שאמר בשם של אמו ולא בשם של
 אביו? אלא הנה הקמנו, שבאשר יבא אדם לקבל
 דבר עליון להזכיר, צריך ללכת בדבר שהוא ודאי,
 ועל בן הזכיר את אמו ולא את אביו. ועוד, הנה
 שנינו [שחרין] שנה מלך כפי שאמרנו.

אמר רבי שמעון, בא ראה מה פתוב. ויהי ריב
 בין רעי מקנה אברם, רב פתוב חסר יו"ד.
 שרצה לזט לחזר לעבודה הורה שעובדים יושבי
 הארץ, וסוף הפתוב מוכיח, שפתוב והפנעני

והפּרוֹי אִז יֵשֵׁב בְּאֶרֶץ. וּמִנִּין לָנוּ שְׁלוֹשׁ חֲזָר לְסוּרוֹ
 הָרַע לְעִבּוּדָה וְרָחָ? שְׁכָתוֹב וַיִּסַּע לוֹשׁ מִקְדָּם. מֵהוּ
 מִקְדָּם? מִקְדָּמוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם. כְּתוֹב כָּאֵן וַיִּסַּע לוֹשׁ
 מִקְדָּם, וְכְתוֹב וַיְהִי בְּנִסְעָם מִקְדָּם. מֵה לְהִלָּן נְסִיעָה
 מִקְדָּמוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם - אַף כָּאֵן בֵּן.

בֵּינָן שְׂדֵעֵ אַבְרָהָם שְׁלֶכְךָ נְטָה לְבוֹ שֶׁל לוֹשׁ, מִיָּד
 - וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל לוֹשׁ וְגו' הַפָּרָד נָא מֵעָלַי.
 אֵינְךָ כְּדָאֵי לְהִתְחַבֵּר עָמִי. אִז נִפְרָד מִמֶּנּוּ אַבְרָהָם
 וְלֹא רָצָה לְלָכֶת וּלְהִתְחַבֵּר עָמוּ, שְׁכָל מִי שְׁמִתְחַבֵּר
 לְרָשָׁע, סוּפוֹ לְלָכֶת אַחֲרָיו וּלְהַעֲנִשׁ (דף פד ע"ב) בְּגָלְלוֹ.

מִנִּין לָנוּ? מִיְהוֹשֶׁפֶט שְׁהִתְחַבֵּר עִם אַחָאֵב,
 וְאַלְמָלֵא זְכוּת אָבוֹת נַעֲנִשׁ שָׁם, שְׁכָתוֹב
(דברי הימים ב' יח) וַיִּזְעַק יְהוֹשֶׁפֶט. וְאִז נִצַּל, שְׁכָתוֹב
 וַיִּסִּיתָם אֱלֹהִים מִמֶּנּוּ, וְעַל כֵּן לֹא רָצָה אַבְרָם
 לְלָכֶת עִם לוֹשׁ. וְעַם כָּל זֶה לֹא רָצָה לוֹשׁ לְחֲזֹר
 מִסּוּרוֹ הָרַע, אֲלָא וַיִּבְחַר לוֹ לוֹשׁ אֵת כָּל כְּפָר
 הַיָּרְדֵן וַיִּסַּע לוֹשׁ מִקְדָּם. נָסַע מִקְדָּמוֹנוּ שֶׁל הָעוֹלָם,
 וְלֹא רָצָה לְדַבֵּק בְּאַמוּנָה הַשְּׁלֵמָה כְּמוֹ אַבְרָהָם.

אֲבָרָם יֵשֶׁב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן, לְהַדְבִּיק בְּמִקּוֹם הָאֱמוּנָה
וְלַדְעַת הַחֲכָמָה לְהַדְבִּיק בְּרַבּוֹנוֹ. וְלוֹט יֵשֶׁב
בְּעָרֵי הַכֶּכֶר וַיֵּאֱהֵל עַד סָדָם, עִם אוֹתָם הָרָשָׁעִים
שֶׁל הָעוֹלָם שִׁינְאוּ מִתּוֹךְ הָאֱמוּנָה, שְׂפָתוֹב וְאֲנִשֵׁי
סָדָם רָעִים וְחַטָּאִים לַה' מְאֹד. כָּל אֶחָד נִפְרַד
לְדַרְכּוֹ בְּרֵאוּי. מִשׁוּם כֶּךָ אֲשֶׁרִיחֵם הַחֲבָרִים
שְׁמִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה יוֹמָם וְלַיְלָה, וְהַחֲבָרוֹת שְׁלָהֶם
עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְעֲלִיחֵם כָּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם
הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם.

וְה' אָמַר אֶל אֲבָרָם אַחֲרֵי הַפָּרֶד לוֹט מֵעַמּוֹ וְגו'.

רַבִּי אַבְנָא פָּתַח, (יונה א) וַיִּקָּם יוֹנָה לְבָרַח
תְּרַשִׁישָׁה מִלְּפָנֵי ה' וְגו'. אוֹי לְמִי שְׂמִסְתַּתֵּר מִלְּפָנֵי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂפָתוֹב בּוֹ (ירמיה כג) הֲלוֹא אֶת
הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאֶרֶץ אֲנִי מְלֵא נְאֻם ה', וְהוּא כֹּא
לְבָרַח מִלְּפָנָיו?!

אַלְא כָּתוּב (שיר ג) יוֹנָתִי בְּחַגֵּי הַסֵּלַע בְּסִתְר
הַמְּדַרְגָּה. יוֹנָתִי - זוֹ בְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל. בְּחַגֵּי
הַסֵּלַע - זוֹ יְרוּשָׁלַיִם שְׁחִיא עוֹלָה עַל כָּל הָעוֹלָם.

מָה הַסֵּלַע הוּא עֲלִיּוֹן וְחֹזֵק עַל הַכּוֹל, אִם יִרְוּשָׁלַיִם
 הִיא עֲלִיּוֹנָה וְחֹזְקָה עַל הַכּוֹל. בְּסֵתֵר הַמְדֻרְגָּה - זֶה
 [בֵּית הַמִּקְדָּשׁ] הַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא בֵּית קַדְשֵׁי הַקְּדוּשִׁים, הַלֵּב
 שֶׁל כָּל הָעוֹלָם.

וּמִשּׁוֹם כֵּן כְּתוּב בְּסֵתֵר הַמְדֻרְגָּה, מִשּׁוֹם שֶׁשָּׁם
 הִיְתָה הַשְּׂכִינָה נִסְתָּרָה, כְּמוֹ אִשָּׁה שֶׁהִיא
 צְנוּעָה לְבַעֲלָהּ וְאִין יוֹצֵאת מִבֵּיתָה הַחוּצָה, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קכח) אֲשַׁתְּךָ כְּגִפְן פֹּרִיָה בְיַרְכְּתֵי
 בֵּיתְךָ וְגו'. כֵּן כְּנִסְתֵּת יִשְׂרָאֵל אֵינָה שׂוֹרָה מִחוּץ
 לְמִקְוָמָה בְּסֵתֵר הַמְדֻרְגָּה אֲלֵא בְזִמְן שֶׁל הַגְּלוּת
 שֶׁהִיא כְּתוּבָה הַגְּלוּת. וּמִשּׁוֹם שֶׁהִיא בְּגְלוּת, לְשֹׂאֵר
 הָעַמִּים יֵשׁ טוֹבָה וְשִׁלּוּחַ יוֹתֵר.

בֵּן רֵאָה, בְּזִמְן שֶׁיִּשְׂרָאֵל שׂוֹרִים בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה,
 הַכּוֹל הָיָה מְתַקֵּן כְּרָאוּי, וְהַכֶּסֶף שָׁלֵם עֲלֵיהֶם,
 וְעוֹשִׂים אֶת הָעֲבוּדָה, וּבּוֹקֵעַ הָאֵוִירִים שֶׁל הָעוֹלָם.
 וְאוֹתָהּ הָעֲבוּדָה עוֹלָה לְמַעְלָה בְּמִקְוָמָה, מִשּׁוֹם
 שֶׁהָאֶרֶץ לֹא הִתְתַּקְּנָה לְעֲבוּדָה אֲלֵא לְיִשְׂרָאֵל
 לְבָדָם. וּמִשּׁוֹם כֵּן שֹׂאֵר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוּרִים הָיוּ

מתרחקים, שלא היו שולטים בה כמו עכשו,
משום שלא נזונו אלא מהתמצית.

ואם תאמר, הרי ראינו כמה מלכים היו ששלטו
בזמן שבית המקדש בנים על העולם - בא
ראה, בבית ראשון, כשפרס טמאו ישראל את
הארץ, לא היו שולטים שאר העמים עובדי
עכו"ם, אלא נזונו מן התמצית, ובה היו שולטים
ולא כל כף. כיון שחטאו ישראל וטמאו את
הארץ, אז בכיכול דחו את השכינה ממקומה,
והתקרבה למקום האחר, ואז שלטו שאר העמים
ונתנה להם הרשות לשלט.

בא ראה, על ארץ ישראל לא שלט ממנה אחר
פרט לקדוש-ברוך-הוא לבדו. ובשעה
שחטאו ישראל והיו מקטרים לעבודה הזרה
שבתוך הארץ, בכיכול נדחתה השכינה ממקומה,
ומושבים ומקטרים לקשר עבודה זרה לתוך
השכינה, ואז נתנה להם השליטה, משום שקטרת
היא קשר להתקשר, ואז שלטו שאר העמים

וּבָטְלוּ נְבִיאִים, וְכָל אוֹתָן הִדְרָגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת לֹא
שָׁלְטוּ בְּאֶרֶץ.

וְלֹא הִסִּירוּ אֶת שְׁלִיטַת שְׂאֵר הָעַמִּים, מִשּׁוּם שֶׁהֵם
מְשַׁכְּנִים אֶת הַשְּׂכִינָה אֲלֵיהֶם. וְעַל זֶה הִנֵּה
בְּבֵית שְׁנֵי לֹא סָרָה הַשְּׁלִיטָה מִשְׂאֵר הָעַמִּים, וְכָל
שָׁכֵן בְּגִלוֹת שְׂשִׁכְנָה בְּשְׂאֵר הָעַמִּים, הַמְּקוֹם שֶׁשָּׂם
שׂוֹלְטִים שְׂאֵר הַמְּמַנִּים. וּמִשּׁוּם כֵּךְ בָּלָם יוֹנְקִים מִן
הַשְּׂכִינָה שֶׁנִּקְרְבָת אֲלֵיהֶם.

וְעַל זֶה, ^(דף פה ע"א) בְּזִמְנֵי שִׁישְׂרָאֵל הָיוּ שְׂרוּיִים עַל
הָאֶרֶץ וְעוֹבְדִים אֶת עֲבוֹדַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, הַשְּׂכִינָה הִיָּתָה צְנוּעָה בֵּינֵיהֶם, וְלֹא יֵצְאָה
מִתּוֹךְ בֵּיתָהּ הַחוּצָה בְּגִלוֹי. וּמִשּׁוּם כֵּךְ, כָּל אוֹתָם
הַנְּבִיאִים שֶׁהָיוּ בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, לֹא נְטְלוּ נְבוּאָה אֶלָּא
בְּמְקוֹמָהּ, כְּפִי שְׂאֵמְרָנוּ. וּמִשּׁוּם כֵּךְ יוֹנָה הָיָה בּוֹרַח
מִחוּץ לְאֶרֶץ הַקְּדוֹשׁ, כְּדִי שֶׁלֹּא תִתְנַלֵּחַ עָלָיו
הַנְּבוּאָה, וְלֹא יִלְךְ בְּשְׁלִיחוֹת שָׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרִי רָאִינוּ שֶׁהַתְּנַלְתָּה הַשְּׂכִינָה
בְּכַבֵּל, שֶׁהִיא בַּחוּץ - הִנֵּה פִּרְשָׁנוּ שְׂכָתוֹב
(יחזקאל א) הִיָּה הָיָה, שֶׁהָיָה מָה שֶׁלֹּא הָיָה מִלְּפָנַי בֶּן
מִיּוֹם שֶׁנִּבְנְתָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְהִנְבוֹאָה הִיא הָיָה
לְשַׁעֲתָהּ. וְכָתוּב עַל נֶהַר כְּבֹד, הַנֶּהַר שֶׁכְּבֹד הָיָה
מִן הַיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וְהַשְּׂכִינָה תָּמִיד הַתְּנַלְתָּה
עָלָיו, שְׂכָתוֹב (בראשית ב) וְנֶהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת
אֶת הַגֶּן וּמַשֵּׁם יִפְרֹד וְגו' [שם הַאֲחֵד וְגו'], וְזֶה הוּא אַחַד
מֵהֶם.

וְשֵׁם נִגְלָתָה הַשְּׂכִינָה לְפִי שָׁעָה שֶׁהַצְּטֻרְכוּ אוֹתָהּ
יִשְׂרָאֵל לְפִי צִעְרָם, אֲבָל בְּזִמְנֵי אַחַר לֹא
הַתְּנַלְתָּהּ. וּמַשׁוּם כִּךָ יוֹנָה, כִּדִּי שֶׁלֹּא תִשְׁרַח עָלָיו
הַשְּׂכִינָה וְלֹא תִתְנַלָּה עָלָיו, הִלָּךְ מֵאֶרֶץ הַקִּדְשׁ
וּבְרַח. וְזֶהוּ שְׂכָתוֹב (יונה א) מִלְּפָנַי ה'. וְכָתוּב כִּי יִדְעוּ
הָאֲנָשִׁים כִּי מִלְּפָנַי ה' הוּא בֵּרַח

בֵּל רֵאָה, כְּמוֹ שֶׁהַשְּׂכִינָה לֹא מִתְנַלָּה אֵלָּא בְּמָקוֹם
תְּרַאֲוֵי לָהּ, אִם כִּךָ לֹא רֵאֲוִיָּה וְלֹא מִתְנַלָּה
אֵלָּא בְּאֶדָם שְׂרַאֲוֵי לָהּ. שְׁחֲרֵי מִיּוֹם שֶׁעָלָה עַל

רצונו של לוט להתהפך לסורו הרע, הסתלקה רוח הקדש מאברהם. וכשהסתלק ממנו לוט, מיד שרתה רוח הקדש במקומה. זהו שכתוב וְה' אָמַר אֶל אַבְרָם אַחֲרֵי הַפָּרֶד לֹט מֵעַמּוֹ וְגו'.

בא ראה, כיון שראה אברהם שלוט היה שב לסורו הרע, היה פוחד אברהם. אמר, אולי חס ושלום משום החברות עם זה אבדתי בגללו את החלק הקדוש שעטר אותי הקדוש ברוך הוא. כיון שנפרד ממנו, אמר לו, שא נא עיניך וראה מן המקום אשר אתה שם.

כמו מה זה מן המקום אשר אתה שם? שנדבקה בו בתחלה והתעטרת באמונה השלמה. צפנה ונגבה וקדמה וימה - אלו הם מסעיו שהיו בתחלה, שכתוב וַיֵּלֶךְ לְמַסְעָיו. וכתוב הלך ונסוע הנגבה - אלו הדרגות העליונות שהתעטר באמונה השלמה בתחלה.

ואז התפטר שלא תזוז ממנו ומכניו לעולמים, שכתוב כי את כל הארץ אשר אתה ראה.

מה זה אשר אתה ראה? זו הדרגה הראשונה
שהתגלתה לו, כמו שנאמר לה' הנראה אליו.
ומשום כך אשר אתה ראה, משום שהדרגה
הראשונה הזו נכללת מכל הדרגות וכלן נראות
בה. ומשום כך כי את כל הארץ אשר אתה ראה
וגו'.

רבי אלעזר נקלע לבית אכסניה בלוד, והיה עמו
רבי חזקיה. קם בלילה לעסק בתורה. קם
רבי חזקיה אליו. אמר לו רבי אלעזר, החברים
נמצאים בארמון צר.

פתח רבי אלעזר ואמר, (שיר ב) פתפוח בעצי היער
וגו'. פתפוח - זה הקדוש פרוץ הוא, שהוא
נחמד ומתעטר בגונניו מכל שאר האילנות שאין
מי שדומה לו. רשום הוא מן הכל, רשום הוא
שאיין אחר כמותו. משום כך בעלו חמדתי. בעלו
ולא בעל של אחר. בעלו ולא בעל של שאר
הממנים. חמדתי - מתי? מן היום שהיה אנבדם
בעולם, שהוא נחמד ואתב את הקדוש פרוץ הוא

בְּאַהֲבָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מא) אֲבָרְחָם אֶהְבִּי. וּפְרִיֹו
מִתּוֹק לְחֶבִי - זֶה הוּא יִצְחָק, שֶׁהוּא פְּרִי קְדוֹשׁ.

דָּבָר אַחַר בְּצִלּוֹ חֲמִדְתִּי וַיִּשְׁבְּתִי - זֶה יַעֲקֹב. וּפְרִיֹו
מִתּוֹק לְחֶבִי - זֶה יוֹסֵף הַצְּדִיק שֶׁעָשָׂה פְּרוֹת
קְדוֹשִׁים בְּעוֹלָם, וְעַל זֶה פָּתוּב (בראשית לו) אֵלֶּה
הַתְּלוֹדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף. שָׁכַל אוֹתָם הַתְּלוֹדוֹת שֶׁל
יַעֲקֹב [יוֹסֵף שֶׁהוּא שְׁעוֹשֵׂה תְּלוֹדוֹת] [ג"א בְּיוֹסֵף הַצְּדִיק הֵם עוֹמְדִים, שְׁעוֹשֵׂה
תְּלוֹדוֹת בְּעֵין בְּלִם] [ד"א שְׁכָמִים], וּבְמִשׁוֹם כֶּךָ נִקְרְאוּ יִשְׂרָאֵל
עַל שֵׁם אֲפָרַיִם, שֶׁפָּתוּב (ירמיה לא) הִבֵּן יַקִּיר לִי
אֲפָרַיִם וְגו'.

דָּבָר אַחַר בְּתַפּוּחַ בְּעֵצֵי הַיַּעַר - זֶה אֲבָרְחָם,
שֶׁדוֹמֶה לְתַפּוּחַ שֶׁמַּעֲלָה רִיחוֹת, (דף פה ע"ב)
וְנִצְטִיֵּן בְּאַמוֹנָה שְׁלֵמָה עַל כָּל בְּנֵי דוֹרוֹ, וְנִרְשָׁם
אֶחָד לְמַעֲלָה וְנִרְשָׁם אֶחָד לְמַטָּה, שֶׁפָּתוּב אֶחָד
הָיָה אֲבָרְחָם. מָה הַטַּעַם הָיָה אֶחָד? שֶׁלֹּא הָיָה אַחַר
בְּעוֹלָם שֶׁעָלָה לְאַמוֹנַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא פָּרַט לוֹ.
אָמַר לוֹ רַבִּי חֲזַקְיָה, וַחֲרֵי כָּתוּב וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר

עשו בחרין? אמר לו, עד כעת הם לא היו בדרגות
עליונות שהתעטר בהם אברהם.

אחר כך אמר לו, עוד שמעתי, שלא נקרא
אברהם אחר עד שהתעלה ביצחק ויעקב.
בין שהתעלה ביצחק ויעקב והיו שלשתם אבות
העולם, אז נקרא אברהם אחר. ואז הוא תפוח
בעולם, מצין מכל בני העולם. אמר לו, יפה
אמרת.

דבר אחר, בתפוח בעצי היער - זה הקדוש ברוך
הוא. בן דודי - זה תקדוש ברוך הוא. בצלו
- זה תקדוש ברוך הוא. חמדתי וישבתי - ביום
שנגלה תקדוש ברוך הוא על הר סיני וקבלו
ישראל תורה ואמרו נעשה ונשמע (שמות כד).

ופריו מתוק לחבי - אלו דברי התורה שפתוב
בהם (תהלים יט) ומתוקים מדבש ונפת צופים.
דבר אחר ופריו מתוק לחבי - אלו נשמות
הצדיקים שכלן פרי מעשיו של הקדוש ברוך הוא
ועומדות עמו למעלה.

בא ראה, כל נשמות העולם שהן פרי מעשיו של
 הקדוש ברוך הוא, כלן אחד בסוד אחד.
 וכשיורדות לעולם, כלן נפרדות בגוונים וזכר
 ונקבה, והן זכר ונקבה מתפרות יחד.

ובא וראה, תשוקת הנקבה לזכר עושה נפש,
 ותשוקת הזכר לנקבה עושה נפש. והרצון
 של תשוקת הזכר לנקבה והתדבקותו בה מוציאה
 נפש, וכולל תשוקת [תשוקתו] הנקבה ונוטל אותה.
 ונכללת התשוקה התחתונה בתשוקה שלמעלה,
 ונעשית רצון אחד בלי פרוד.

ואז [נוטל] כולל הכל נקבה, ומתעפרת מן הזכר,
 והתשוקות של שניהם נדבקות יחד, ועל כן
 הכל כלול זה עם זה. וכשהנשמות יוצאות, הן
 יוצאות יחד זכר ונקבה. אחר כך, כיון שיורדות,
 נפרדות זו לצד זה וזו לצד זה, והקדוש ברוך הוא
 מוונג אותן אחר כך. והוונג לא נתן לאחד, אלא
 לקדוש-ברוך-הוא לבדו, שהוא יודע את ווונגם
 לחבר אותם כראוי.

אֲשֶׁרִי הָאִישׁ שְׁזוּכָה בְּמַעֲשָׂיו וְהוֹלֵךְ בְּדַרְךְ הָאֵמֶת
כְּדִי שְׁתַּחֲכַר נֶפֶשׁ בְּנֶפֶשׁ כְּמוֹ שְׁחִיָּה
בְּתַחֲלָה. שְׁחִרֵי אִם הוּא זוּכָה בְּמַעֲשָׂיו, זֶהוּ אָדָם
שְׁלֵם כְּרָאוּי. וּמַשׁוּם כֶּךָ כְּתוּב וּפְרִיז מְתוּק לְחֵבִי,
שֶׁהוּא בְּתַקוּן מְכַרְךָ שְׁיִתְכַרְךָ מִמְּנוֹ הָעוֹלָם, מַשׁוּם
שְׁחֵכַל תְּלוּי בְּמַעֲשֵׂי הָאָדָם אִם זוּכָה וְאִם לֹא זוּכָה.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, כֶּךָ שָׁמַעְתִּי, שְׁכַתוּב (הוֹשַׁע י"ד)
מִמְּנֵי פְרִיז נִמְצָא. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר
לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, וְדַאי מִמְּנֵי פְרִיז נִמְצָא. לֹא כְּתוּב
פְרִיז נִמְצָא, אֲלֹא פְרִיז. אוֹתָהּ תְּשׁוּבָת הַנִּקְבָּה
שְׁעוֹשָׁה נֶפֶשׁ וְנִכְלָלָת בְּכַח הַזְכָּר, וְנִכְלָלָת נֶפֶשׁ
בְּנֶפֶשׁ, וְנַעֲשׂוֹת אַחַת כּוֹלָלָת זוּ בְּזוֹת, כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ.
לְאַחַר מִכֵּן נִמְצָאִים שְׁנֵיהֶם בְּעוֹלָם, וְדַאי בְּכַח
הַזְכָּר נִמְצָא פְרִיז הַנִּקְבָּה.

דָּבָר אַחֵר, בְּתַשׁוּבָת הַנִּקְבָּה נִמְצָא פְרִיז הַזְכָּר,
שְׁאֵם לֹא תְּשׁוּבָת הַנִּקְבָּה לְזָכָר, לֹא נַעֲשׂוּ
פְרוֹת לְעוֹלָמִים. זֶהוּ שְׁכַתוּב מִמְּנֵי פְרִיז נִמְצָא.

וַיְהִי בַיּוֹם אֲמַרְפָּל מֶלֶךְ שְׁנַעַר וְגו'. רַבִּי יוֹסִי פָתַח,
 (ישעיה מא) מִי הָעִיר מִמְּזֻרַח צָדֵק יִקְרָאֶהוּ לְרַגְלוֹ
 וְגו'. אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֵרוֹ הַחֲבֵרִים. אֲבָל הַפְּסוּק
 הַזֶּה הוּא פֶסוּד שֶׁל הַחֲכָמָה, שְׁחֵרֵי שְׁנֵינוּ, שְׁבָעָה
 רְקִיעִים עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעַלָּה, וְכֻלָּם
 לְהוֹדִיעַ אֶת כְּבוֹד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכֻלָּם
 עוֹמְדִים לְהוֹדִיעַ אֶת סוּד הָאֱמוּנָה הָעֲלִיוֹנָה.

בֵּא רֵאָה, יֵשׁ רְקִיעַ עֲלִיּוֹן נִסְתָּר לְמַעַלָּה מֵאוֹתָם
 הַשְּׁבָעָה, וְזֶה הוּא הַרְקִיעַ שְׁמֵנְהִינָם וּמֵאִיר
 לְכֻלָּם, וְזֶה אֵינוֹ נוֹדֵעַ, וְעוֹמֵד בְּשֵׂאלָה שְׁלֵא יְדוּעָה,
 מִשּׁוּם שֶׁהוּא נִסְתָּר וְעֵמֶק, וְכֻלָּם תְּמַהִים עֲלָיו.
 וּמִשּׁוּם כִּךְ נִקְרָא מ"י, כִּמוֹ שְׁפָרְשׁוּהָ שְׁכַתוֹב (א"י
 לח) מִכְּטָן מִי יֵצֵא הַקְּרַת, וְנִיָּאֵמַר. וְזֶה הוּא הַרְקִיעַ
 הָעֲלִיּוֹן (דף פו ע"א) שְׁעוֹמֵד עַל כָּל אוֹתָם הַשְּׁבָעָה.

וַיֵּשׁ לְמַטָּה רְקִיעַ שֶׁהוּא תַחְתּוֹן מִכֻּלָּם וְלֹא מֵאִיר.
 וּמִשּׁוּם שֶׁהוּא תַחְתּוֹן שְׁלֵא מֵאִיר, אוֹתוֹ
 הַרְקִיעַ שְׁעֲלִיָּהֶם מִתְחַבֵּר עִמוֹ, וְשְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת

הָלָלוּ הוּא כּוֹלְלָם בְּתוֹכוֹ, וְנִקְרָא יָם, שְׂאוֹתוֹ
הֶרְקִיעַ הָעֲלִיּוֹן שְׁנִקְרָא מ"י.

מִשּׁוֹם שֶׁכָּל אוֹתָם הֶרְקִיעִים הָאֲחֵרִים נַעֲשִׂים
נְחָלִים וְנִכְנָסִים אֵלָיו, וְאִזּוּ הוּא הַיָּם
הָעֲלִיּוֹן, וְעוֹשֶׂה פְרוֹת וְדָגִים לְמִינֵיהֶם. וְעַל זֶה אָמַר
דָּוִד (תהלים קד) זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחֹב יָדָיִם שָׁם רָמַשׁ
וְאִין מִסְפָּר חַיּוֹת קַטְנוֹת עִם גְּדֵלוֹת.

וְעַל זֶה פָּתוּב (ישעיה מא) מִי הָעִיר מְמוֹרָח צָדֵק
יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ. מִי הָעִיר מְמוֹרָח - זֶה
אֲבָרְתָם. צָדֵק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ - [נ"א זו שְׂרָת. ד"א צָדֵק יִקְרָאֵהוּ
לְרַגְלוֹ וְגו'] זֶה הוּא הֶרְקִיעַ הַתַּחְתּוֹן שֶׁל כָּל הֶרְקִיעִים
שֶׁנַּעֲשֶׂה יָם.

יִתֵּן לְפָנָיו גּוֹיִם, מִי זֶה? הוּא הֶרְקִיעַ הַתַּחְתּוֹן
שְׂאֲמַרְנוּ, שְׂעוֹשֶׂה נְקָמוֹת וּמַפִּיל שׁוֹנְאִים.
וּבְזֶה הַשְּׁתַּבַּח דָּוִד וְאָמַר (תהלים יח) וְאִיֵּבִי נָתַתָּה לִּי
עָרְף וּמִשְׁנָאֵי אֲצַמִּיתֶם. (ישעיה מא) יִתֵּן לְפָנָיו גּוֹיִם -
אֵלוֹ הֵם הָעַמִּים שֶׁתִּיהָ אֲבָרְתָם רוֹדְף אֲחֵרֵיהֶם,
וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה הוֹרֵג אוֹתָם. (ומלכים ב', דה) (מה)

זֶה יִרְדֶּה? אֵלֶּה) אֵלֹהֵי הַמַּלְכִּים שְׂמֻמָּנִים לְמַעַלְהָ עֲלֵיהֶם. יִתֵּן לְפָנָיו גּוֹיִם - אֵלֹהֵי הַעַמִּים
 [שְׂלֻמָּטָה] וּמַלְכִּים יִרְדֶּה - אֵלֹהֵי הַמְּמָנִים הַגְּדוֹלִים
 שְׂלֻמָּעֵלָה. שְׂכַאֲשֶׁר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה דִין
 בְּעוֹלָם [ד"א בָּעָם], הוּא עוֹשֶׂה דִין בְּכָל, בְּמַעַלְהָ
 וּבְמַטָּה.

(ישעיה מא ג) יִרְדְּפֶם יַעֲבֹר שְׁלוֹם אֶרֶץ בְּרַגְלָיו לֹא
 יָבוֹא, (ישעיה מא ג). יִרְדְּפֶם - זֶה אֲבָרָהֶם, שְׂאֲבָרָהֶם
 הָיָה רוֹדֵף אוֹתָם, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה עוֹבֵר
 לְפָנָיו וְהוֹרֵג אוֹתָם, שְׂכַתוֹב יַעֲבֹר שְׁלוֹם. זֶה
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂנֵקֵרָא שְׁלוֹם.

אֶרֶץ בְּרַגְלָיו לֹא יָבוֹא, וְכִי עוֹלָה עַל הַדַּעְתָּךְ
 שְׂאֲבָרָהֶם הָיָה הוֹלֵךְ בְּתוֹךְ הָעֲנָנִים אוֹ
 בְּתוֹךְ סוּסִים וּמִרְכָּבוֹת? אֵלֶּה אֶרֶץ בְּרַגְלָיו לֹא
 יָבוֹא, שְׁלֹא הָיָה הוֹלֵךְ לְפָנָיו אֲבָרָהֶם לֹא מִלְּאָךְ וְלֹא
 שְׁלִיחַ, אֵלֶּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָדוֹ, שְׂכַתוֹב אֶרֶץ
 בְּרַגְלָיו. מִי זֶה רַגְלָיו? אֵלֹהֵי הַמַּלְאָכִים שְׂתַחֲתִיו שֶׁל
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (זכריה יד) וְעָמְדוּ
 רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא וְגו'.

דְּבַר אַחַר מִי הֵעִיר מִמּוֹרָח - בֵּא רֵאָה, בְּשָׁעָה
שֶׁתְּקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הֵעִיר אֶת הָעוֹלָם
לְהַבְיֵא אֶת אֲבֹרָתָם וּלְקַרֵּב אוֹתוֹ אֵלָיו,
הַהִתְעוֹרְרוֹת הַזֵּה מִשּׁוּם שְׁעֵתִיד הָיָה לְצֵאת מִפְּנֵי
יַעֲקֹב וּלְהַעֲמִיד שָׁנִים עָשָׂר שְׁבַע־יָמִים כָּל־מִצְרַיִם
לְפָנָי תְּקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. צִדְקָה יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ,
שֶׁתְּקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה תְּמִיד קוֹרֵא לוֹ מִיּוֹם
שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מא) קִרְא תְּדַרְוֹת
מִרְאֵשׁ. וּמִשּׁוּם כֵּן, צִדְקָה יִקְרָאֵהוּ וּדְאִי. לְרַגְלוֹ -
לְהִתְחַבֵּר בּוֹ בְּעִבּוּדָתוֹ וּלְקַרֵּב אוֹתוֹ אֵלָיו, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יא) הָעַם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ.

דְּבַר אַחַר מִי הֵעִיר מִמּוֹרָח - שְׁמִשָּׁם רֵאָה
הָאֵזֶר לְהָאֵיר. מִשּׁוּם שֶׁתְּדַרְוֹם, אוֹתוֹ תְּחֻזַּק
שֶׁל הָאֵזֶר שָׁלוֹ הוּא מִן הַמּוֹרָח. וְעַל כֵּן, מִי הֵעִיר
- אוֹתוֹ הָאֵזֶר שֶׁל תְּדַרְוֹם. מִמּוֹרָח - מִשּׁוּם שֶׁהוּא
נוֹסֵעַ וְנוֹזֵן בְּרֵאשׁוֹנָה, וְתִשׁוּקָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ תְּרַקִּיעַ
הָעֲלִיּוֹן לְתֵת לְמּוֹרָח.

צָדֵק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ - זֶה הַמַּעֲרָב, שֶׁהוּא תָּמִיד
 קוֹרֵא לוֹ וְלֹא שׁוֹקֵט, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים פג)
 אֱלֹהִים אֵל דְּמִי לָךְ אֵל תִּתְחַרֵּשׁ וְאֵל תִּשְׁקֹט אֵל,
 מִשּׁוֹם שֶׁהַמַּעֲרָב תָּמִיד מִתְעוֹרֵר אֵלָיו. יִתֵּן לְפָנָיו
 גּוֹיִם וּמַלְכִים יַרְדֵּי, שֶׁחֲרֵי מִמֶּנּוּ מְקַבֵּל אֶת הַחֹזֶק
 לְהַכְבִּיעַ אֶת כָּל אוֹתָם הָעַמִּים שֶׁל הָעוֹלָם.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, (ישעיה מא) מִי הֵעִיר מִמְּזוֹרַח - זֶה
 אַבְרָהָם, שֶׁלֹּא נָטַל הַתְּעוֹרְרוֹת אֵל הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא אֲלָא מִמְּזוֹרַח. מִשּׁוֹם שֶׁרָאָה אֶת הַשָּׁמֶשׁ
 שֶׁיוֹצֵאת בְּבִקְרַם מִצַּד הַמְּזוֹרַח, נָטַל הַתְּעוֹרְרוֹת
 לְנַפְשׁוֹ שֶׁהוּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אָמַר, זֶה הוּא
 הַמֶּלֶךְ שֶׁבָּרָא אוֹתִי. עֶבֶד לוֹ כָּל הַיּוֹם הַהוּא. לְעַרְב
 רָאָה הַשָּׁמֶשׁ שֶׁנֶּאֱסַף [וְהִלְבְּנָה יוֹצֵאת] וְהִלְבְּנָה מְאִירָה.
 אָמַר, זֶה הוּא וַדָּאִי שֶׁשׁוֹלֵט עַל אוֹתָהּ הָעֲבוּדָה
 שֶׁעֲבַדְתִּי כָּל הַיּוֹם הַזֶּה, שֶׁהִנֵּה נִחְשֵׁף לְפָנָיו וְלֹא
 מְאִיר. עֶבֶד לוֹ כָּל הַלַּיְלָה הַהוּא.

לְבִקְרַם רָאָה שֶׁהִלְבְּנָה הַחֲשֵׁכָה וְהָאִיר צַד הַמְּזוֹרַח.
 אָמַר, וַדָּאִי כָּל אֵלָיו יֵשׁ עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ וְשְׁלִיט

שְׁמַנְהִיג אֹתָם. כִּיּוֹן שְׂרָאָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
הַשּׁוֹקֵתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אֱלֹהֵי, אֲנִי הַתְנַלְתָּה אֱלֹהֵי וְדַבֵּר
עִמּוֹ, שְׂפָתוֹב צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ, שְׁדַבֵּר עִמּוֹ
וְהַתְנַלְתָּה עֲלָיו.

רַבִּי יִצְחָק פְּתַח, (שם מה) דַּבֵּר צֶדֶק מִגִּיד מִיִּשְׂרָאֵל.
כָּל דַּבְרֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הֵם אֵמֶת (דף פו ע"ב)
וְעוֹשֶׂה מִיִּשְׂרָאֵל. בְּמָה הוּא עוֹשֶׂה מִיִּשְׂרָאֵל? מִשּׁוּם
שְׂכַאֲשֶׁר בָּרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, לֹא
הָיָה עוֹמֵד, וְהָיָה מִתְמוֹטֵט לְכָאן וּלְכָאן. אָמַר
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעוֹלָם: מָה לָךְ שְׂאֵתָה
מִתְמוֹטֵט? אָמַר לוֹ: רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי יָכוֹל
לְעֵמֵד, שְׂאִין כִּי יִסּוֹד עַל מַה שְׂאֵתְקִיָּם. אָמַר לוֹ:
חֲרִי אֲנִי עֲתִיד לְהַעֲמִיד בְּךָ צַדִּיק אַחַד שֶׁהוּא
אַבְרָהָם שְׂיֵאֱהָב אוֹתִי. מִיָּד עֲמַד הָעוֹלָם בְּקִיּוּמוֹ.
וְהוּ שְׂפָתוֹב (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ
בְּהַבְרָאָם. אֵל הַתְּקַרִי בְּהַבְרָאָם אֵלֶּה בְּאַבְרָהָם.
בְּאַבְרָהָם מִתְקִיָּם הָעוֹלָם.

אמר רבי חייא, (ישעיה מה) מגיד מישרים, שהנה
 השיב העולם לקדוש-ברוך-הוא: אותו
 אברהם עתיד הוא שיצאו ממני בנים שיחריבו את
 המקדש וישרפו את התורה. [נ"א לצאת ממנו ישמעאל. אמר
 לו: הנה יצחק! אמר לו: עתיד לצאת ממנו עשו הרשע שיחריב את בית המקדש
 וישרף התורה.] אמר לו: עתיד אדם אחד לצאת ממנו
 שהוא יעקב, ויצאו ממנו שנים עשר שבטים כלם
 צדיקים. מיד התקיים העולם בשבילו. והו שפיתוב
 מגיד מישרים.

רבי אלעזר אומר, הרי הערנו, וידבר, ויגד, ויאמר
 - כלם למעמם מתפרשים. וידבר הוא בגלוי,
 ודרגה חיצונית, שאינה ודרגה פנימית כמו אותן
 הדרגות העליונות. וזהו דבר צדק. ויגד, הוא רמז
 לדרגה פנימית עליונה ששולטת על הדבור, וזהו
 מגיד מישרים. מי המישרים? זו הדרגה העליונה
 שיעקב שרוי בה. והו שפיתוב (תהלים צט) אתה פוננת
 מישרים. ומשום כך פתוב מגיד ולא כתוב דובר.

אמר רבי יצחק, וְהָרִי כָּתוּב (דברים ה) וַיִּגַד לָכֶם אֶת
 בְּרִיתוֹ? אָמַר לוֹ, כִּי הוּא וַדַּאי, הִיא הַדְּרָגָה
 שְׁשׁוּלָמַת עַל הַתְּחִתּוֹנָה שְׁהִיא דְבַר צָדֵק, וְהַכֹּל [בְּה]
 הוּא [נ"א לְשֵׁתַל תְּפָרִי] לְהַתְּבַוֵּן [נ"ש] כָּאֵן. כֵּן רֵאָה, שְׁאֵף
 עַל גַּב שְׁתִּדְבּוֹר הוּא תְּחִתּוֹן, אֵל תֹּאמַר שְׁאֵינּוּ
 עֲלִיּוֹן, אֵלָּא וַדַּאי תְּדַבּוֹר הוּא מְלֵא מִן הַכֹּל וְהוּא
 בְּרָגָה עֲלִיּוֹנָה, וְסִימָן לְדָבָר - (שם לב) כִּי לֹא דָבָר יֵרָק
 הוּא מִכֶּם.

רבי אלעזר הָיָה הוֹלֵךְ לְבֵית חָמִיו, וְהָיוּ עִמּוֹ רַבֵּי
 חֲזִיָּא וְרַבֵּי יוֹסִי וְרַבֵּי חֻזְקִיָּה. אָמַר רַבֵּי
 אֶלְעָזָר, הִנֵּה רָאִיתִי שְׁתִּתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל מַעְלָה אֵינָה
 אֵלָּא כְּשִׁמְתְּעוֹרֵר לְמַטָּה, שְׁתִּתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל
 מַעְלָה תְּלוּיָה בְּתִשּׁוּקָה שֶׁל מַטָּה [תְּדַבֵּר].

פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים פג) אֱלֹהִים אֵל דְּמִי לָךְ אֵל
 תְּחַרַּשׁ וְאֵל תִּשְׁקַט אֵל. זוּ הִיא
 הַתְּתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל מַטָּה כִּדִּי לְשֵׁלַט. אָמַר דָּוִד,
 אֱלֹהִים אֵל דְּמִי לָךְ, לְהַעֲיִר אֵל הָעֲלִיּוֹן וְלְהַתְּחַבֵּר
 אֵל תְּיָמִין. מָה תִּטְעַם? מִשּׁוֹם (שם) כִּי הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ

יְהַמְיוֹן וְגו'. [וְכַתוּב] כִּי נִזְעַצְוּ לֵב יַחְדָּו עָלֶיךָ בְּרִית
 יִכְרְתוּ. וּמִשׁוֹם כֶּה, אֱלֹהִים אֵל דָּמִי לָךְ לְהַעֲרִיר
 כָּל־פִּי מֵעֲלָה, שְׁחַרֵּי אִז מִתְעוֹרֵר הַיָּמִין וְקוֹשֵׁר
 אוֹתָהּ עֲמָה. וְכֹאֲשֶׁר נִקְשְׁרַת בַּיָּמִין, אִז נִשְׁפָּרִים
 הַשּׁוֹנְאִים, שְׁכַתוּב (שְׁמוֹת מו) יְמִינְךָ ה' נִגְאָדְרִי בַּפֶּחַ
 יְמִינְךָ ה' תִּרְעֵץ אוֹיֵב.

וּבֵא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהִתְחַבְּרוּ כָּל אוֹתָם הַמְּלָכִים
 לְהִלָּחֵם בְּקֶרֶב עַל אַבְרָהָם, הִתְיַעֲצוּ לְהַעֲבִירוֹ
 מִן הָעוֹלָם, וְכִיּוֹן שֶׁשָּׁלְטוּ בְּלוּט בֶּן אָחִיו שֶׁל
 אַבְרָהָם, מִיַּד הָלְכוּ, שְׁכַתוּב וַיִּקְחוּ אֶת לוּט וְאֶת
 רַבְשׁוֹ בֶּן אָחִי אַבְרָם וַיִּלְכוּ. מָה הַטַּעַם? מִשׁוֹם
 שֶׁדְמוּתוֹ שֶׁל לוּט הִיְתָה דוּמָה לְאַבְרָהָם, וּמִשׁוֹם
 כֶּה וַיִּלְכוּ, שְׁכַל אוֹתוֹ הִקְרַב הָיָה בְּשִׁבְלֹו.

מָה הַטַּעַם? מִשׁוֹם שֶׁאַבְרָהָם הָיָה מוֹצִיא אֶת בְּנֵי
 הָעוֹלָם מֵעֲבוּדָה זָרָה וּמְכַנְּיִם אוֹתָם לְעֲבוּדַת
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְעוֹד, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַעֲרִיר
 אוֹתָם בְּעוֹלָם כְּדֵי לְגַדֵּל אֶת שְׁמוֹ שֶׁל אַבְרָהָם
 בְּעוֹלָם וּלְקַרֵּב אוֹתוֹ לְעֲבוּדָתוֹ. וְסוּד הַדְּבָר - כִּיּוֹן

שְׂאֵבְרָהֶם הַתְּעוֹרֵר לְרֹדֵף אַחֲרֵיהֶם, אִזּוּ אֱלֹהִים אֵל
 יְדָמִי לָהּ, עַד שֶׁחֶבֶל נִקְשַׁר לְאַבְרָהָם. וּבְשֶׁחֶבֶל
 נִקְשַׁר לְאַבְרָהָם, אִזּוּ נִשְׁפְּרוּ כָּל הַמַּלְכִּים מִלְּפָנָיו,
 כְּמוֹ שֶׁאֶמְרָנוּ, שְׂפָתוֹב יְמִינָהּ ה' תִּרְעֵץ אוֹיֵב וְגו'.

וּמִלְּפִי צֶדֶק מִלֶּךְ שָׁלֵם הוֹצִיא לָחֶם וַיִּזֶן. רַבִּי
 שִׁמְעוֹן פְּתַח וְאָמַר, (תהלים עו) וַיְהִי בְשָׁלֵם
 סוּכּוֹ וְגו'. בֵּא רֵאא, כְּשֶׁעָלָה בְּרִצּוֹן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא לְבָרָא אֶת הָעוֹלָם, הוֹצִיא שְׁלֵהֶבֶת אַחַת שֶׁל
 הַמָּאוֹר שֶׁל הַנִּיצוֹץ הַקָּשָׁה, וְנִשְׁפָּ רוּחַ בְּרוּחַ
 חֲשׂוּכָה וְשׂוֹרְפָת. וְהוֹצִיא מִתּוֹךְ ^(דף פז ע"א) צִדְדֵי הַתְּהוֹם
 בְּשֶׁפָּה אַחַת, וְחִבֵּר אוֹתָם יַחַד, וּבָרָא בָהֶם אֶת
 הָעוֹלָם.

אוֹתָהּ הַשְּׁלֵהֶבֶת עָלְתָה וְהַתְּעַטָּרָה בְּשִׁמְאֵל,
 וְאוֹתָהּ הַשְּׂפָה עָלְתָה וְהַתְּעַטָּרָה בְּיָמִין.
 עָלוּ אַחַד עִם אַחַד, הַחֲלִיפּוֹ מְקוֹמוֹת, זֶה לְצַד זֶה
 וְזֶה לְצַד זֶה. זֶה שִׁירְד עָלָה, וְזֶה שֶׁעָלָה יָרַד. נִקְשְׁרוּ
 זֶה עִם זֶה וַיִּצְאָה מִבֵּינֵיהֶם רוּחַ שְׁלֵמָה, וְאִזּוּ אוֹתָם
 שְׁנֵי הַצִּדְדִּים נִעְשׂוּ אַחַד, וְנִתְּנָה בֵּינֵיהֶם [מְרוּם]

והתעטרו האחד עם האחד. ואז נמצא שלום
למעלה ושלום למטה, והדרגה התקימה.

התעטרה ה"א עם וא"ו, וא"ו עם ה"א, ואז
עלתה ה"א ונקשרה בקשר שלם. ואז
ומלכי צדק מלך שלם. מלך שלם הוא ודאי מלך
ששולט בשלמות. מתי הוא מלך שלם? ביום
הכפורים, בשכל הפנים מאירות.

[דבר אחר מלכי צדק מלך שלם, אמר רבי שמעון, רצה הקדוש ברוך הוא להוציא
כהנה משם, כמו שנאמר ברוך אברהם לאל עליון. ביון שתקדים ברבת אברהם
לברבת רבנו, אמר לו אברהם: וכי מקדימים ברבת העבד לברבת רבו? מיד נתנה
הכהנה לאברהם, שכתוב (תהלים קי) [נאם ה' לאדני שב לימיני. וכתוב אחריו,
נשבע ה' ולא ינחם אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק. שכתוב והוא כהן לאל
עליון, ואין ורעו כהן].

דבר אחר ומלכי צדק - זה העולם האחרון. מלך
שלם - זה העולם העליון. שהתעטר אחד
עם אחד בלי פרוד שני עולמות יחד, ואפלו
העולם התחתון הוא הכל, והוא דבר אחר. הוציא
לחם ויין - שבו שני אלו. והוא כהן לאל עליון -

משמש עולם נגד עולם. והוא כהן - זה הימין.
לאל עליון - העולם העליון, ומשום כך צריך
הכהן לברך את העולם.

בא ראה, הפרכות נוטל העולם התחתון הנה,
כשמתחבר עם הכהן הגדול, ואז ויברכהו
ויאמר ברוך אנכם לאל עליון. כך זה ודאי. כמו
בן צריך הכהן למטה לקשר קשרים ולברך את
המקום הנה, כדי שיתקשר הימין לקשר שני
עולמות יחד. ברוך אנכם - סוד הדבר הוא תקון
הפרכות.

ברוך אנכם - כמו שאמרנו, ברוך אתה. לאל
עליון - ה' אלהינו. קנה שמים וארץ - מלך
העולם. והפסוק הנה הוא סוד הפרכות. [ומשום כך]
ויברכהו - ממטה למעלה. וברוך אל עליון [אשר מן
צריך בדרך], וברוך אל עליון - ממעלה למטה. ויתן לו
מעשר מכל - להתדבק במקום שהקשר נקשר
למטה.

בְּעוֹדָם הוֹלְכִים פָּנַשׁ בָּהֶם רַבִּי יִיסָא וַיהוּדִי אֶחָד
 עָמוּ. וְהָיָה אוֹתוֹ תִּיהוּדִי אוֹמֵר, (שם כה)
 לְדוֹד אֵלֶיךָ ה' נִפְשֵׁי אִשָּׁא. לְדוֹד, וְכִי לָמָּה לֹא
 בָּתוּב מְזוֹמֵר לְדוֹד אוֹ לְדוֹד מְזוֹמֵר? אֵלָּא בְּשִׁבִיל
 בְּרַגְתּוֹ אָמַר דּוֹד אֵת הַתְּשַׁבַּחַת שְׁאַמֵּר בְּשִׁבִילוֹ.
 אֵלֶיךָ ה' נִפְשֵׁי אִשָּׁא, אֵלֶיךָ ה' לְמַעְלָה. נִפְשֵׁי, מִי
 זוֹ נִפְשֵׁי? [אִשָּׁא] זֶה דּוֹד, [הוּא] תְּבַרְכֶנָּה תְּרַאשׁוּנָה
 שְׁאַמְרֵנוּ. אִשָּׁא - אֲעֲלֶה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שם קבא) אִשָּׁא
 עֵינַי אֶל תְּהָרִים. מִשׁוּם שְׁדוּד תִּיהָ מִשְׁתַּדֵּל כָּל יָמָיו
 לְהַעֲלוֹת אֵת בְּרַגְתּוֹ לְהַתְּעַשֵּׂר לְמַעְלָה וּלְהַתְּקַשֵּׁר
 שָׁם בְּקַשֵּׁר שָׁלֵם כְּרֵאוּי.

כְּמוֹ בֵּן (שם קג) לְדוֹד בְּרַכִּי נִפְשֵׁי אֵת ה'. מִשׁוּם
 בְּרַגְתּוֹ אָמַר. וְכֵּן אָמַר בְּרַכִּי נִפְשֵׁי אֵת ה'?
 אֵת - לְהַתְּקַשֵּׁר בְּקַשֵּׁר לְמַעְלָה. וְכָל קְרַבִּי, מִי הֵם
 קְרַבִּי? אֵלּוּ שְׂאֵר חַיּוֹת הַשְּׂדֵה שְׁנִקְרְאוֹת קְרַבִּים,
 כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שיר ה) וּמַעֲי הָמוּ עָלָיו. דְּבָר אַחַר בְּרַכִּי
 נִפְשֵׁי - בְּשִׁבִילוֹ הוּא אָמַר. אֵת ה' - זוֹ שְׁלֵמוֹת
 הַכֹּל. אֵת ה' - הַכֹּל לְשַׁל הַכֹּל.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי יִיסָא, רְאִיתִי אוֹתְךָ שׁוֹבֵאָתָּ
עִם הַשְּׂכִינָה וְהַתְּחַבְּרָתָּ. אָמַר לוֹ, כָּף זֶה
וְרֵאִי. וְשָׁלַשׁ פְּרָסָאוֹת שֶׁהִלְכָתִי עִמָּה וְאָמַרְהָ לִּי
כְּמָה דְבָרִים מְעַלִּים, וְאֲנִי שָׁמַרְתִּי אוֹתָם לַיּוֹם הַזֶּה,
וְלֹא יָדַעְתִּי שֶׁהוּא הַמְּאֹר שֶׁמֵּאִיר כְּמוֹ שֶׁרֵאִיתִי
כָּעֵת.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לַיהוּדֵי הַהוּא, מַה שָּׁמַךְ? אָמַר
לוֹ, יוֹעֵזֶר. אָמַר לוֹ, יוֹעֵזֶר וְאֶלְעָזָר [דְּבַר אֶחָד]
יוֹשְׁבִים יַחַד. יֵשְׁבוּ עַל סַלַע אֶחָד ^(דף פז ע"ב) בְּשָׂדֶה
הַהוּא. פָּתַח אוֹתוֹ הַיהוּדִי וְאָמַר, ^(ישעיה מג) אַנְכִי
אַנְכִי הוּא מַחָה כְּשֶׁעִיף לְמַעְנֵי וְחַטְּאוּתִיךָ לֹא אֶזְכֵּר.
מַה הַטַּעַם פְּעַמִּים אַנְכִי אַנְכִי?.

אֵלֶּא אֶחָד בְּסִינֵי, וְאֶחָד בְּשַׁעָה שֶׁכָּרָא אֶת הָעוֹלָם,
שְׁכַתוֹב ^(שמות ב) אַנְכִי ה' אֶלְהִיךָ. זֶה הוּא
בְּסִינֵי. וְאֶחָד כְּשֶׁכָּרָא אֶת הָעוֹלָם, שְׁכַתוֹב ^(ישעיה מה)
אַנְכִי עָשִׂיתִי אֶרֶץ וָאָדָם עָלֶיךָ בְּרֵאִיתִי. הוּא כִּדִּי
לְהִרְאוֹת שְׂאִין פְּרוּד בֵּין מַעְלָה וּמַטָּה.

מַחָה פְּשָׁעֶיךָ, לֹא כָתוּב מִעֲבִיר פְּשָׁעֶיךָ אֶלֶּא
 מוֹחָה, כִּי שְׂלֵא יִתְרָאוּ לְעוֹלָמִים. לְמַעַנִי,
 מַה זֶה לְמַעַנִי? מַשּׁוּם אוֹתָם הִרְחַמִּים שְׁתַּלּוּיִים כִּי,
 שְׁכַתּוּב (דברים ה) כִּי אֵל רַחוּם ה' אֱלֹהֶיךָ וְגו'.

דָּבָר אַחַר מַחָה פְּשָׁעֶיךָ לְמַעַנִי - בֵּא רְאֵה,
 הִרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם עוֹשִׂים פְּנִים לְמַעְלָה,
 שְׂכַתּוּב אוֹתָם תְּטָאִים עוֹלִים, רַחֲמִים וְאוֹר עֲלִיּוֹן
 וַיִּנְיֶקֶת הַבְּרָכוֹת לֹא יוֹרְדוֹת לְמַטָּה, וְהַיְדוּרָנָה הַזֶּה
 אֵינָה נוֹטֶלֶת בְּרָכוֹת שְׁלִמְעָלָה לְהַנִּיךְ לְמַטָּה.
 וּמַשּׁוּם כִּי לְמַעַנִי, כִּי שְׂלֵא יִמְנְעוּ בְּרָכוֹת לְהַנִּיךְ
 [לזו] לְכָל. כְּמוֹ כֵּן, (שם לב) רְאוּ עֲתָה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא.
 לְהִרְאוֹת שְׂאִין פְּרוּד בֵּין מַעְלָה וּמַטָּה, כְּמוֹ
 שְׁנֵת־כַּבֵּאֵר.

בֵּא רְאֵה, כְּמוֹ זֶה כְּשֶׁנִּמְצָאִים צְדִיקִים בְּעוֹלָם,
 מִתְעוֹרְרוֹת בְּרָכוֹת לְכָל הָעוֹלָמוֹת. כִּיּוֹן שְׂכַתּוּב
 אֲבָרְהָם, הִתְעוֹרְרוּ בְּרָכוֹת לְעוֹלָם, שְׁכַתּוּב
 וְאֲבָרְכֶךָ וְהָיָה בְּרָכָה. מַה זֶה וְהָיָה בְּרָכָה? רָמַז

שִׁמְצָאוּ בְּגִלְלוֹ בְּרָכוֹת לְמַעַלָּה וּמִטָּה, שְׂכָתוֹב
וּנְבָרְכוּ בְּךָ וְגו', וְכָתוֹב וְאַבְרָכָה מְבָרְכִיךָ.

כָּא יִצְחָק וְהוֹדִיעַ לְכָל שֵׁישׁ דִּין וַיֵּשׁ דִּין לְמַעַלָּה
לְהַפְרֵעַ מִן הַרְשָׁעִים, וְהוּא עוֹרֵר אֶת הַדִּין
בְּעוֹלָם בְּדִי שְׂיִירָאוּ מִהַקְדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא כָּל בְּנֵי
הָעוֹלָם. כָּא יַעֲקֹב וְעוֹרֵר רַחֲמִים בְּעוֹלָם, וְהַשְׁלִים
אֶת הָאֱמוּנָה בְּעוֹלָם כְּרָאוּי.

בִּימֵי אַבְרָהָם מַה פְּתוּב? וּמִלְכֵי צֶדֶק מְלֻךְ שָׁלֵם.
שְׁתַּעֲטֵר הַכֶּסֶּא בְּמִקוּמוֹ, וְאִזּוּ נִמְצָא מְלֻךְ
שָׁלֵם לֹא פָּגַם כְּלָל. הוֹצִיא לָחֵם וַיֵּיז - שְׁהוֹצִיא
מִזּוֹנוֹת וּבְרָכוֹת לְעוֹלָמוֹת כֻּלָּם כְּרָאוּי. הוֹצִיא לָחֵם
וַיֵּיז - שְׁלֹא יִמְנְעוּ הַבְּרָכוֹת מִכָּל הָעוֹלָמוֹת. הוֹצִיא
- כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר תּוֹצֵא הָאָרֶץ, מִהַדְּרָגוֹת שְׁלִמַעַלָּה
מוֹצִיא מִזּוֹנוֹת וּבְרָכוֹת לְכָל הָעוֹלָמוֹת.

וְהוּא כֹהֵן לְאֵל עֲלִיּוֹן - שְׁתַּכַּל נִמְצָא בְּשִׁלְמוֹת
עֲלִיּוֹנָה כְּרָאוּי. לְהִרְאוֹת, כְּמוֹ שְׁתַּרְשָׁעִים
עוֹשִׂים פָּגַם בְּעוֹלָם וּמוֹנְעִים בְּרָכוֹת, כֵּךְ גַּם בְּשִׁבִיל

הצדיקים באות ברכות לעולם, ובגללם מתברכים
כל בני העולם.

ניתן לו מעשר מכל, מה זה מעשר מכל? מאותם
הברכות שיוצאות מכל, משום שהוא
המקום שכל הברכות שיוזרות לעולם יוצאות
משם. דבר אחר ניתן לו מעשר מכל - הקדוש
ברוך הוא נתן לו מעשר, ומה הוא? זו הדרגה
שכל פתחי האמונה והברכות של העולם עומדות
בה, והיא מעשר, והיא אחת מעשרה, והיא עשרה
ממאה. מכאן והלאה נכנס אברהם בקיום
שלמעלה בראוי.

אמר לו רבי אלעזר, יפה אמרת. אמר לו רבי
אלעזר, מה מעשיך? אמר לו, מלמד
תינוקות במקומי. פעת בא רבי יוסי מכפר חנין
לעיר, וסלקו אותם מאצלי, והושיבו אותם אצל
והיו נוהגים לי כל בני העיר שבר כמו אותו הזמן
שהתינוקות היו אצלי, והסתכלתי בעצמי שלא
ראוי לי להנות מהם בתנבם, והשפרתי עצמי עם

הַחֲכָם [מהוא] הָיָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּאֵן צָרִיךְ אֶת
הַבְּרָכוֹת שֶׁל אָבִיא.

קָמוּ. הִלְכוּ לְפָנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן [אחד בְּךָ], וְהָיָה יוֹשֵׁב
וְלוֹמֵד כָּל יוֹם לְפָנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן. וַיּוֹם אֶחָד
הָיָה עֹסוֹק בְּנִטְיִילַת יָדַיִם לְפָנָיו. אָמַר, כָּל מִי שֶׁלֹּא
נוֹטֵל יָדָיו כְּרֵאוֹי, אֵף עַל גַּב שְׁנַעֲנַשׁ לְמַעַלָּה -
נַעֲנַשׁ לְמַטָּה. וּמָה עֲנִשׁוּ לְמַטָּה? שְׁגוּרִם לְעֲצָמוֹ
עֲנִי. כְּמוֹ שְׁעֲנִשׁוּ כֶּךָ - כֶּךָ זוֹכָה מִי שֶׁנוֹטֵל יָדָיו
כְּרֵאוֹי, שְׁגוּרִם לְעֲצָמוֹ בְּרָכוֹת שֶׁלְּמַעַלָּה, שִׁשּׁוּרוֹת
הַבְּרָכוֹת עַל יָדוֹ כְּרֵאוֹי וּמִתְבָּרֵךְ בְּעֵשֶׂר. (דף פח ע"א)

אַחַר כֶּךָ הַקְּרִיִּים רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְרָאָה אוֹתוֹ שֶׁנוֹטֵל
יָדָיו בְּמַיִם, וְנוֹטֵל יָדָיו בְּשַׁעוּר רַב שֶׁל מַיִם.
אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מֵלֵא יָדָיו מִבְּרָכוֹתֶיךָ. וְכֶךָ הָיָה.
מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם וְהִלָּאָה הַתְּעַשֵּׂר וּמִצָּא אוֹצָר, וְהָיָה
עוֹסֵק בַּתּוֹרָה וְנוֹתֵן מְזוֹן לְעֲנִיִּים כָּל יוֹם, וְהָיָה
שֹׂמֵחַ עִמָּהֶם, וּמְסַבֵּיר לָהֶם בְּפָנִים מְאִירוֹת. קָרָא
עָלָיו רַבִּי שְׁמַעוֹן, (ישעיה מא) וְאַתָּה תִּגִּיל בַּה' בְּקִדּוֹשׁ
וְגו'.

אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְבַר ה' אֶל אַבְרָם וְגו'.
 רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (שיר ז) אֲנִי לְדוּדֵי וְעַלֵּי
 תְּשׁוּקָתוֹ. הֲרִי פִרְשׁוּהָ, אֲבָל בְּהַתְעוֹרְרוֹת שְׁלֵמָטָה
 תִּמְצָא הַהַתְעוֹרְרוֹת שְׁלֵמָעֵלָה, שְׁחֲרֵי אֵינן מִתְעוֹרֵר
 לְמַעְלָה עַד שְׁמֵתְעוֹרֵר לְמַטָּה, וְהַפְּרָכוֹת שְׁלֵמָעֵלָה
 לֹא נִמְצְאוֹת אֶלָּא בְּמָה שֵׁישׁ בּוֹ מִמֶּשׁ, וְאֵינּוּ רִיקָן.

מִנֵּינן לָנוּ? מֵאִשֶּׁת עוֹבְדֵיהוּ שְׁאָמַר לָהּ אֱלִישָׁע
 (מלכים ב ד) הַגִּידִי לִי מָה יֵשׁ לָךְ בַּבַּיִת. שְׁחֲרֵי
 הַפְּרָכוֹת שְׁלֵמָעֵלָה אֵינָן שׁוֹרֹת עַל שְׁלָחַן רִיק וְלֹא
 בְּמָקוֹם רִיק. מָה פָּתוּב? וְתֹאמַר אֵינן לְשִׁפְחָתָךְ כֹּל
 בַּבַּיִת כִּי אִם אֶסוּדָּה שְׁמֶן. מָה זֶה אֶסוּדָּה? אֶלָּא
 אָמְרָה לוֹ, הַשְּׁעוֹר שֶׁל הַשְּׁמֶן הַזֶּה אֵינּוּ אֶלָּא כִּדֵּי
 מְשִׁיחַת אֶצְבַּע קִטְנָה.

אָמַר לָהּ, נַחֲמַתְנִי, שְׁחֲרֵי לֹא יִדְעָתִי אִיךָ יִשְׂרוּ
 הַפְּרָכוֹת שְׁלֵמָעֵלָה בְּמָקוֹם רִיק, אֲבָל עַכְשָׁו
 שֵׁישׁ לָךְ שְׁמֶן, זֶהוּ מָקוֹם שֵׁימְצָאוּ בּוֹ פְּרָכוֹת. מִנֵּינן
 לָנוּ? שְׁפָתוּב (תהלים קלג) כִּשְׁמֶן הַטּוֹב וְגו'. וּבְסוּפוֹ

מה כתוב? (שם) כי שם צוה ה' את הברכה חיים
עד העולם. ובמקום הזה שורות הברכות. [ונתבאר].

ואם תאמר, (שם) כטל תרמון שירד על הררי ציון,
ולא כתוב שמן אלא טל? אלא הוא שמן
והוא טל. אותו הטל הוא שהטיל הקדוש ברוד
הוא מהשמן העליון. שאותו השמן יוצא לצד
הימין.

שנים הם - יין ושמן, והלכו לשני צדדים - היין
לצד שמאל, והשמן לצד ימין. ומצד הימין
יוצאות פרות לעולם, ומשם נמשחת המלכות
הקדושה. ומשום שהשמן הזה נתקן למטה
בראשונה, השמן מומן למעלה תרבת הברכות.

בא ראה, מתהתעוררות (דף פח ע"ב) של השמן הזה
שלמעלה בא להריק על דוד ושלמה
להתברך [על] בנו. מנין לנו? שכתוב ויעמד השמן.
כתוב כאן ויעמד, וכתוב שם (ישעיה יא) שרש ישי
אשר עמד לים עמים.

בא ראה, משלחן של לחם הפנים, שמשם
 יוצאות הכרכות ומזון לעולם, לא צריך
 שימצא ריק אפלו רגע אחד, כדי שלא יסתלקו
 משם הכרכות. אף כך לא מכרכים על שלחן ריק,
 שהרי הכרכות שלמעלה אין שורות על שלחן
 ריק.

בא ראה מה פתוב, אני לדודי ועלי תשוקתו. אני
 לדודי בפתחלה, ואחר כך ועלי תשוקתו. אני
 לדודי לתקן לו מקום בפתחלה, ואחר כך ועלי
 תשוקתו. דבר אחר אני לדודי, שהרי שנינו
 ששכינה לא נמצאת עם הרשעים. כיון שבא
 האדם להטהר ולהתקרב לקדוש-ברוך-הוא, אז
 השכינה שורה עליו. זהו שפתוב אני לדודי -
 בפתחלה, ועלי תשוקתו - לאחר מכן. בא האדם
 להטהר - מטהרים אותו.

בא ראה, אחר הדברים האלה שאברהם רדף
 אחר המלכים הללו וחרג אותם הקדוש
 ברוך הוא, הנה אברהם תוהה. אמר, אולי הם

וְחָלִילָה גְרַעַתִּי אֹתוֹ הַשָּׂכָר שְׁהֵיִתִּי מִחֲזוּר בְּנִי
אָדָם אֵל הַקְדוֹשׁ פְּרוֹךְ הוּא, וְאַחֲזֹתִי בָהֶם לְקַרֵּב
אוֹתָם אֵלָיו, וְכַעַת נִהְרָגוּ אֲנָשִׁים עַל יָדֵי. מִיָּד אָמַר
לוֹ הַקְדוֹשׁ פְּרוֹךְ הוּא, אֵל תִּירָא אַבְרָם אֲנֹכִי מִיָּזַן
לָךְ שְׂכָרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד וְגו'. שָׂכָר קִבְּלָתָּ עֲלֵיהֶם,
שְׁהֵרִי בָלָם לֹא יִזְכוּ לְעוֹלָמִים.

הִיָּה דְבַר ה' אֵל אַבְרָם בַּמַּחְזָה לְאֹמֶר, מַה זֶה
בַּמַּחְזָה? אֵלֶּה בְּאוֹתוֹ הַמְרָאָה, הַדְרָגָה שְׂפָל
הַדְמִיּוֹת נִרְאוֹת בָּהּ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֵּא רְאֵה,
מָרָם שְׁנַמּוּל אַבְרָהָם, הִיָּתָה דְרָגָה אַחַת מְדַבְּרַת
עִמוֹ, וּמִי הַמַּחְזָה הַזֶּה? שְׂפָתוֹב (בַּמְדַּבֵּר כַּד) מַחְזָה שְׂדֵי
יַחְזָה. בֵּינָן שְׁנַמּוּל, הֵיוּ כָּל הַדְרָגוֹת שׁוֹרוֹת עַל
הַדְרָגָה חֲזוֹן, וְאִזּוּ דְבַר עִמוֹ. זְהוּ שְׂפָתוֹב (שְׁמוֹת ו)
וְאִרְאֵ ^(דף פט ע"א) אֵל אַבְרָהָם אֵל יַעֲחֵק וְאֵל יַעֲקֹב בְּאֵל
שְׂדֵי. וּמָרָם שְׁנַמּוּל, לֹא הֵיוּ אוֹתָן הַדְרָגוֹת שׁוֹרוֹת
עֲלָיו לְדַבֵּר.

וְאִם תֵּאמַר שְׁהֵנָּה בַּתְּחִלָּה כָּתוּב וַיִּרְא ה' אֵל
אַבְרָם, וְכָתוּב וַיִּסַּע אַבְרָם הַלּוֹךְ וְנִסְוַע

הַנְּנֻבָּה, וְכַתּוּב וַיִּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ. הִנֵּה כָּאֵן אוֹתָן
 הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת. וְכַעַת אוֹמְרִים, שְׁטָרָם שְׁנִמּוּל
 לֹא הָיָה אוֹתָן הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת שׁוֹרוֹת עַל הַדְּרָגָה
 הַזֹּאת לְדַבֵּר עִמּוֹ?

כֹּל רֵאָה, בְּתַחֲלָה נָתַן תְּקוּדָשׁ בְּרוּךְ הוּא חֲכָמָה
 לְאַבְרָהָם לְדַעַת אֵת הַחֲכָמָה לְהַדְבִּיק בּוֹ, וַיֵּדַע
 אֵת סוּד הָאֱמוּנָה, אֲבָל לְדַבֵּר עִמּוֹ לֹא הִיָּתָה אֵלָּא
 הַדְּרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה הַזֹּאת לְבִדְהָ. כִּיּוֹן שְׁנִמּוּל, כָּל
 הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת הֵיוּ שׁוֹרוֹת עַל הַדְּרָגָה הַזֹּאת
 הַתַּחְתּוֹנָה כִּדְרֵי לְדַבֵּר עִמּוֹ, וְאִזּוֹ הִתְעַלָּה אֲבַרְהָם
 בְּכָל, כִּמּוֹ שְׁנַתְּכֵיבָר.

כֹּל רֵאָה, טָרָם שְׁנִמּוּל הָאָדָם, לֹא נֶאֱחָז בְּשִׁמּוֹ
 שֶׁל תְּקוּדָשׁ בְּרוּךְ הוּא. כִּיּוֹן שְׁנִמּוּל, נִכְנַם
 בְּשִׁמּוֹ וְנֶאֱחָז בּוֹ. וְאִם תֵּאמַר, אֲבַרְהָם שְׁנִמּוּל
 בּוֹ טָרָם שְׁנִמּוּל? כִּי הָיָה, שְׁנִמּוּל בּוֹ וְלֹא
 כִּרְאוּי, שְׁתֵּרֵי מִתּוֹךְ הָאֲהָבָה הָעֲלִיּוֹנָה שְׁאֵהָב
 אוֹתוֹ תְּקוּדָשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרַב אוֹתוֹ, אַחַר כֵּן
 צָוָה אוֹתוֹ שְׁנִמּוּל וְנִתְּנָה לוֹ תְּבָרִית, תְּקַשֵּׁר שֶׁל

כָּל הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת. הַבְּרִית - הַקָּשֶׁר לְקָשֶׁר
הַכּוֹל יַחַד לְהַכְלִיל זֶה עִם זֶה. הַבְּרִית - הַקָּשֶׁר
שֶׁהַכּוֹל נִקְשָׁר בּוֹ. וּמִשׁוֹם כֵּן, מִרְמֵס שְׁנֵי מוֹל
אֲבָרָתָם, וְכֹדוֹ לֹא הָיָה עִמּוֹ אֱלֹהִים בְּמַחְזָה, כְּמוֹ
שְׁנֵי תַּבָּאֵר.

בֵּינָם רֵאשִׁית, בְּשָׁעָה שֶׁבָּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
הָעוֹלָם, לֹא נִבְרָא אֱלֹהִים עַל הַבְּרִית, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמָר בְּר"א שִׁי"ת, בָּרָא אֱלֹהִים. וְהֵינּוּ [בְּרִית] שֶׁעַל
הַבְּרִית קָיָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, וְכֵתוּב
(יִרְמִיָּה ל"ג) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם
וְאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי. שְׁחַרֵי הַבְּרִית הֵיא הַקָּשֶׁר שֶׁהַיּוֹם
וְהַלַּיְלָה לֹא נִפְרָדִים.

אֵמֵר רַבֵּי אֶלְעָזָר, בְּשָׁבָרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
הָעוֹלָם, עַל הַתְּנָאִי הָיָה: שְׁכַאֲשֶׁר יִבְאֵר
יִשְׂרָאֵל, אִם יִקְבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה - יִפְתָּה, וְאִם לֹא -
הִרְיֵנִי מִחֲזִירָכָם לְתַהוּ וְכַהוּ. וְהָעוֹלָם לֹא הִתְקַיֵּם
עַד שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי וְקִבְּלוּ תּוֹרָה, וְאִז
הִתְקַיֵּם הָעוֹלָם.

וּמֵאֹתוֹ הַיּוֹם וְהִלָּאָה, הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בּוֹרֵא
 עוֹלָמוֹת, וּמִי הֵם? זְוֹנֵי בְּנֵי הָאָדָם.
 שְׁתֵּרֵי מֵאֹתוֹ הַזְּמַן הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַוֵּג זְוֹנִים
 וְאוֹמֵר: בַּת פְּלוֹנִי לְפְלוֹנִי. וְאֵלּוּ הֵם הָעוֹלָמוֹת
 שֶׁהוּא בּוֹרֵא. בֵּא רְאֵה, אָנֹכִי מִגֵּן לָךְ, אָנֹכִי - זוֹ
 הִיא תְּדַרְגָּה תְּרֵאשׁוּנָה שְׁנֵאֲחֻז בָּהּ בַּתְּחִלָּה.

סתרי תורה

אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְגו' - אֵלּוּ דְבָרֵי תוֹרָה,
 שְׁפָתוֹב (דברים ה) אֵת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה דִּבֶּר ה'
 אֵל כָּל קְהִלְכֶם. מַה לְּהִלֵּן דְּבָרֵי תוֹרָה - אֵף כָּאֵן
 דְּבָרֵי תוֹרָה. אַחַר שֶׁהִשְׁתַּדַּל אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה
 בְּדְבָרִים הָאֵלֶּה, הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבַשֵּׁר לוֹ
 וּמְקַדֵּים לְנַשְׁמַת שְׁלוֹם [בְּשׁוֹרֵת טוֹבוֹת], זְהוּ שְׁפָתוֹב אֵל
 הַיָּדֵא אֲבָרָם אָנֹכִי מִגֵּן לָךְ, מְכַל הַמִּינִים הָרָעִים
 שֶׁל הַגִּיחִנָּם.

שְׂכָרְךָ הִרְבֵּה מְאֹד, מִשּׁוֹם שְׂכָל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדַּל
 בַּתוֹרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה, זוֹכֵה וְנוֹחַל יְרֵשֶׁת
 נְחִלָּה בְּעוֹלָם הַבָּא, בְּפָתוֹב (משלי ח) לְהַנְחִיל אֶחָבִי

יש. מה זה י"ש? [זה י"ש מאין שלש עשרה נהרות אפרסמון מהור
[מדות] שנותנים לו ירשה עליונה בעולם הבא [נ"א זה
העולם הבא]. ואצרתיהם אמלא - בעולם הזה, מעשר
ובל טוב של העולם.

מי שהולך לימין - זוכה לעולם הבא, ומי שהולך
לשמאל - הנה עשר בעולם הזה [שיש שמאל קרוי

יש שמאל טמא. וזה הוא שאמרנו, מי שמתעסק בתורה, נותנים לו ארבע ימים
בעולם הבא ונותנים לו עשר וכבוד בעולם הזה, שנאמר (משלי ג) ארבע ימים
בימינה וגו'. ומי שירצה שיתנה הגוף בעולם הזה ולא מתעסק בתורה ובמעשים
טובים, נותנים לו עשר בעולם הזה מצד השמאל, מצד היצר הרע, ובעשר הזה
עושה רע ויורש גיהנם. ואם תאמר, וכי אין בעולם הזה עשר מצד הקדשה? בן,
שכל המקום את התורה מעני, סופו לקנמה מעשר, וזהו עשר טוב שמצד הקדשה].

בשפא משם רבי אבא, הנה מכריז: מי רוצה
עשר ומי רוצה ארבע תיים בעולם הבא,
יבא וישתדל בתורה. היו מתכנסים אליו כל
העולם. הנה רוק אחד בשכונתו. יום אחד בא
אליו. אמר לו: רבי, אני רוצה לעסק בתורה כדי
שיהיה לי עשר. אמר לו: הנה ודאי. אמר לו: מה

שָׁמַךְ? אָמַר לוֹ: יוֹסִי. אָמַר לְתַלְמִידָיו שְׂיִקְרְאוּ לוֹ
 רַבִּי יוֹסִי בְּעַל הָעֵשֶׂר וְהַכְּבוֹד. יָשָׁב וְהִתְעַסֵּק
 בַּתּוֹרָה.

לְיָמִים הָיָה עוֹמֵד לְפָנָיו. אָמַר לוֹ: רַבִּי, אֵיפֹה
 הָעֵשֶׂר? אָמַר: נִשְׁמַע מִזֶּה שְׁלֹא עָשָׂה
 לְשֵׁם שָׁמַיִם. נִכְנָם לְחֻדְרוֹ, שָׁמַע קוֹל אֶחָד שֶׁהָיָה
 אוֹמֵר: אֵל תַּעֲנִישׁ אוֹתוֹ ^[שׁוֹב אֵלָיו], שְׂיִהְיֶה אִישׁ גְּדוֹל.
 יָשָׁב אֵלָיו. אָמַר לוֹ: יָשָׁב, בְּנִי, יָשָׁב, וְאַנִּי נוֹתֵן לְךָ
 עֵשֶׂר.

בִּינְתָיִם בָּא אִישׁ אֶחָד וּכְלִי שֶׁל פֶּזוּ בִּידוֹ. הוֹצִיא
 אוֹתוֹ וְנָפַל אוֹר בְּבֵיתוֹ. אָמַר לוֹ: רַבִּי, אָנֹכִי
 רוֹצֵה לְזַכּוֹת בַּתּוֹרָה וְאַנִּי לֹא זָכִיתִי, וְרוֹצֵה מִי
 שְׂיִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה בְּשִׁבְלִי, שֶׁחֲרִי יֵשׁ לִי עֵשֶׂר רַב
 שֶׁהֵשְׂאִיר לִי אָבִי, שֶׁכִּפְאֵשֶׁר יָשָׁב עַל שְׁלַחְנוֹ הָיָה
 מְסֻדָּר עֲלָיו שְׁלֹשָׁה עֵשֶׂר כּוֹסוֹת מֵאֵלוֹ, וְאַנִּי רוֹצֵה
 לְזַכּוֹת בַּתּוֹרָה וְאַנִּי נוֹתֵן עֵשֶׂר.

אָמַר לְאוֹתוֹ חֲרוֹק: תִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, וְזֶה נוֹתֵן לְךָ
 עֵשֶׂר. נָתַן לוֹ אוֹתוֹ הַכּוֹס שֶׁל הַפֶּזוּ. קָרָא

עָלִיו רַבִּי אַבָּא: (איוב כח) לֹא יַעֲרֹכְנָה זָהָב וְזָכוּכִית
וּתְמוֹרֶתָהּ כְּלֵי פֶזֶז. יֵשֵׁב וְלָמַד בַּתּוֹרָה, וְהֶאָדָם
הַהוּא הָיָה נוֹתֵן לוֹ עֵשֶׂר. לְיָמִים נִכְנָסָה חֲמֻדַּת
הַתּוֹרָה לְמַעְיוֹ. יוֹם אֶחָד הָיָה יוֹשֵׁב וְהָיָה בּוֹכָה.
מָצָא אוֹתוֹ רַבּוֹ שֶׁתָּיָה בּוֹכָה. אָמַר לוֹ: עַל מָה
אַתָּה בּוֹכָה? אָמַר לוֹ: וּמָה אֲנִי מַנִּיחַ אֶת חַיֵּי
הָעוֹלָם הַבָּא בְּשִׁבִיל זֶה? אֵינִי רוֹצֵה אֱלֹא לְזָכוּת
אַצְלִי. אָמַר: עֲבָשׁוּ מִזֶּה נִשְׁמָע שֶׁהֵינָה עֹשֶׂה לְשֵׁם
שָׁמַיִם.

קָרָא לְאוֹתוֹ הָאִישׁ, אָמַר לוֹ: טַל אֶת עֲשָׂרְךָ וְתֵן
אוֹתוֹ לְיִתּוּמִים וְעֲנָוִים, וְאֲנִי נוֹתֵן לְךָ חֶלֶק
יֵתֵר בַּתּוֹרָה בְּכָל מָה שֶׁאֲנִי לוֹמֵר. הַחֲזוֹר לוֹ רַבִּי
יוֹסִי אוֹתוֹ הַכּוֹס שֶׁל פֶּזֶז, וְעַד הַיּוֹם לֹא סָר שְׁמוֹ,
וּמִכְּנִיּוֹ בֶן פְּזִי, וְחֲזַנּוֹ רַבִּי יוֹסִי בֶן פְּזִי, וְזָכָה לְכַמָּה
תּוֹרָה הוּא וּבְנָיו [מִשּׁוֹם שֶׁלָּמַד תּוֹרָה]. שְׂאִיִן לְךָ שְׂכָר טוֹב
בְּעוֹלָם כְּמִי שֶׁלּוֹמַד תּוֹרָה וּמְקַיֵּם אוֹתָהּ.

אַחֵר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְבַר ה' אֶל אַבְרָם
בְּמַחְזָה לְאֹמַר וְגו'. בְּכָל מְקוֹם שֶׁכָּתוּב

בַּתּוֹרָה בַּמַּחְזֵה, זֶה הַשֵּׁם שֶׁהַתְּנַלְה לְאִבוֹת, וּמִי
 הוּא? שְׂדִי, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת ו) וְאָרָא אֶל אֲבֹרָהִם אֶל
 יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׂדִי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר כד)
 אֲשֶׁר מִחַזֵּה שְׂדִי יַחַזֵּה. וְזֶה הַמְּרָאָה שְׁכָל הַמְּרָאוֹת
 הָעֲלִיּוֹנוֹת נִרְאִים מִתּוֹכוֹ. כְּמוֹ הַמְּרָאָה הַזֶּה שְׁכָל
 הַדְּמִיּוֹת נִרְאִים כּוֹ וְהַכֹּל אַחֵר. מְרָאָה וּמִחַזֵּה הוּא
 אַחֵר. זֶה תְּרַגּוֹם וְזֶה לְשׁוֹן הַקִּדְּשׁ.

אֵמַר רַבִּי יוֹסִי, רַבִּים הֵם בַּתּוֹרָה, וְעַל כֵּן הָיְתָה
 רְשׁוֹת לְאוֹנְקָלוֹם לְתַרְגּוֹם בְּאוֹתָהּ הַלְּשׁוֹן
 שֶׁנֶּגְלָה הַקְּדוֹשׁ כְּרוֹף הוּא בַּתּוֹרָה, וְהַלְּשׁוֹן הַזֶּה הוּא
 נִסְתָּר מִהַמְּלָאכִים הָעֲלִיּוֹנִים. בַּמַּחְזֵה, [שְׁחֵגָה] שְׁחֵגָה
 נִסְתָּר מִהַמְּלָאכִים הָעֲלִיּוֹנִים שְׂאִינָם יוֹדְעִים בְּזֶה
 כְּשֶׁמְדַבֵּר עִם אֲבֹרָהִם.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁאֲבֹרָהִם לֹא הָיָה מְהוּל, וְהָיָה
 עָרַל סְתוּם בְּשֵׁר, וּמִשּׁוֹם כֶּף הָיָה מִסְתִּיר מֵהֶם
 בְּלְשׁוֹן תְּרַגּוֹם. כְּמוֹ כֵּן בְּכֹלֵעַם, שְׁכַתּוֹב אֲשֶׁר מִחַזֵּה
 שְׂדִי יַחַזֵּה. יַחַזֵּה, נִסְתָּר הָיָה הַדְּבָר מִתּוֹף מְלָאכִי
 הַשְּׂרֵת כִּדִּי שְׁלֹא יִהְיֶה לָהֶם בְּתַחֲוֹן פֶּה שֶׁהַקְּדוֹשׁ

ברוך הוא מדבר עם אותו הערל הטמא, שהרי
המלאכים הקדושים אינם [קוראים] נזקקים ללשון
תרנום.

אם תאמר שלא יודעים - והרי גבריאל למד את
יוסף שבעים לשון, והתרנום הוא אחד
משבעים לשון? אלא ידוע יודעים, אבל שנינו
שלא נזקקים, שאין חוששים ואין מתבוננים עליו,
שהרי הוא מאוס לפניהם מכל שאר הלשונות.

ואם תאמר, שהואיל והוא מאוס מן המלאכים
העליונים, למה תרגם אונקלוס את התורה
בלשון היו, ויונתן בן עזיאל את המקרא? אלא
מאוס הוא לפניהם, וכך צריך! שאין קנאה
למלאכים העליונים עם ישראל יותר, ועל כן
תרנום תורה ומקרא כה, ואינו מאוס, שהרי
בכמה מקומות פתב הקדוש ברוך הוא בתורה
כה.

ומשום כה הוא גם תר בתוך המלאכים העליונים
הקדושים. ועל כן התגלה לאברהם בדרך

נסתהר, שלא ישגיחו בו המלאכים הקדושים, ולא יתיה להם פתחון פה שהקדוש ברוך הוא התנלה על איש ערל. מתי התנלה לו בהתנלות של מלאכים עליונים? באשר נתן לו ברית קיום הקדש, שכתוב וידבר אתו אלהים לאמר. אלהים - השם של הקדש, ולא כתוב במחזה השם בהתנלות.

לאמר, מה זה לאמר? לאמר ולהכריז בכל לשון שלא תהיה במקסה, לא בלשון אחרת, אלא בלשון שכלם מדברים בה, שייכולים לומר זה לזה ולא יכולים לקטרג ולומר פתחון פה, ועל כן וידבר אתו אלהים לאמר. אלהים ולא מחזה, משום שהיה מכנים אותו לברית קיום הקדש וקרב אותו אליו.

רבי יהודה אומר, משום כך ה"א לא נתנה לו עד שנמול. מה הטעם? שהיא ממש נקראת ברית. ועל כן, כיון שנכנס בברית, אז נתנה לו

האזת ה"א, שכתוב אני הנה בריתי אִתְּךָ וְהייתָ
לְאֵב הַמּוֹן גּוֹיִם וְלֹא יִקְרָא עוֹד שְׁמֶךָ אֲבָרָם וְגו'.

אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. רַבִּי חֲנִינָא הָיָה הוֹלֵךְ לְרֵאזוֹת
אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר. פָּגַשׁ אוֹתוֹ רַבִּי חֲנִינָא. אָמַר
לוֹ, תְּדַרְךָ הַיּוֹם שְׁמַת־קִנְיַת לְפָנַי מֵרַ, לְאֵן הוֹלְכַת
הִיא? אָמַר לוֹ, לְרֵאזוֹת אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר. אָמַר לוֹ,
וְגַם אֲנִי אֵלֶיךָ עֹמֵד? אָמַר לוֹ, אִם תּוּכַל לְהִבִּין
לְהַשְׁכִּיל לְמָה שֶׁתִּשְׁמַע - לָךְ, וְאִם לֹא - שׁוּב
לְאַחֲרָיִךְ. אָמַר לוֹ, שְׁלֹא יַחֲשַׁשׁ מוֹר לָזֶה, שֶׁחֲרִי
אֲנִי שָׁמַעְתִּי כַּמָּה סוּדוֹת שֶׁל תּוֹרָה וְיִכְלַתִּי לַעֲמֹד
בָּהֶן.

פְּתַח רַבִּי חֲנִינָא וְאָמַר, מַה שְׁכַתּוּב (במדבר כח) אֶת
קַרְבְּנֵי לַחֲמֵי לְאִשִּׁי (דף פט ע"ב) וְגו', אֶת קַרְבְּנֵי -
זֶה קַרְבֵּן הַבֶּשֶׂר שֶׁנִּקְרַב לְכַפֵּר דָּם עַל דָּם, כְּשֶׁר
עַל בֶּשֶׂר, מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַקַּרְבָּנוֹת לֹא נִקְרְבִים אֶלָּא
הַבֶּשֶׂר לְכַפֵּר עַל הַבֶּשֶׂר.

וְכֵן שָׁמַעְתִּי, אִם אָדָם חָטָא - בְּהִמָּה מָה חָטָא
שֶׁתִּקְרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר (ויקרא א) אָדָם כִּי

יִקְרִיב מִכֶּם קֶרְבָּן וְגו' לָמָּה? אֵלֶּיךָ הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא עָשָׂה אֶת רוּחַ בְּנֵי אָדָם וְאֶת רוּחַ הַבְּהֵמָה,
 וְהִפְרִיד זֶה מִזֶּה, וּבְשׁוּם כֶּף (קהלת ג) רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם
 הָעֶלְיָה הִיא לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה וְגו'. וַדַּאי
 נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה.

בְּטָרֵם שְׁחָטָא אָדָם מַה כְּתוּב? (בראשית א) וַיֹּאמֶר
 אֱלֹהִים הִנֵּה נֹתְתִי לָכֶם אֶת כָּל עֵשֶׂב זֶרַע
 יֶרֶע וְגו', וְכְתוּב לָכֶם יִהְיֶה לְאֹכְלָהּ, וְלֹא יוֹתֵר!
 כִּיּוֹן שְׁחָטָא וְהִיָּצַר נִשְׂאֵב לְגוֹפּוֹ, וּבְכָל אוֹתָם
 הַתּוֹלְדוֹת עָשָׂה דִין, וְאַחַר כֵּן נִחַ וְרָאָה שֶׁהִנֵּה
 הַגּוֹף נִבְנָה מִהַמָּקוֹם שֶׁל הִיָּצַר הָרַע, הִקְרִיב קֶרְבָּן
 כְּמוֹ שֶׁהִקְרִיב אָדָם, מַה כְּתוּב? (שם ה) וַיִּרַח ה' אֶת
 רִיחַ הַנִּיחֹחַ וְגו', וְכְתוּב כִּי יֵצֵר לֵב הָאָדָם רַע
 מִנִּעְרֵיו. אָמַר הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִכַּאֲן וְהִלָּאָה,
 הוֹאִיל וְהַגּוֹף נִשְׂאֵב מֵאוֹתוֹ הִיָּצַר הָרַע, יִתְעַנֵּג הַגּוֹף
 כְּמוֹ שֶׁרְאוּי לוֹ, יֹאכֵל בְּשָׂר. כִּיִּרַק עֵשֶׂב נֹתְתִי לָכֶם
 אֶת כָּל.

בְּשֵׂאוֹכֵל בָּשָׂר, מֵאוֹתוֹ הַבָּשָׂר מִתְעַנֵּג הַבָּשָׂר
 שְׁלוֹ, וּמִתְעַרְבִים זֶה עִם זֶה וּמִתְגַּדְּלִים
 מִמֶּנּוּ הַגּוֹף, וּמֵאוֹתוֹ הָעֵנֵג הַגּוֹף חוֹטֵא בְּכַמָּה
 חֲטָאִים. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַבָּשָׂר פִּפְרָה עַל
 הַגּוֹף. בָּשָׂר אוֹכֵל, וּבָשָׂר מִתְרַבֶּה מִמֶּנּוּ, וְכוּ חֲטָא.
 מִשּׁוּם כִּךָ בָּשָׂר לְכַפֵּר עַל גּוֹפוֹ, וְהַבָּשָׂר שֵׂאוֹכֵל
 עוֹשֶׂה דָם לַגּוֹף [מִשּׁוּם כִּךָ תְּדַם שְׁנֵשְׂאָר מֵאוֹתוֹ הַבָּשָׂר שֵׂאוֹכֵל, הַבָּשָׂר
 עוֹשֶׂה לַגּוֹף דָּם]. מִשּׁוּם כִּךָ, תְּדַם שְׁנֵשְׂאָר מֵאוֹתוֹ הַבָּשָׂר
 בַּחוּץ, מִתְעַתֵּד לְכַפֵּר עַל תְּדַם שְׁנֵעֲשֶׂה מֵאוֹתוֹ
 הַבָּשָׂר שְׁלוֹ, שְׂפָתוֹב (וַיִּקְרָא יוֹ) כִּי תְדַם הוּא בְּנִפְשׁ
 יִכְפֵּר.

כָּתוּב קָרְבָּנִי, וְכָתוּב קָרְבַּנְכֶם, שְׂפָתוֹב (שם א)
 תִּקְרִיבוּ אֶת קָרְבַּנְכֶם. מַה בֵּינָם זֶה לְזֶה?
 אֵלֶּא קָרְבָּנִי - כְּמוֹ שְׂלָמִים שְׂפָאִים עַל שְׁלוֹם.
 קָרְבַּנְכֶם - כְּמוֹ חֲטָאוֹת וְאֲשָׁמוֹת שְׂפָאִים עַל חֲטָא
 וְאֲשָׁם. מִשּׁוּם כִּךָ, (במדבר כח) אֶת קָרְבָּנִי - בָּשָׂר.
 לְחֲמֵי - לֶחֶם וְיֵינ. רֵיחַ - זוֹ הַקְּמִירָת. נִיחָחֵי - זוֹ
 נִחַת רֵיחַ שְׁעוֹשֶׂה תִּכְחֵן בְּרָצוֹן שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ,
 וְתִלְוִים בְּרָצוֹן שֶׁל שִׁיר וְשִׁבְחָתָה.

תִּשְׁמְרוּ לְהִקְרִיב לִי בְּמוֹעְדוֹ, מִה זֶה בְּמוֹעְדוֹ? אִם
 תֹּאמַר בְּכָל יוֹם בְּנִקְרָ וּבְעֶרְבֹ, מִה זֶה
 בְּמוֹעְדוֹ? [נ"א מָה אוֹמֵר שְׁהוּא מוֹעְדוֹ?] אֵלֶּיךָ הַמוֹעְדוֹ שִׁשּׁוּלֵט
 בְּאוֹתָהּ עֵת רְצוֹן, הָרְצוֹן שְׁנִמְצָא לְמַעַלָּה בְּדַרְגָּה
 יְדוּעָה. וְעַל כֵּן כָּתוּב בְּמוֹעְדוֹ.

בְּשִׁנְקָרְב הַקָּרְבָּן. הַכֹּל נוֹטְלִים חֵלֶק, וּמִתְפַּזְזוֹת
 הַקְּלָפוֹת לְכָל צַד, וְהַיְחוד נִקְרָב
 וּמִתְיַחַד, וְהַמְּאֹרוֹת מְאִירִים, וְנִמְצָא רְצוֹן בְּכָל
 הָעוֹלָמוֹת, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא בְּסוּד שֶׁל
 יְחוד אֶחָד כְּרֵאוֹי. כָּא רַבִּי תִיַּי וְנִשְׁק אוֹתוֹ. אָמַר
 לוֹ, נָא אֶתָּה, בְּנִי, מִמְּנֵי לְלַכֵּת וְלִרְאוֹת אֶת סֵבֶר
 פְּנֵי תִיַּיִם. [עוֹד פֶּתַח וְאָמַר דוֹד הַמְּלָךְ, שְׁהוּא רַבִּיעִי, שְׁהוּא אֶגֶן מְאִסוֹ
 חַבּוּנִים] [נ"א לָמָּה דוֹד הַמְּלָךְ יִרְשׁ הַמְּלָכוֹת? שְׁהוּא הַרְבִּיעִי, שְׁהוּא אֶגֶן מְאִסוֹ

חַבּוּנִים].

הִלְכוּ. כְּשֶׁחֲנִיעוּ אֵלָיו, רָאָה אוֹתָם יוֹשְׁבִים עַל
 הַשַּׁעַר. אָמַר לוֹ לִשְׁמַשׁ, לֵךְ וְאָמַר לָהֶם,
 הַכֶּסֶף הַזֶּה שֶׁל שְׁלֵשָׁה עֲמוּדִים מִה הוּא כָּל אֶחָד
 [הַכֹּל אֶחָד]? אָמְרוּ לוֹ, לֵךְ וְאָמַר לוֹ לְמַר, שְׁלֵשָׁה לְחֻנָּם

אמר דוד המלך, שהוא הרביעי, אכן מאסו
הבונים. אמר לו, לך ואמר להם, שאיפה מאסו
בו בדרך שהוא אמר אכן מאסו הבונים.

החזיר רבי תיבא את ראשו לרבי תנאי, ואמר לו,
השמעת בזה דבר? אמר, שמעתי בפסוק
הזה שכתוב (שיר א) "בני"אמי" נחרו בי שמוני וגו',
שהפסוק הזה אמר אותו שלמה, ועל דוד המלך
הוא נאמר, כשדחו אותו האחים שלו מהם.

ועוד שמעתי, מה ראה הקדוש ברוך הוא לתת
מלכות ליהודה מכל אחיו? אלא אותיות
שמו תקוקות בו, והקדוש ברוך הוא נתן כבוד
לשמו, ומשום כך ירש את המלכות. ועוד שמעתי,
יהודה - הנה אותיות שמו ודאי. ד' איננה למה?
אלא זה דוד המלך שנקשר בשמו מכל בני
העולם, שכתוב (הושע ג) ובקשו את ה' אלהיהם ואת
דוד מלכם וגו'. הנה דוד קשור בשמו. ועוד,
שהוא קשר של תפלין ודאי, ד' דוד המלך וד"א קשר
של תפלין ודאי, ומשום כך דוד נקשר בשמו.

נְכַנְסוּ. בִּיּוֹן אֲשַׁכְנְסוּ, יֵשְׁבוּ לְפָנָיו. שְׁתַּק רַבִּי
 אֶלְעָזָר וְהֵם שְׁתַּקוּ. נְכַנְס רַבִּי אֶלְעָזָר
 לְחֻדְרוֹ, וְשָׁמַע קוֹל אֶחָד שֶׁהָיָה אוֹמֵר: לֵךְ וְאָמַר
 לָהֶם מַה שָּׁהֶם רוֹצִים, שְׁתַּרִּי הֵם בְּשָׂרִים. חוֹר
 אֲלֵיהֶם. אָמַר לָהֶם, אִם יֵשׁ מִי שְׁשָׁמַע דְּבַר -
 שְׂיֵאמַר לִי. אָמְרוּ לוֹ, אָנּוּ מְתַפִּים לְהִיּוֹת מוֹאֲרִים
 מִתּוֹךְ הַצַּחוֹת שֶׁל הַמָּאוֹר הָעֲלִיּוֹן, וּלְהַבִּין
 (דף ז ע"א) וּלְהַשְׁבִּיל.

פְּתַח וְאָמַר, (חבוק ב) וְה' בְּהִיכַל קִדְשׁוֹ הֵם מִפְּנֵי
 כָּל הָאָרֶץ. בְּשָׂרְצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְבָרָא אֶת הָעוֹלָם, הַסֵּתֶפֶל בְּתוֹךְ הַמַּחְשָׁבָה סוּד
 הַתּוֹרָה וְרָשָׁם רְשׁוּמִים, וְלֹא הָיָה יָכוֹל לַעֲמֹד, עַד
 שֶׁבָּרָא הַתְּשׁוּבָה, שֶׁהִיא הִיכַל פְּנִימֵי עֲלִיּוֹן וְסוּד
 נִסְתָּר, וְשֵׁם נִרְשָׁמוּ וְהַצְמִירוּ הָאוֹתִיּוֹת
 בְּחֻקֵּי קוֹתֵיהֶן.

בִּיּוֹן שְׁוֵה נְבָרָא, הָיָה מְסִתֶּפֶל בְּהִיכַל הַזֶּה, וְרוֹשָׁם
 לְפָנָיו צִיּוּרִים שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, שְׁכַתּוֹב הֵם
 מִפְּנֵי כָּל הָאָרֶץ. רָשָׁם לְפָנָיו רְשׁוּמִים וְצִיּוּרִים שֶׁל

כָּל הָעוֹלָם. רָצָה לְבָרָא שָׁמַיִם, מָה עָשָׂה? הִסְתַּכַּל
 בְּאוֹר הַרְאֵשׁוֹן וְהִתְעַטְּף בּוֹ וּבָרָא שָׁמַיִם, שְׁכַתוֹב
 (תהלים קד) עָטָה אוֹר בְּשִׁלְמָה, וְאַחַר כֵּן נוֹטָה שָׁמַיִם
 בִּירֵיעָה.

הִסְתַּכַּל לַעֲשׂוֹת הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, עָשָׂה הֵיכַל
 אַחַר וְנִבְנָם בּוֹ, וּמִמֶּנּוּ הִסְתַּכַּל וְרָשָׁם
 לְפָנָיו אֵת כָּל הָעוֹלָמוֹת לְמַטָּה וּבָרָא אוֹתוֹ. זֶהוּ
 שְׁכַתוֹב וְה' בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ הֵם מִפְּנֵי כָּל הָאָרֶץ.
 ה"ם מִפְּנֵי - ה"ם רָשָׁם לְפָנָיו כָּל הַנְּקֻדּוֹת שֶׁל כָּל
 הָעוֹלָם, שֵׁהֵם שְׁשִׁים וְחֲמִשׁ בְּחֶשְׁבֹן ה"ם. שְׁשִׁים
 וְחֲמִשׁ הֵן. וּבְלֶן רָשָׁם לְפָנָיו בְּשִׁבְרָא אֵת הָעוֹלָם.
 מִשׁוֹם כֵּן כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵינוֹ אֵלָּא
 לְאוֹתָם שְׂיֻדְעִים דְּרָכָיו וְהוֹלְכִים בָּהֶם בְּדֶרֶךְ אֱמֶת
 בְּרָאוּי.

בֵּינֵתַיִם שְׁתֵּיהֶם מְדַבֵּר עִמָּם, בָּאָה אֵשׁ וְהִקִּיפָה
 אוֹתוֹ, וְהֵם יָשְׁבוּ בַחֲוִץ. שְׁמַעוּ קוֹל אֶחָד
 שְׁתֵּיהֶם אוֹמֵר: אֵי קָדוֹשׁ, הֵבִיאֵנִי הַמֶּלֶךְ תְּדַרְיִו, בְּכָל
 אוֹתָם תְּתַדְרִים שֶׁל פְּנֵי תִזְקֹן, תִּעְלָם הַקָּדוֹשׁ [השְׁלֵמָה

תקדושה] שְׁנַמְסְרוּ הַמַּפְתָּחוֹת שְׁלָהֶם בְּיָדוֹ, וְכֻלָּם
מִתְקַנְיִים לָךְ וְלְאוֹתָם שְׁבַשְׁבִּילְךָ. וּבְחִיּוֹת הַקְּדוֹשִׁים,
כָּל צָבָא הַשָּׁמַיִם נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בָּךְ.

בְּשֵׁאלָה רָאוּ כָּךְ, הוֹדְעוּעוּ, וּפְחַד רַב נִפְלַע לֵיהֶם.
אָמְרוּ, אֵינְנוּ רְאוּיִים לָזֶה, נִצָּא מִכָּאן
וְנִלְךָ לְדַרְבְּנוֹ. [הִלְכוּ]. יָשְׁבוּ שָׁם כָּל אוֹתוֹ יוֹם וְלֹא
יָכְלוּ לְרְאוֹת אוֹתוֹ, וְאָמְרוּ, אֵינִי רְצוֹנוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא שֶׁנִּשְׁבַּח כָּאן. יֵצְאוּ מִשָּׁם וְהִלְכוּ.

בְּעוֹרָם הוֹלְכִים, פֶּתַח רַבִּי חֵיִיא וְאָמַר, (שם קג)
בְּרַכּוּ ה' מִלְּאָכְיוֹ גִבּוֹרֵי כַח עֲשֵׂי דְבָרוֹ
וְגו'. אֲשַׁרְיָהֶם יִשְׂרָאֵל מִכָּל שְׂאֵר הָעַמִּים שֶׁל
הָעוֹלָם, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בָּהֶם מִכָּל
שְׂאֵר הָעַמִּים וְעָשָׂה אוֹתָם חֲלָקוֹ וְנִחַלְתּוֹ, וְעַל כֵּן
נָתַן לָהֶם תּוֹרָה קְדוֹשָׁה, מִשּׁוֹם שֶׁכָּלֶם הָיוּ בְּרִצּוֹן
אֶחָד עַל הַר סִינַי וְהַקְּדִימוּ עֲשִׂיָה לְשִׁמְיָעָה.

כִּיּוֹן שֶׁהַקְּדִימוּ עֲשִׂיָה לְשִׁמְיָעָה, קָרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְפַמְלִיָּה שְׁלוֹ. אָמַר לָהֶם, עַד כָּאן אַתֶּם
חֵייתֶם יְחִידִים לְפָנַי בְּעוֹלָם, מִכָּאן וְהִלָּאָה הֵנָּה בְּנֵי

בְּאֶרֶץ חֲבֵרִים עִמָּהֶם בְּכָל. אִינן לָכֶם רְשׁוֹת לְקַדְּשׁ
 אֶת שְׁמִי עַד שִׁישְׁרָאֵל יִתְחַבְּרוּ עִמָּכֶם בְּאֶרֶץ,
 וּבְלָכֶם תִּתְּיוּ יַחַד חֲבֵרִים לְקַדְּשׁ אֶת שְׁמִי, מִשׁוֹם
 שֶׁהִקְדִּימוּ עֲשִׂיָה לְשִׁמְיָעָה כְּמוֹ שְׁעוֹשִׂים הַמְּלֹאכִים
 הָעֲלִיזִים בְּרַקִּיעַ, שֶׁכִּתוּב בְּרָכוּ ה' מְלֹאכֶיךָ וְגַבְרֵי
 כַח עֲשִׂי דְבָרוֹ לְשִׁמ"ע בְּקוֹל דְּבָרוֹ. עֲשִׂי דְבָרוֹ
 בַּהֲתַחֲלָה, וְאַחַר כֵּן לְשִׁמְעַ.

דְּבַר אַחַר בְּרָכוּ ה' מְלֹאכֶיךָ - אֵלּוּ אוֹתָם הַצְּדִיקִים
 בְּאֶרֶץ שָׁהֶם חֲשׁוּבִים לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 כְּמֹלֵאכִים הָעֲלִיזִים בְּרַקִּיעַ, מִשׁוֹם שָׁהֶם וְגַבְרֵי כַח
 שְׁמֵתֵנִבְרִים עַל יִצְרָם כְּגַבְוֹר טוֹב שְׁמֵתֵנִבְרַר עַל
 שׁוֹנְאוֹ. לְשִׁמְעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ - שְׁזוּכִים בְּכָל יוֹם
 לְשִׁמְעַ קוֹל מְלִמְעָלָה בְּשַׁעַה שְׁמֵצְטָרְכִים.

כִּיעַת מִי יָכוֹל לְעַמֵּד עִם אוֹתָם שָׁהֶם קְדוֹשִׁים
 עֲלִיזִים? אֲשֶׁרֵי אוֹתָם שְׁיָכוּלִים לְעַמֵּד
 לְפָנֵיהֶם. אֲשֶׁרֵי אוֹתָם שְׁיָכוּלִים [לְמִי שְׁיָכוּל] לְהַנְצִיל
 מְלִפְנֵיהֶם. הַשְּׁנֵחַתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם
 בְּכָל יוֹם. אִיךָ אָנוּ יָכוּלִים לְהַכְּנִים לְפָנֵיהֶם? וְעַל

זֶה פְּתוּב (שם סה) אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתִקְרַב, וְכַתוּב (שם פד) אֲשֶׁרִי אָדָם עוֹז לוֹ בְּךָ וְגו'. (עד כאן סתרי תורה).

זוהר

וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶדְנִי יְהוָה מַה תִּתֶּנּוּ לִי. אֶדְנִי -
 אֶלְיָהוּ דְלִ"ת נו"ן יו"ד. אֱלֹהִים - יו"ד ה"א
 וי"ו ה"א [אֱלֹהִים יְהוָה בְּנִקּוּד אֱלֹהִים]. אֶלְיָהוּ סוּד תִּדְבָר -
 חֲבוּר שָׁל שְׁנֵי עוֹלָמוֹת יחד, הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן
 וְהָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן.

מַה תִּתֶּנּוּ לִי וְאַנְכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי, שְׂאִין לִי בֵּין
 וְלְמִדְנֹה, שְׂכָל מִי שְׂאִין לוֹ בֵּין בְּעוֹלָם תְּוֵה
 נִקְרָא עֲרִירִי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ט) עֲרִירִים יִהְיוּ.
 וְאַבְרָהָם, עַל מָה אָמַר תִּדְבָר תְּוֵה שְׂאִינִי מַה תִּתֶּנּוּ
 לִי? כְּבִיכּוֹל לֹא הֵאֱמִין בְּקִדּוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא?.

אֶלְיָהוּ אָמַר לוֹ הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אַנְכִי מִגֵּן לָךְ -
 בְּעוֹלָם תְּוֵה, שְׂכָרְךָ תִּרְבֶּה מְאֹד - בְּעוֹלָם
 תִּבְא. מִיָּד הַתְּעוּרָר אַבְרָהָם בְּסוּד תִּחְכְּמָה וְאָמַר
 מַה תִּתֶּנּוּ לִי, שְׂחָרִי יִדְעֵתִי שְׂלֹא מְקַבֵּל שְׂכָר לְהַכְפִּים
 לְעוֹלָם תְּהוּא אָדָם שְׂלֹא מוֹלִיד בֵּין. וְעַל זֶה אָמַר

מה תתן לי ואנכי הליך עריירי. שְׁהִירִי לֹא תִתֵּן לִי,
שְׁלֹא זָכִיתִי בּוֹ. מִכֵּאן שְׁאֵדָם שְׁלֹא זֹכָה בְּבָנִים
בְּעוֹלָם הַזֶּה, לֹא זֹכָה בְּעוֹלָם הַהוּא לְהַכְנִים לְתוֹךְ
הַפְּרָגוֹד.

וְאַבְרָהָם הָיָה רֹאֶה בְּאַצְטַמְנִינּוֹת שְׁלוֹ שְׁלֹא
יִוָּלֵד. מַה כְּתוּב? וַיִּוָּצֵא אֹתוֹ

הַחֲוֻצָה וְגו'. [אמר לו הקדוש ברוך הוא, צא מאצטמנינות שלך. אברהם אינו
מוליד. אברהם מוליד] אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵל
תִּסְתַּכֵּל בָּזֶה, אֵלֶּךָ בַּסּוּד שֶׁל שָׁמַי יִהְיֶה לְךָ בֵּן. זֶהוּ
שְׁכַתוֹב כֹּה יִהְיֶה וְרַעְיָה. הַסּוּד שֶׁל הַשָּׁם הַקְּדוֹשׁ
שְׁמִשָּׁם נִקְשָׁר לוֹ עִם זֶה [בֵּן] וְלֹא מִהֲצַד הָאֲחֵר.

כֹּה - שֶׁהוּא הַשְּׁעָר לְתַפְלָה, כֹּה יִמָּצֵא בְּרָכָה, כֹּה
יִמָּצֵא אָדָם אֵת בְּקִשְׁתּוֹ. כֹּה - אֹתוֹ הֲצַד
שָׁבָא מִצַּד הַגְּבוּרָה, שְׁהִירִי מִצַּד הַגְּבוּרָה כֹּה יִצְחָק.
וְאֹתוֹ צַד הַגְּבוּרָה נִקְרָא כ"ה, שְׁמִשָּׁם בָּאִים פְּרוֹת
וּפְרוֹת לְעוֹלָם, וְלֹא מִהֲצַד שְׁלִמְטָה שֶׁל פּוֹכְבִים
וּמְזוֹלוֹת.

אז והאמן בה'. נדבב למעלה ולא נדבב למטה.
 והאמן בה', ולא בכוכבים ומזלות. והאמן בה'
 - שהבטיח לו שיירבה את שָׁכְרוֹ לְעוֹלָם הַבָּא.
 והאמן בה' - באותה הדרך שהתנה לו, שמשם
 יבא לו ירע להוליד בעולם. ויחשבה לו צדקה.
 ויחשבה לו - שאף על גב שהיא דין, כאלו היא
 רחמים ה"כה" הזאת. דבר אחר ויחשבה לו צדקה
 - שקשר קשר עליון בתחתון לחפרם יחד.

בא ראה, הנה העירו, אנרָהם מוליד - אנרָם
 אינו מוליד. וכי תאמר שהנה הוליד את
 ישמעאל בעודו אנרָם? אלא הֵבֵן הַחַוָּא שֶׁהַבְּטִיחַ
 לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא הוֹלִיד אוֹתוֹ בְּעוֹדוֹ
 אֲבָרָם, שְׁתָּרִי בְּעוֹדוֹ אֲבָרָם הוֹלִיד לְמִטָּה. בִּיּוֹן
 שֶׁנִּקְרָא אֲבָרָהֶם וְנִכְנַם בְּבְרִית, אִזּוֹ הוֹלִיד לְמִעֲלָה.
 וּמִשׁוּם כֵּן אֲבָרָם אִינוֹ מוֹלִיד בְּקִשְׁרֵי עֲלִיּוֹן, אֲבָרָהֶם
 מוֹלִיד כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ, וְנִקְשָׁר לְמִעֲלָה בְּיִצְחָק.

וַיְהִי אֲבָרָם בֶּן תִּשְׁעִים שָׁנָה וְתִשְׁעֵי שָׁנִים וְגו'. רַבִּי
 אֲבָא פָתַח, (שמואל-ב כב) כִּי מִי אֵל מִבְּלַעֲדֵי ה'

ומי צור וגו'. דוד המלך אמר את הפסוק הזה, כי מי אל מבלעדי ה' - מי הוא השליט או הממנה שייכול לעשות דבר מבלעדי ה'? אלא מי שהצטוו מעם הקדוש ברוך הוא, משום שכלם אין עומדים ברשותם ולא יכולים לעשות דבר. ומי צור - ומי הוא התקיף שייכול לעשות תקיף ונבונה מעצמו מבלעדי אלהינו? אלא כלם ביד הקדוש ברוך הוא, ולא יכול לעשות דבר, רק מרשותו.

דבר אחר כי מי אל מבלעדי ה' - שהקדוש ברוך הוא הכל ברשותו, ולא כמי שנראה במראה הכוכבים והמזלות, שכלם מראים דבר, והקדוש ברוך הוא מתליפו לגנוז אחר. ומי צור זולתי אלהינו, הרי פרושה שאין ציר כמו שהקדוש ברוך הוא, שהוא ציר שלם, עושה ומציר דמות בתוך דמות, ומשלים את אותה הדמות בכל תקונה, ומכנים בו נפש עליונה, שדומה לתקון העליון, משום כך אין ציר כמו הקדוש ברוך הוא.

בַּא רֵאֵה, מֵאוֹתוֹ תִּזְרַע שָׁל אָדָם, כְּשִׁמְתַעֲוֹרְרַת
 תְּשׁוּקָתוֹ לְנִקְבָּתוֹ, וְנִקְבָּתוֹ מִתְעֹוֹרְרַת אֱלֹוֵי,
 אִז מִתְחַכְּרִים שְׁנִינְהֵם יַחַד, וְיִוצֵא מֵהֵם בֵּין אֶחָד
 שְׁכָלוֹל מִשְׁתֵּי דְמִיּוֹת כְּאַחַד, מִשּׁוּם שְׁתַּקְדּוּשׁ כְּרוּף
 הוּא צִיר אוֹתוֹ בְּצִיּוֹר שְׁנִכְלָל מִשְׁנִינְהֵם. וְעַל בֵּין
 צִרְיָ אָדָם לְקַדְּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּזִמְנֵי תְּהוּא, כִּדִּי
 שְׁיִמְצֵא תְּדַמּוֹת תְּהִיא בְּצִיּוֹר שְׁלֵם כְּרֵאוּי.

אָמַר רַבִּי תַּיִיא, בַּא רֵאֵה, כְּמָה גְּדוּלִים הֵם
 מִעֲשִׂיוֹ שָׁל הַקְּדוּשׁ כְּרוּף הוּא, שְׁתַּרִּי
 הָאֲמָנוֹת וְהַצִּיּוֹר שָׁל הָאָדָם הִיא כְּמוֹ הָעוֹלָם, וְכִכֵּל
 יוֹם וַיּוֹם הַקְּדוּשׁ כְּרוּף הוּא בּוֹרֵא עוֹלָמוֹת, וּמְזוּנָג
 זוּזָנִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּרֵאוּי לוֹ, וְהוּא צִיר אֶת
 דְּמוֹתֵם מְרָם בּוֹאֵם לְעוֹלָם.

בַּא רֵאֵה, שְׁאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּתוּב זֶה סֵפֶר
 תּוֹלְדוֹת אָדָם, וְכִי סֵפֶר הָיָה לוֹ? אֵלֵא
 כְּרֵשוּתָהּ, שְׁתַּקְדּוּשׁ כְּרוּף הוּא תְּרֵאָה לְאָדָם תְּרֵאָשׁוֹן
 דּוֹר דּוֹר וְדוֹרָשׁוֹ וְכוּ'. אֵיךְ תְּרֵאָה לוֹ? אִם תֵּאמַר
 שְׁרֵאָה כְּרוּת הַקְּדֵשׁ שְׁהֵם עֲתִידִים לְבֵא לְעוֹלָם כְּמִי

שְׂרֹאָה בְּחִכְמָה מֵה יִבֵּא לְעוֹלָם - לֹא כִּי, אֲלֵא
רָאָה בְּעֵינַי אֶת כָּלָם, וְאוֹתָהּ הַדְּמוּת שְׁעֵתִידִים
לְעֹמֵד בָּהּ בְּעוֹלָם, אֶת כָּלָם הוּא רָאָה בְּעֵינַי. מָה
הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁמִיּוֹם שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם, כָּל הַנְּפֹשׁוֹת
הַעֲתִידוֹת לְעֹמֵד בְּכַנֵּי הָאָדָם, בְּלֶן עוֹמְדוֹת לְפָנַי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָהּ הַדְּמוּת מִמֶּשׁ שְׁעֵתִידוֹת
לְעֹמֵד בָּהּ (דף צא ע"א) בְּעוֹלָם.

כִּמוֹ כֵּן כָּל אוֹתָם הַצְּדִיקִים, אַחַר שְׂיוּצָאִים מִן
הָעוֹלָם הַזֶּה, כָּל הַנְּפֹשׁוֹת עוֹלוֹת, וְהַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְזַמֵּן לָהֶם דְּמוּת אַחֶרֶת לְהַתְּלַבֵּשׁ בָּהּ
כִּמוֹ שְׁחִיו בְּעוֹלָם הַזֶּה. מִשּׁוּם כִּי כָּלָם עוֹמְדִים
לְפָנָיו, וְרָאָה אוֹתָם אָדָם הַרְּאִשׁוֹן בְּעֵינַי.

וְאִם תֵּאמַר, שְׂאֶחָר שְׂרֹאָה אוֹתָם לֹא עֹמְדוֹ
בְּקִיּוּמָם - בֵּא וְתִרְאֶה, כָּל דְּבָרֵי הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא יֵהֵם בְּקִיּוּם וְעוֹמְדִים לְפָנָיו עַד שְׂיוֹרְדִים
לְעוֹלָם. כִּמוֹ זֶה כְּתוּב (דברים כט) כִּי אֶת אֲשֶׁר יִשְׁנוּ
בָּהּ וְגו'. תְּרִי פִּרְשׁוּתָהּ, שְׂכָל פְּנֵי הָאָדָם שְׁעֵתִידִים
לְהִיּוֹת בְּעוֹלָם, כָּלָם נִמְצְאוּ שָׁם.

כֵּן יֵשׁ לְהַסְתֵּכֵל, שְׁחֵרֵי כְּתוּב אֶת אֲשֶׁר אֵינָנו
 פֹּה וְגו', וּמִשְׁמָע אֵלּוּ ^[כְּלָם] שְׁיִצְאוּ מֵאוֹתָם
 שְׁעֵמְדוּ שָׁם, מִשּׁוּם שְׁכַתוּב עִמָּנוּ הַיּוֹם, וְלֹא כְּתוּב
 עִמָּנוּ עוֹמְד הַיּוֹם. אֲלֹא וְדַאי ^[כֵּן] כְּלָם עֵמְדוּ שָׁם,
 אֲלֹא שְׁלֹא נִרְאוּ לְעֵינַי, מִשּׁוּם כִּף כְּתוּב עִמָּנוּ הַיּוֹם
 אִף עַל גַּב שְׁלֹא נִרְאוּ.

וְאִם תֵּאמַר, מָה הַטַּעַם לֹא נִרְאוּ כֵּן כִּמוֹ שְׁנִרְאוּ
 לְאָדָם הָרֵאשׁוֹן שְׁרָאָה אוֹתָם עֵינַי בְּעֵינַי, וְחֵרֵי
 כֵּן רְאוּ יוֹתֵר? אֲלֹא כֵּן, כְּשִׁנְתָּנָה תוֹרָה
 לְיִשְׂרָאֵל, מִרְאָה אַחֵר וּדְרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת. הֵיוּ רוֹאִים
 וּמִסְתַּכְּלִים עֵינַי בְּעֵינַי, וְהֵיוּ מִשְׁתוֹקְקִים לְהַסְתֵּכֵל
 וְלִרְאוֹת בְּכַבוֹד רַבּוֹנָם, וּמִשּׁוּם כִּף רְאוּ אֶת הַכְּבוֹד
 הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ וְלֹא מֵאַחֵר.

וְעַל כֵּן, כָּל בְּנֵי הָאָדָם שְׁעֵתִידִים לַעֲמֹד בְּעוֹלָם,
 כְּלָם עוֹמְדִים לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָן
 הַדְּמִיּוֹת מִמֶּשׁ שְׁעֵתִידִים לַעֲמֹד בְּהֵן. וְהוּ שְׁכַתוּב
 עֵינַי רְאוּ עֵינַי וְעַל סִפְרָךְ וְגו'. וְלָמִי רְאוּ
 עֵינַי, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁדָמוֹת אַחֲרַת עֲלִיוֹנָה

הִיָּתָה כְּזֶה, וּמִשּׁוֹם כֶּךָ כְּתוּב (שם יח) וְכִי צוּר זוּלָּתִי
אֶלְהִינּוּ, מִי הַצֵּיִר הַטּוֹב שְׁצִיִּיר [שְׁבֹלֶל] הַכֹּל [זֶה עִם זֶה]
כְּמוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא?.

דְּבַר אַחַר כִּי מִי אֱלוֹהֵי - זֶה סוּד הַדְּבָר, שְׁחֵרֵי אֵל
הוּא כָּלֵל שְׁנִכְלָל מִכָּל הַדְּרָגוֹת. וְאִם תֹּאמַר
שְׂאֵל תְּזַהּ הִיא דְרָגָה אַחֲרַת, מִשּׁוֹם שְׁכַתּוּב (שם ז)
וְאֵל זַעַם בְּכָל יוֹם? בֵּא רְאֵה, שְׁחֵרֵי אֵין אֵל
מִבְּלַעֲדֵי ה' שְׂאִינּוּ לְבִדּוֹ, וְלֹא נִפְרָד לְעוֹלָמִים, וְעַל
כֵּן כְּתוּב (שְׁמוּאֵל-ב כב) כִּי מִי אֵל מִבְּלַעֲדֵי ה' וְגו'. וְכִי
צוּר וְגו', שְׁחֵרֵי צוּר אֵינּוּ לְבִדּוֹ, אֲלֵא הַכֹּל אַחֲרַי,
כְּכַתּוּב (דברים ד) וַיִּדְעַתְּ הַיּוֹם וְהִשְׁכַּתְּ אֵל לְבַבְךָ כִּי
ה' הוּא הָאֱלֹהִים וְגו'.

בֵּא רְאֵה, שְׁטָרֵם שְׁנִמּוּל אַבְרָהָם, הָיָה מְדַבֵּר עִמּוֹ
מִתּוֹךְ מַחְזֵה לְבִדּוֹ, כְּמוֹ שְׁנֹאמַר, שְׁכַתּוּב הָיָה
דְּבַר ה' אֵל אַבְרָם בְּמַחְזֵה וְגו'. בְּמַחְזֵה - כְּאוֹתוֹ
הַמְּרֵאֶה, הַדְּרָגָה שְׁכָל הַדְּמִיּוֹת נִרְאֹת כְּזֶה, כְּמוֹ
שְׁנֹאמַר. וְהַמַּחְזֵה הָיָה הוּא סוּד הַכְּרִית.

וְאִם תֵּאמַר שְׂמֵשׁוּם כִּדְ נִקְרָא מִחֻזָּה, מִשׁוּם שְׁהִיא
 תְּדַרְגָּה תְּמַרְאָה שְׁכָל תְּדַמִּיּוֹת נִרְאוֹת כָּה וְאִז
 נִקְרָאת מִחֻזָּה - תְּרִי אֲמַרְתָּ בְּרֵאשׁוֹנָה, שְׁמַרְם
 שְׁנַמּוֹל אֲבָרְהֵם, לֹא תִּיהַ מְדַבֵּר עִמּוֹ, בַּק תְּדַרְגָּה
 תְּזוֹ שְׁאִיז שׁוֹרִים עֲלֶיהָ תְּדַרְגוֹת הָאֲחֵרוֹת, וְעַכְשָׁו
 אֲמַרְתָּ בַּמִּחֻזָּה - תְּמַרְאָה שְׁל כָּל תְּדַרְגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת
 הוּא, וְתִרִי טָרַם שְׁנַמּוֹל כְּתוּב תִּיהַ דְּבַר ה' אֶל
 אֲבָרַם בַּמִּחֻזָּה?

אֶלְא תְּדַרְגָּה תְּזוֹ הִיא תְּמַרְאָה שְׁל כָּל תְּדַרְגוֹת
 הָעֲלִיּוֹנוֹת, וְכַמְרָאָה שְׁל תְּדַרְגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת
 נִתְקַנָּה. וְאִף עַל גַּב שְׁכַאֲוֹתוֹ תְּזַמֵּן אֲבָרְהֵם לֹא תִּיהַ
 מְחוּל - תְּדַרְגָּה תְּזוֹ בַּמְרָאָה שְׁל תְּדַרְגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת
 הִיא, וְכָּל אוֹתָם תְּגֻנָּים עוֹמְדֵת, וְהַמְרָאָה שְׁל
 אוֹתָם תְּגֻנָּים עוֹמְד תְּחַתִּיתָ. אֶחָד מִזְמִין - גִּיּוֹן לְבָן,
 וְאֶחָד מִשְׁמַאֲל - גִּיּוֹן אָדָם, אֶחָד שְׁכָלוֹל מְכָל
 תְּגֻנָּים. וְהוּא תְּמַרְאָה שְׁכָל תְּגֻנָּים הָעֲלִיּוֹנִים
 עוֹמְדִים עֲלָיו. וְעַל זֶה בַּמְרָאָה תִּזְהַ עֶמְד עַל
 אֲבָרְהֵם וְדַבֵּר עִמּוֹ, וְאִף עַל גַּב שְׁלֹא נְמוּל. כִּיּוֹן
 שְׁנַמּוֹל מַה כְּתוּב? וַיֵּרָא ה' אֶל אֲבָרַם.

בא ראה, כבלעם [אמר] כתוב מתוה שדי,
וכאברהם כתוב מתוה סתם. מה בין זה
לזה? אלא מתוה שדי אלו שלמטה [שצאין] ממונו,
והם המראה שלו. מתוה סתם, מתוה זה הוא ה'
[של כל מראה] שכל הדמיות העליונות נראות בו.
ומשום כך כתוב כאברהם מתוה סתם, וכבלעם
מתוה שדי.

ועל כן, טרם שנמול אברהם, היתה לו הדרגה
הזו כפי שאמרנו. כיון שנמול, מיד וירא
אליו ה' וגו'. נראו כל [שאר] (דף צא ע"ב) הדרגות על
הדרגה הזו, והדרגה הזו דברה עמו כראוי
בשלמות. ואברהם נקשר מדרגה לדרגה, ונכנס
לברית הקודש כראוי בשלמות.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ח)

שכינה נקראת אות ברית מצד של צדיק יסוד
עולם. זאת אות הברית - פסיני. [בין]
העמוד האמצעי, ובין בני ישראל - נצח הוד. אות
- זה צדיק. היא - זו שכינה. (שמות לא) כי שלשת ימים

עֲשֵׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם - מִכֶּתֶר עַד הָעַמּוּד הָאֲמֻצָּעִי,
 שְׂאִיִן יֵשֶׁשׁ בְּכָל מְקוֹם אֵלָּא מִצַּד הָאוֹת ו', וְאִיִן
 שְׂבִיעִי אֵלָּא מִצַּד הָאוֹת י', עֲטָרָה עַל רֵאשׁוֹ.
 הַחֲכָמָה הָעֲלִיזוֹנָה הִיא אוֹת, הַחֲכָמָה הַתַּחְתּוֹנָה
 הִיא אוֹת, וְתִקְנֵנוּ לְמוֹל לְשִׁמְנָה שְׁשָׁם הִיא חֲכָמָה
 עַד תִּיסוֹד, לְקַבֵּל בָּהֶם י' קַטְנָה לְהַעֲלוֹתָהּ עַד
 הַכֶּתֶר לְהִיּוֹת עֲטָרָה עַל רֵאשָׁם, וְתִקְנֵנוּ לְשִׁים
 הָעֲרָלָה בְּכָלִי וְעֶפֶר, לְקַיֵּם וְנַחֲשׁ עֶפֶר לְחַמוֹ: ע"כ
 מַהֲהַשְׁמָטוֹת.

בֵּא רְאֵה, כִּיּוֹן שְׁנַמּוֹל אֲבָרְהֶם, יֵצֵא מִהָעֲרָלָה,
 וְנִכְנָם לְבְרִית הַקְּדוּשָׁה, וְהַתְּעַטֵּר בְּעֲטָרָה
 קְדוּשָׁה, וְנִכְנָם בְּבְרִית שְׁהַעוֹלָם עוֹמֵד עָלֶיהָ, וְאִז
 הַתְּקַיֵּם הָעוֹלָם בְּגִלְלוֹ, מִשּׁוֹם שְׁפָתוֹב (יִרְמִיָּה לג) אִם
 לֹא בְרִיתִי יוֹמֵם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא
 שָׁמַתִּי, וְכַתּוּב (בְּרֵאשִׁית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם
 וְהָאָרֶץ בְּהַבְּרָאָם, בְּה"א בְּרָאָם, בְּאֲבָרְהֶם, וְהַכֹּל
 עוֹמֵד בְּסוֹד אֶחָד. וּבְשַׁעָה שְׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 הִרְאָה לְאָדָם אֶת כָּל אוֹתָם תְּדוּרוֹת שֶׁל הָעוֹלָם,
 וְרָאָה אוֹתָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כָּל הַיּוֹר וְדוּר, כָּלֵם

עומדים בגן העדן באותה הדמות שעתידים לעמד
בה בעולם הזה.

ובא וראה, הרי נתבאר, כיון שראה את דוד
שאינו בו חיים כלל, תמה, והוא נתן לו
משלו שבעים שנים. משום כך היו לו לאדם תשע
מאות ושלשים שנים, ואותם השבעים עלו לו
לדוד. והדבר הזה הוא סוד של חכמה, שלדוד אין
[מים] פרט לשבעים השנים מאדם הראשון. והכל
הוא סוד של חכמה. וכל מה שלמטה, הכל הוא
בסוד של מעלה.

ובא וראה, בכל אותן הדמיות של הנשמות של
העולם, כלם לפניו זוגות זוגות. לאחר מכן,
בשכבאים לעולם הזה, הקדוש ברוך הוא מוונג
זווגים.

אמר רבי [יהודה] יצחק, הקדוש ברוך הוא [מוונג זווגים]
[ואמר] אומר בת פלוני לפלוני. אמר רבי
יוסי, מה זה אומר, והרי כתוב (קהלת א) אין כל חדש

תַּחַת הַשָּׁמַשׁ? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, תַּחַת הַשָּׁמַשׁ
בְּתוֹב, שׁוֹנֶה לְמַעַלָּה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַה בָּאן תַּכְרוּז, וַתִּרִי אָמַר רַבִּי
חֻזְקִיָּה אָמַר רַבִּי חִיָּיא, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מִמָּשׁ
שִׁינִיא אָדָם לְעוֹלָם, בַּת זִינּוּ מְזַמְּנַת לוֹ? אָמַר רַבִּי
אֲבָא, אֲשֶׁרִי הַצְּדִיקִים שֶׁנִּשְׁמָוִתִּיהֶם מִתַּעֲטָרוֹת
לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ טָרָם יָבֹאוּ לְעוֹלָם. שָׂכַךְ שְׁנִינּוּ,
בַּשָּׁעָה הַהִיא שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹצִיא נְשָׁמוֹת
לְעוֹלָם, כָּל אוֹתָן הָרוּחוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת, כֵּלָן כְּלוֹלוֹת
זָכַר וְנִקְבָּה שְׂמֵחַכָּרוֹת יַחַד.

וְנִמְסָרוֹת בִּידֵי אוֹתוֹ הַמְּמַנֶּה הַשְּׁלִיחַ שְׁנַת־מִנְהָ עַל
הָרִיזוֹנוֹת בְּנֵי הָאָדָם, וְשָׂמוּ לִילָה.
וּבַשָּׁעָה שִׁיזְרְדוֹת וְנִמְסָרוֹת בִּידֵיו, נִפְרְדוֹת,
וְלִפְעָמִים זֶה מִקְרִים לְפָנֵי זֶה, וּמוֹרִיד אוֹתָם בְּבִנֵי
הָאָדָם. וּבַשְּׂמִינִיעַ [מִנְהָ] זְמַן זְוֹנָם, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
שֶׁמִּכִּיר אוֹתָן הָרוּחוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת מִחֵבֶר אוֹתָן
כְּבָרָא שׁוֹנֶה וּמִכְרִיז עֲלֵיהֶם. וּבַשְּׂמֵת־חֵבְרִים, נַעֲשִׂים
גּוֹף אַחַד וְנִשְׁמָה אַחַת, יָמִין וּשְׂמָאל כְּרָאוּי, וּמִשׁוּם

כָּךְ אֵין כָּל חֲדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. וְאִם תֹּאמַר, הֲרִי
שְׁנִינוּ שְׂאִין זְוונג אֵלָא לְפִי מַעֲשֵׂי וְדַרְכֵי הָאָדָם -
כָּךְ זֶה וְדֹאֵי! שְׂאִם זֹכָה וּמַעֲשָׂיו כְּשָׂרִים, הוּא זֹכָה
לְהַתְחַבֵּר עִם אוֹתוֹ שְׁלוֹ כְּמוֹ שְׂיָצֵא.

אָמַר רַבִּי תַּיִיא, מִי שְׁמַעֲשָׂיו כְּשָׂרִים, כְּאִיזָה מְקוֹם
יִבְקֹשׁ [וישב] אֵת זְוונגוֹ? אָמַר לוֹ, הֲרִי שְׁנִינוּ,
לְעוֹלָם יִמְכַר אָדָם וְכוּ' וַיִּשָּׂא בַת הַתְּלָמִיד חֲכָם, [וְדִיא
וְכֵא רֵאח] שְׁתַּלְּמִיד חֲכָם פְּקֻדוֹן רַבּוֹנוּ נִפְקֵד בְּיָדוֹ.
שְׁנִינוּ בְּסוּד הַמְּשָׁנָה, כָּל אוֹתָם שְׂפָאוּ בְּגִלְגּוּל שֶׁל
נְשָׁמוֹת, יְכוּלִים לְהַקְדִּים בְּרַחֲמִים אֵת זְוונגָם. וְעַל
זֶה הֵעִירוּ הַחֲכָמִים, אֵין נוֹשְׂאִים נָשִׁים בַּמוֹעֵד, אֲבָל
מְקַדְּשִׁים, שְׂמָא יְקַדְּמוּ אַחַר בְּרַחֲמִים. וַיִּפֶּה אָמְרוּ
אַחַר בְּדִיּוֹק. וְעַל כֵּן קָשִׁים הַזְוונגִים לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ
כְּרוּךְ הוּא. וְעַל כֵּן פָּנִים וְדֹאֵי כְּתוּב כִּי יִשְׂרִים
דַּרְכֵי ה'.

רַבִּי יְהוּדָה שָׁלַח לְרַבִּי אֶלְעָזָר. אָמַר, הֲרִי סוּד
הַדְּבָר יִדְעָתִי, אוֹתָם שְׂפָאוּ בְּגִלְגּוּל נְשָׁמוֹת -
מֵאִיזָה מְקוֹם לָהֶם יֵשׁ זְוונג? שָׁלַח לוֹ, כְּתוּב (שׁוֹפְטִים

כא) מה נַעֲשֶׂה לָהֶם לְנוֹתָרִים לְנָשִׁים וְגו'. וְכַתּוּב
וַחֲטַפְתָּם לָכֶם וְגו'. פָּרַשְׁתָּ בְּנֵי בְנֵימִין מוֹכִיחָה,
וְעַל זֶה שָׁנִינוּ שָׁמָּה יִקְדְּמוּנוּ אַחַר פְּרֻחִים. [וכי אותו

אחר אין לו בית זוננו? אבל תמצא זה כמו אדם שנשוא בית זוננו ולא היו לו (דף צב

ע"א) מְמַנָּה בָּנִים וּמַת, וְכֵּן אֶחָיו וַיִּיבֶם אֶת אִשְׁתּוֹ וַיִּוָּלַד לוֹ מְמַנָּה בֵּן. הַבֵּן הַזֶּה הוּא

הַמַּת שֶׁנִּשְׁמַתוֹ חוֹרָה לְעוֹלָם, זֶה הוּא הָאֶחָד שֶׁאֵין לוֹ בֵּית זֶנֶג אֲלֵּא אִמּוֹ. וְזֶה הוּא

שָׁמָּה יִקְדְּמוּנוּ אַחַר פְּרֻחִים, שְׂיִכּוּל לְהַקְדִּים אַחַר לִשְׂאֵא אֶת אִשְׁתּוֹ שֶׁל זֶה פְּרֻחִים

וּבְתַפְלָה. וְאִם עַל גַּב שְׂאֵמְרֵי לֶד שְׂיִכּוּלִים לְהַקְדִּים אַחַר פְּרֻחִים, לֹא יִכּוּל אֲלֵּא

אם (הוא) בעלה הוא רשע והוא צדיק].

אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה, [בְּעֵת] זֶה הוּא וְדָאֵי שְׂקָשִׁים

הַזּוֹנוּגִים לְפָנָי הַקְדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא. אֲשֶׁרִי

חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׁחַתּוּרָה מְלַמֶּדֶת אוֹתָם אֶת

בְּרַכֵּי הַקְדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא, וְכֹל הַנְּסֻתוֹת וְהַנְּזוּזִים

שֶׁנְּזוּזִים לְפָנָיו. וְדָאֵי כְּתוּב (תהלים יט) תוֹרַת ה'

תְּמִימָה וְגו'. אֲשֶׁרִי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בְּתוֹרָה

וְלֹא נִפְרָד מִמֶּנָּה, שֶׁכֹּל מִי שֶׁנִּפְרָד מִן הַתּוֹרָה אִפְלוּ

שָׁעָה אַחַת, כְּמִי שֶׁנִּפְרָד מִחַיֵּי הָעוֹלָם, שְׂכַתּוֹב

(דברים ל) כִּי הוּא תֵייד וְאֶרְךָ יָמָיִךְ, וְכַתּוּב (משלי ג) אֶרְךָ

יָמִים וְשָׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ.

וַיְהִי אַבְרָם בֶּן הַתְּשָׁעִים שָׁנָה וָגו'. רַבִּי יוֹסֵי פָתַח,
 (ישעיה 5) וְעַמֶּךָ כָּלָם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ
 אֶרֶץ וָגו'. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל מִכָּל שְׂאֵר הָעַמִּים,
 שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרָא לָהֶם צְדִיקִים. שְׁלֹמֹדְנוּ,
 מֵאָה וְעֶשְׂרִים [וְהַמֶּשֶׁ] וְשִׁמּוֹנָה אֲלָפִים בַּעֲלֵי כְנָפַיִם
 שֶׁהוֹלְכִים וְטָסִים אֶת כָּל הָעוֹלָם, וְשׂוֹמְעִים קוֹל
 וְאוֹתוֹת אֶת אוֹתוֹ הַקּוֹל.

כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ שְׂאִין לָךְ דְּבַר בְּעוֹלָם שְׂאִין לוֹ קוֹל
 וְהוֹלֵךְ וְטָס בְּרַקִּיעַ. וְאוֹתוֹת כּוֹ בּוֹ בַּעֲלֵי כְנָפַיִם,
 וּמַעֲלִים אֶת אוֹתוֹ הַקּוֹל [לְרַבּוֹנָם] שְׂאוֹמְרִים [בַּעֲלֵי חֲדָיוֹן]
 וְדָנִים אוֹתוֹ הֵן לְטוֹב הֵן לְרָע, שְׂכַתּוֹב (קהלת י) כִּי
 עוֹף הַשָּׁמַיִם יִלִּיךְ אֶת הַקּוֹל וָגו'.

מִתִּי דָנִים אֶת אוֹתוֹ הַקּוֹל? רַבִּי חֲנִיָּא אָמַר,
 בְּשַׁעָה שָׁכַן אָדָם שׂוֹכֵב וַיִּשָּׂן וְנִשְׁמָתוֹ יִצָּאָה
 מִמֶּנּוּ, וְהִיא מְעִידָה בְּכֵן הָאָדָם, וְאִזּוֹ דָנִים אֶת אוֹתוֹ
 הַקּוֹל. וְהוּא שְׂכַתּוֹב (מיכה ז) מִשְׁכַּבְתָּ חִיקָךְ שְׁמַר
 בְּתַחֵי פִיךָ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁהִיא מְעִידָה

בְּאָדָם. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, כָּל מֵה שְּׂאָדָם עוֹשֶׂה
בְּכָל יוֹם, נִשְׁמָתוֹ מְעִידָה בּוֹ בְּאָדָם בְּלֵילָה.

לְמַדְנֵנוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּתַחֲלֵת הַשָּׁעָה
הַרְאֵנוּהָ בְּלֵילָה, כְּשֶׁנֹּשֵׂף [שְׂיֹצֵא] הַיּוֹם
וְנִכְנָם הַשָּׁמֶשׁ, בַּעַל הַמַּפְתָּחוֹת שְׂמַמְנָה עַל הַשָּׁמֶשׁ
נִכְנָם בְּתַרְיֶסֶר שְׁעָרִים שְׂפֹתוּחִים בַּיּוֹם. אַחַר
שְׁנִכְנָם בְּכָלָם, כָּל אוֹתָם הַשְּׁעָרִים הַסְּתוּמִים
[הַסְּתוּחִים], הִכְרוּזוּ עוֹמֵד וּמִתְחִיל לְהִכְרִיזוֹ. עוֹמֵד מִי
שְׁעוֹמֵד וְאוּחֹז אֶת אוֹתָם הַמַּפְתָּחוֹת. אַחַר שְׁסִים
הִכְרוּזוּ, כָּל אוֹתָם שׁוֹמְרֵי הָעוֹלָם מִתְּכַנְסִים וְעוֹלִים,
וְאִין מִי שְׂפּוֹתֵיחַ [פֶּה] בְּתַחֲזוֹן פֶּה וְהַכֹּל שׁוֹקֵטִים. אִז
מִתְעוֹרְרִים הַדִּינִים שְׁלֵמָטָה, וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים
בְּעוֹלָם, וְהִלְבְּנָה מִתְחִילָה לְהָאִיר.

וּבַעֲלֵי הַיְבָבָה תוֹקְעִים וּמִיִּלְלִים. תוֹקְעִים שְׁנֵית.
אִז מִתְעוֹרְרֵת שִׁירָה וּמְזַמְרִים לְפָנָי רַבּוֹנָם.
כִּמָּה בַּעֲלֵי מַגְנִים עוֹמְדִים בְּמִקּוֹמָם וּמְעוֹרְרִים
דִּינִים בְּעוֹלָם. אִז בְּנֵי הָאָדָם יִשְׁנִים, וְהַנְּשָׂמָה
יוֹצֵאת וּמְעִידָה עֲדוֹת וּמִתְחַיֶּבֶת בְּדִין. וְהַקְּדוֹשׁ

ברוך הוא עושה חסד עם אדם, והנשמה שבה
למקומה.

בחצות הלילה, בשהצפרים מתעוררות, צד
הצפון מתעורר ברוח, עומד במקומו
השרביט שבצד הדרום, ומכה באותה הרוח
ושוקט ומתבסם. אז מתעורר הקדוש ברוך הוא
במנהגיו להשתעשע עם הצדיקים בגן עדן.

באותה שעה. אשרי חלקו של אדם שעומד
להשתעשע בתורה, שהרי הקדוש ברוך
הוא וכל הצדיקים שבגן עדן, בלם מקשיבים
לקולו. זהו שכתוב (שיר ה) היושבת בגנים חברים
מקשיבים לקולך השמיעני. ולא עוד, אלא
שהקדוש ברוך הוא מושך עליו חוט אחד של
חס"ד שיהיה [תמיד] שמור בעולם, שהרי עליונים
ותחתונים שומרים אותו. זהו שכתוב (תהלים מב)
יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי.

אמר רבי חזקיה, כל מי שמשתדל בשעה הזו
בתורה, ודאי יש לו חלק תמיד בעולם

הָבֵא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מָה הַטַּעַם תְּמִיד? אָמַר לוֹ, כָּךְ לְמִדְנֹה, שְׁכָל חֲצוֹת לַיְלָה, כְּשִׁמְתַעוֹרֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּגֵן עֵדֶן, כָּל הַנְּטִיעוֹת שֶׁל הַגֵּן מִשְׁקִים יוֹתֵר מֵאוֹתוֹ הַנֶּחֱל שֶׁנִּקְרָא ^(דף צב ע"ב) נֶחֱל קְדוּמִים, נֶחֱל עֵדֶנִים, שְׁאִין פּוֹסְקִים מִימּוֹ לְעוֹלָמִים. כְּכִיכּוֹל אוֹתוֹ שְׁעוֹמֵד וּמְשַׁתִּידֵל בַּתּוֹרָה, כְּאֵלוֹ אוֹתוֹ הַנֶּחֱל מוֹרִיק עַל רֵאשׁוֹ וּמְשַׁקֵּה אוֹתוֹ בְּתוֹךְ אוֹתָם הַנְּטִיעוֹת שֶׁבְּגֵן עֵדֶן. [אָמַר רַבִּי יוֹסִי] וְלֹא עוֹד, אֲלֵא הוֹאִיל וְכָל הַצְּדִיקִים שֶׁבְּתוֹךְ גֵּן הָעֵדֶן מְקַשְׁיָבִים לוֹ, שָׂמִים לוֹ חֶלֶק בְּאוֹתָהּ הַשְּׁקֵאת הַנֶּחֱל. נִמְצֵא שֵׁישׁ לוֹ חֶלֶק תְּמִיד בְּעוֹלָם הָבֵא.

רַבִּי אֲבָא הֵיךְ בָּא מִטְּבֶרְיָה לְבֵית טְרוּנְיָא שְׁלִחְמִיו, וְרַבִּי יַעֲקֹב בְּנֵי הֵיךְ עָמוּ. נִפְגְּשׁוּ בְּכַפֵּר טְרָשָׁא. כְּשֶׁרְצוּ לְשַׁכְּבֵי, אָמַר רַבִּי אֲבָא לְבַעַל הַבַּיִת: יֵשׁ כָּאן תְּרַנְגוּל? אָמַר לוֹ בַּעַל הַבַּיִת: לָמָּה? אָמַר לוֹ: מִשּׁוֹם שְׁאִנִּי קָם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה מִמְּוֵשׁ.

אמר לו: לא צריך, שחרי סימן יש לי בבית -
 שהמשקל הזה שלפני מטתי, אני ממלא
 אותו במים, ומטפטף טפה טפה. ובחצות הלילה
 ממש מתרוקנים כל המים, ומתגלגל הגלגל [הדבוק]
 הזה ונוהם, ונשמע קולו בכל הבית. ואז הוא
 חצות הלילה ממש.

וזקן אחד היה לי שהיה קם בכל חצות לילה
 ומשתדל בתורה, ומשום כך עשה את זה.
 אמר רבי אבא: פרוץ הרחמן ששלחני לכאן.
 בחצות הלילה נהם אותו הגלגל [הדבוק]. קמו רבי
 אבא ורבי יעקב, ושמעו את אותו האיש שהיה
 יושב בירכתי הבית ושני בניו עמו, והיה אומר,
 כתוב (תהלים קיט) חצות לילה אקום להודות לך על
 משפטי צדקה. מה ראה דוד שהוא אמר חצות
 לילה ולא בחצות הלילה? אלא חצות לילה -
 ודאי לקדוש-פרוך-הוא אמר כך. וכי כך נקרא
 הקדוש פרוץ הוא? כן, שחרי חצות לילה ממש
 הקדוש פרוץ הוא נמצא וסיעתו, ואז היא השעה
 שנבנם לגן העדן להשתעשע עם הצדיקים.

אמר רבי אבא לרבי יעקב, ודאי נשתתף עם השכינה ונתחבר יחד. קרבו וישבו עמו. אמרו לו, אמר דבר פיו, שיפה אמרת, מנין לך זה? אמר להם, דבר זה למדתי מסבי. ועוד היה אומר, ששליש [ששתחלת] השעות הראשונות של הלילה, כל הדינים שלמטה מתעוררים והולכים ומשוטטים בעולם.

ובחצות הלילה ממש הקדוש ברוך הוא מתעורר בגן עדן, והדינים שלמטה אין נמצאים. וכל המנהגים שלמעלה בלילה, אין נמצאים אלא בחצות הלילה ממש. מנין לנו? מאברהם, שכתוב (בראשית יד) ויחלק עליהם לילה. במצרים - (שמות יב) ויהי בתיבחי הלילה. ובמקומות רבים בתורה כך נמצא. ודוד היה יודע.

[ומה] ומנין היה יודע? אלא כך אמר הזקן, שפלותו תלויה בזה [הלילה], ועל זה עומד בשעה הזו ואומר שירה, ולכן קרא לקדוש-ברוך-הוא חצות לילה [ממש] אקום להודות

לָךְ וְגו', שְׁחַרְי כָּל הַדִּינִים הַלְלוּיִם מִכָּאן, וְדִינֵי
הַמַּלְכוּת נִמְצְאִים מִכָּאן. וּבְאוֹתָהּ הַשָּׁעָה נִקְשַׁר
דָּוִד בָּהּ, וְקָם וְאָמַר שִׁירָה. בָּא רַבִּי אֲבָא וּנְשָׁקוּ.
אָמַר לוֹ, וַדַּאי כָּךְ הוּא. בְּרוּךְ הַרְחֵמֵן שְׁשַׁלְּחֵנִי
לְכָאן.

בֵּיא רֵאָה, הַלִּילָה הוּא דִּין בְּכָל מְקוֹם, וְהַרִי
הַקְמֵנוּ אֶת הַדְּבָרִים, וְכָךְ הוּא וַדַּאי, וְהַרִי
הַעֲרַתִּי לְפָנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר אוֹתוֹ הַיְלָד בְּנֹו שָׁל
אוֹתוֹ הָאִישׁ, אִם כֵּן, לָמָּה כָּתוּב חֲצוֹת לִילָה?
אָמַר לוֹ, הַרִי נֶאֱמַר שְׁבַחֲחֲצוֹת הַלִּילָה מִתְעוֹדְרַת
מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם.

אָמַר, אֲנִי שְׁמַעְתִּי דְבַר. אָמַר לוֹ רַבִּי אֲבָא, אָמַר
בְּנֵי טוֹב, שְׁחַרְי דְבַר פִּיךָ יִהְיֶה קוֹל הַמְּאֹזֵר.
אָמַר, אֲנִי שְׁמַעְתִּי, שְׁחַרְי הַלִּילָה הוּא דִּין הַמַּלְכוּת,
וּבְכָל מְקוֹם הוּא דִּין. וְזֶה שְׁאָמַר חֲצוֹת, מִשּׁוּם
שְׁיוֹנְקַת בְּשָׁנֵי גִּזְנִים [חֲצוֹת] - בְּדִין וְחֶסֶד. וַדַּאי
שְׁהַמְחִצִית הָרֵאשׁוֹנָה הִיא דִּין, שְׁחַרְי בַּמְחִצִית

האחרת היא מאירה פניה בצד החסד, ועל כן
 חצות לילה פתוב ודאי.

קם רבי אבא ושם ידו פראשו וברך אותו. אמר,
 ודאי חשבתני שאין נמצאת חכמה, רק
 באותם הצדיקים שזכו בה. פעת ראיתי שאפלו
 ילדים בדור של רבי שמעון זכו לחכמה עליונה.
 אשריך רבי שמעון! אוי לדור שאתה תסתלק
 ממנו! ישובו עד (דף צג ע"א) הבקר והתעסקו בתורה.

פתח רבי אבא ואמר, ועמד בלם צדיקים וגו'.
 הדבר הזה תרי בארוהו תחברים, מה
 הטעם פתוב (ישעיה ב) ועמד בלם צדיקים, וכי כל
 ישראל הם צדיקים? ותרי כמה רשעים יש
 בישראל, כמה חוטאים וכמה רשעים שעוברים
 על מצוות התורה.

אלא כך שנה בסוד המשניות: אשריהם ישראל
 שעושים קרבן של רצון לקדוש-ברוך-הוא,
 שמקריבים את בניהם לשמונה ימים לקרבן,
 וכשנמולים, נכנסים לחלק הטוב של הקדוש ברוך

הוא, שפּתּוּב (משלי י) וְצַדִּיק יִסּוֹד עוֹלָם. וְכִיּוֹן
שֶׁנִּבְנְסוּ בַחֶלֶק הַזֶּה שֶׁל הַצַּדִּיק, הֵם נִקְרָאִים
צַדִּיקִים. וְדַאי כָּלָם צַדִּיקִים.

וְעַל כֵּן לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ, כַּפְּתוּב (תהלים קיח) פְּתַחוּ
לִי שַׁעֲרֵי צַדִּיק אֲבֵא בָּם, וְכַתּוּב זֶה הַשַּׁעַר לַה'
צַדִּיקִים יָבֹאוּ בּוֹ, אוֹתָם שֶׁנִּמְלָו וְנִקְרָאִים צַדִּיקִים.
נִצָּר מִטְּעִי - נִצָּר מֵאוֹתָם הַנְּטִיעוֹת שֶׁנִּטְעַת הַקְּדוֹשׁ
כְּרוּךְ הוּא כְּנֵן עֶדֶן. הָאֶרֶץ הַזֹּאת הִיא אַחַת מֵהֵן, וְעַל
כֵּן יֵשׁ לְיִשְׂרָאֵל חֶלֶק טוֹב לְעוֹלָם הַבָּא, וְכַתּוּב (שם)
לֹא צַדִּיקִים יִירָשׁוּ אֶרֶץ. (יִסְעִיחַ ס) לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ,
מַה זֶה לְעוֹלָם? כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ בְּמִשְׁנֵתֵנוּ, וְהִרִי
הַדְּבָר הַזֶּה נִתְּבָאֵר בֵּין הַחֲבָרִים. [וְלִמְדֵנוּ, מַה רָאָה הַכְּתוּב
שֶׁלֹא נִקְרָא אַבְרָהָם עַד עֵתָה?] [נ"א פֶּא רָאָה, הַקְּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא לֹא קָרָא לְאַבְרָהָם
אַבְרָהָם עַד עֵתָה, מַה הַטְּעִים? אֵלֶּא כִּד בִּאֲרָנוּ, שֶׁעַד עֵתָה לֹא נִמְלָו, וְכַשֶּׁנִּמְלָו,
הַתְּחִבָּה בּוֹ הַח"א הוּא וְשָׂרְתָה בּוֹ]. אֵלֶּא כִּד בִּאֲרָנוּ, שֶׁעַד עַכְשָׁו
לֹא נִמְלָו, וְכַשֶּׁנִּמְלָו, הַתְּחִבָּר לַח"א הוּא וְהַשְׂכִּינָה
שָׂרְתָה בּוֹ, וְאִזּוּ נִקְרָא אַבְרָהָם.

וְהִינוּ מַה שְּׁכַתוּב (בראשית ב) אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם
 וְהָאָרֶץ בְּהִבְרָאָם. וְשָׁנָה בָּהּ בְּרָאָם, וְשָׁנָה
 בְּאַבְרָהָם. מָה אוֹמְרִים? אֵלֶּה זֶה חֶסֶד וְזוֹ הַשְּׂכִינָה,
 וְהַכֹּל יוֹרֵד יַחַד, וְהַדְּבָר לֹא קָשָׁה, וְזֶה וְזֶה הִנֵּה.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב לְרַבִּי אַבְיָ, הֵחָּה הַזֶּה שֶׁל הִבְרָאָם
 הִיא קַמְנָה, וְהָ שֶׁל הֵלָּה (דברים לב) - גְּדוּלָּה.
 מַה בֵּינָם זֶה לְזֶה? אָמַר לוֹ, זֶה שְׂמִיטָה, וְזֶה יוֹבֵל, וְגַם
 שְׁשׁוּנִים שֶׁהַכֹּל אֶחָד. שְׂמִיטָה מֵאִירָה מִחֲצִדִּיק, אִז עוֹמֶדֶת בְּשִׁלְמוֹת וְהִיא גְּדוּלָּה,
 שְׁחֵרֵי מוֹאֶרֶת בְּרָאוּי. וּפְעָמִים שְׁלֹא עוֹמֶדֶת בְּשִׁלְמוֹת וְיוֹנֶקֶת מִצַּד הָאֲחֵר, אִז הִיא
 קַמְנָה]. וּמִשׁוּם כֵּן לְפַעְמִים שֶׁהַלְבָּנָה עוֹמֶדֶת
 בְּשִׁלְמוֹתָהּ, וְלְפַעְמִים בְּחֶסְרוֹנָהּ, וּכְפִנְיָה נִמְצָא
 וְנוֹדָע, וְהַכֹּל יָפָה, וְזֶה הוּא בְּרוּר הַדְּבָר.

אָמַר רַבִּי אַבְיָ, אֲשֶׁרִיחֵם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ
 הוּא הַתְּרַצָּה בָּהֶם מִכָּל שְׂאֵר הָעַמִּים וְנָתַן
 לָהֶם אֹת הַבְּרִית הַזֶּה, שֶׁכָּל מִי שְׂיֵשׁ בּוֹ אֹת
 הַבְּרִית הַזֶּה, אֵינִי יוֹרֵד לְגִיחֶנָּם אִם הוּא שׁוֹמֵר אֹתוֹ
 בְּרָאוּי, שְׂאִין מִכְּנִים אֹתוֹ לְרָשׁוֹת אַחֲרָת וְלֹא
 מִשְׁקָר בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ. שֶׁכָּל מִי שְׂמִשְׁקָר בְּזֶה, כְּמִי

שְׁמֵשֶׁקֶר בְּשֵׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכַתוּב
(הושע ה) בַּה' בָּגְדוּ כִּי בָנִים זָרִים יִלְדוּ.

עוֹד אָמַר רַבִּי אַבְא, בְּזִמְנֵי שֶׁהָאָדָם מַעֲלֶה אֶת בְּנוֹ
לְהַכְנִיסוֹ לְבֵרִית הַזֶּה, קוֹרֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְפַמְלֵיָא שְׁלוֹ וְאוֹמֵר, רְאִי אֵיזוֹ בְּרִיָּה עָשִׂיתִי
בְּעוֹלָם! בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה מְזַדְּמֵן [ל] אֵלֶיהָ, וְטָם אֶת
הָעוֹלָם בְּאַרְבַּע טִיסוֹת וּמְזַדְּמֵן לְשָׁם, וְעַל זֶה שָׁנִינוּ
שְׁצַרְיָךְ אָדָם לְתַקֵּן כִּסֵּא אַחַר לְכַבּוּדוֹ, וַיֹּאמֶר: זֶה
הַכִּסֵּא שֶׁל אֵלֶיהָ. וְאִם לֹא, אֵינּוּ שׁוֹרָה שָׁם. וְהוּא
עוֹלָה וּמַעֲיֵד לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

בַּא רְאִיהָ, בְּרֵאשׁוֹנָה כְּתוּב (מלכים א' יט) מַה לָּךְ פֶּה
אֵלֶיהָ וְגו', וְכְתוּב קִנְיָא קִנְיָתִי לַה' אֵלֶיהָ
צְבָאוֹת כִּי עָזְבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. אָמַר לוֹ,
חַיִּיד, שְׁכַבְּלֵ מְקוֹם שֶׁהָרָשָׁם הַקְּדוֹשׁ הָזֶה יִרְשָׁמוּ
אוֹתוֹ בְּנֵי בְּשָׂרָם, אֶתָּה תְזַדְּמֵן לְשָׁם. וְחִפָּה
שֶׁהַעֲיֵד שִׁישְׂרָאֵל עָזְבוּ, הוּא יַעֲיֵד שִׁישְׂרָאֵל מְקִיָּמִים
אֶת הַבְּרִית הַזֶּה. וְחָרִי שָׁנִינוּ, עַל מַה נִּעְנַשׁ אֵלֶיהָ

לפני הקדוש ברוך הוא? על שאמר לשון הרע על
בניו.

בינתים בא אור היום, והיו אומרים דברי תורה.
קמו ללכת, אמר לו אותו האיש, במה
שעסקתם בלילה הזה השלימו. אמרו, מה הוא?
אמר לו, שתראו למחר את פניו של בעל הבית,
שחרי אשתי בקשה את הבקשה הזו מכם, ומילת
הבית של בני שנולד לי - למחר תהיה ההלולא
שלו. אמר רבי אבא, זו היא בקשה של מצוה,
ונשב לראות את פני השכינה.

חכו כל אותו היום. ^(דף צג ע"ב) באותו הלילה פנים
אותו האיש את כל אוהביו, וכל אותו
הלילה התעסקו בתורה, ולא היה מי שישינו. אמר
להם אותו האיש, בבקשה מכם, כל אחד ואחד
יאמר דבר חדש בתורה.

פתח אחד [רבי אבא] ואמר, (שופטים ה) בפרע פרעות
בישראל בהתנדב עם ברכו ה'. מה ראו
דבורה וברק שפתחו בפסוק הזה? אלא כך שנינו,

אין העולם מתקנים אלא על הכרית הזו, שכתוב
 (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה וגו'. שהרי
 שמים וארץ על זה קיימים. משום כן, כל זמן
 שישקראל מקיימים את הכרית הזו, תקות שמים
 וארץ עומדים בקיומם. וכל זמן שחם ושלום
 מבטלים את הכרית הזו, אין שמים וארץ
 מתקיימים, ואין נמצאות ברכות בעולם.

בא ראה, לא שלטו שאר העמים על ישראל אלא
 כשפטלו מהם את הכרית הזו. ומה פטלו
 מהם? שלא נפרעו ולא נתנלו. ועל זה כתוב
 (שמואל א יב) ויעזבו בני ישראל את ה' וגו' וימכרו
 אתם ביד סיסרא. ויעזבו את ה' ממש. עד שבאה
 דבורה ונדבה את כל ישראל לדבר הזה, אז נכנעו
 שונאיהם תחתיהם.

והינו מה ששנינו, שאמר הקדוש ברוך הוא
 ליהושע, וכי ישראל הם אטומים ולא
 נפרעו ולא התנלו ולא מקיימים את בריתי, ואתה
 רוצה להכניסם לארץ ולהכניע את שונאיהם?

(יהושע ה) שׁוֹב מִלְּאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנִית. וְעַד
 שֶׁנִּפְרְעוּ וְנִתְּנָלְתָה הַבְּרִית הַזֶּה, לֹא נִכְנְסוּ לְאֶרֶץ
 וְלֹא נִכְנְעוּ שׁוֹנְאֵיהֶם. אִף כֹּאן, כִּיּוֹן שֶׁהִתְנַדְּבוּ
 יִשְׂרָאֵל בְּאוֹת הַזֶּה, נִכְנְעוּ שׁוֹנְאֵיהֶם תְּחִילָתָם וְחִזְרוּ
 הַבְּרִכוֹת לְעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב בְּפֶרֶעַ פְּרָעוֹת
 בְּיִשְׂרָאֵל בְּהִתְנַדֵּב עִם בְּרָכוֹ ה'.

קָם אַחֵר, פָּתַח וְאָמַר, (שמות ד) וַיְהִי בַדֶּרֶךְ בַּמֶּלֶךְ
 וַיִּפְגְּשֵׁהוּ ה' וַיִּבְקֶשׂ הַמִּיתוֹ. אֵת מִי? אֵת
 מִי? אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכִי אֵתָּה הוֹלֵךְ
 לְהוֹצִיא אֵת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְלְהַכְנִיעַ מֶלֶךְ גָּדוֹל
 וְשֹׁלֵט, וְאֵתָּה שְׂכַחְתָּ מִמֶּךָ אֵת הַבְּרִית, שֶׁבִנְיָן לֹא
 נִמְוֹל? מִיָּד - וַיִּבְקֶשׂ הַמִּיתוֹ.

לְמַדְנֵנוּ, יָרַד גְּבִרְיָאֵל בְּשִׁלְחַת שָׁל אִישׁ לְשׂוֹרֵף
 אוֹתוֹ, וְנִרְמַז לְנֶחֱשׁ אֶחָד שׁוֹרֵף לְשֵׁאֵף
 אוֹתוֹ לְתוֹכוֹ. לָמָּה נֶחֱשׁ? אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, אֵתָּה הוֹלֵךְ לְחַרֵּג אֵת הַנֶּחֱשׁ הַגָּדוֹל וְהַחֲזָק,
 וְכִנְיָן לֹא נִמְוֹל?! מִיָּד נִרְמַז לְנֶחֱשׁ אֶחָד לְחַרֵּג אוֹתוֹ,
 עַד שֶׁרָאִתָּה צְפוּרָה וּמָלְחָה אֵת בְּנֵה וְנִצּוֹל. זֶהוּ

שְׁכַתוֹב וַתִּקַּח צְפוּרָה צַר. מַה זֶה צַר? אֵלֶּא
רְפוּאָה. וּמַה הָרְפוּאָה? שְׁכַתוֹב וַתִּכְרַת אֶת עַרְלַת
בְּנֵהּ. שְׁנַצְנָצָה בָּהּ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ.

כֵּן אַחַר וַאֲמַר, (בראשית מה) וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אֶחָיו
גָּשׁוּ נָא אֵלַי וַיִּגְשׁוּ וַיֹּאמֶר וְגו'. וְכִי לָמָּה קָרָא
לָהֶם, וַהֲרִי הֵם הָיוּ קְרוֹבִים אֵלָיו? אֵלֶּא בְּשַׁעַה
שָׁאמַר לָהֶם אֲנִי יוֹסֵף אֶחֱיִכֶם, תָּמָהוּ שָׂרְאוּ אוֹתוֹ
בְּמַלְכוּת עֲלִיוֹנָה. אָמַר יוֹסֵף, הַמַּלְכוּת הַזֶּה, מִשּׁוּם
זֶה הִרְוַחְתִּי אוֹתָהּ. גָּשׁוּ נָא אֵלַי וַיִּגְשׁוּ, שֶׁהִרְאָה
לָהֶם אֶת בְּרִית הַמִּילָה. אָמַר, זוֹ גְרָמָה לִי אֶת
הַמַּלְכוּת הַזֶּה, מִשּׁוּם שֶׁשָּׂמַרְתִּי אוֹתָהּ.

מִכַּאֲן לְמִדְנֹה, שְׁמִי שֶׁשׁוֹמֵר אֶת אוֹת הַבְּרִית הַזֶּה,
הַמַּלְכוּת שְׁמוּרָה לוֹ. מִנֵּיִן לָנוּ? מִכַּעַז,
שְׁכַתוֹב (רות ג) חֵי ה' שְׁכָבִי עַד הַבֶּקֶר. שֶׁיִּצְרוּ הָיָה
מִתְנַקְּרָה בּוֹ, עַד שֶׁשָּׂשְׁבַע שְׁבוּעָה וְשָׁמַר אֶת הַבְּרִית
הַזֶּה, מִשּׁוּם כִּדּוּכָה שֶׁיִּצְאוּ מִמֶּנּוּ מַלְכִים שְׁלִיטִים
עַל כָּל שְׂאֵר הַמַּלְכִים, וְהַמַּלְכּוּת הַמְּשִׁיחַ שֶׁנִּקְרָא
בְּשֵׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

פָּתַח אַחַר וְאָמַר, כָּתוּב (תהלים כו) אִם תַּחֲנֶנָּה עָלַי
מִחֲנָה וְגו'. כֶּךָ שְׁנִינּוּ, בָּזֹאת אֲנִי בּוֹטֵחַ, מַה
זֶה בָּזֹאת? זוֹ אוֹת הַכְּבָרִית הַמְזַמֶּנֶת תָּמִיד אֵצֶל
אָדָם, וְנִרְמְזָה לְמַעְלָה. וּמִשׁוֹם כֶּךָ נֶאֱמַר בָּזֹאת,
כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב זֹאת אוֹת הַכְּבָרִית, זֹאת כְּבָרִיתִי, וְהַכֹּל
בְּדַרְגָּה אַחַת. וְשְׁנִינּוּ, זֶה וְזֹאת הֵם בְּדַרְגָּה אַחַת
וְלֹא נִפְרָדִים. וְאִם תֹּאמַר, אִם כֶּךָ, הֲרִי שְׂאֵר בְּנֵי
הָאָדָם כֶּךָ, לָמָּה דוֹד בְּלִבּוֹ וְלֹא אַחֵר? אֵלֶּא מִשׁוֹם
שֶׁהֵיא אַחֲזִיזָה בּוֹ וְנִרְמְזָה בּוֹ, וְהֵיא כֶּתֶר הַמַּלְכוּת.
בֵּא רֵאָה, מִשׁוֹם שְׂאֵת הַזֹּאת הַזֶּה לֹא שָׁמַר אוֹתָהּ
דוֹד הַמֶּלֶךְ כְּרֵאוֹי, הַמַּלְכוּת (דף צד ע"א) הָעֵבֶרָה
מִמֶּנּוּ כָּל אוֹתוֹ תוֹמֵן. וְכֶךָ לְמַדְנֵנו, הַזֹּאת הַזֶּה נִרְמְזָה
בַּמַּלְכוּת שְׁלִמְעָלָה, וְנִרְמְזָה בִירוּשָׁלַיִם, הַקְּרִיָּה
הַקְּדוּשָׁה. בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה שְׁדוֹד עֶבֶר עָלֶיהָ, יֵצֵא
קוֹל וְאָמַר: דוֹד, בְּמַה שְׁנַקְשֶׁרֶת תוֹתֶר. אוֹתָךְ
מוֹרְדִים מִירוּשָׁלַיִם, וְהַמַּלְכוּת תוֹסֵר מִמָּךְ. מִיֵּן
לָנוּ? שְׂכֵתוֹב (שמואל-ב יב) הַנְּנִי מְקִים עֲלֶיךָ רָעָה
מִבֵּיתְךָ. מִבֵּיתְךָ בְּמַדְיָק. וְכֶךָ הִיָּה. בְּמַה שְׁעֶבֶר עָלָיו

נַעֲנֵשׁ. וְמָה דָּוָד הַמֶּלֶךְ בָּךְ - שָׁאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם עַל
אֶחָת בְּמָה וּבְמָה.

פָּתַח אַחַר וְאָמַר, (תהים צד) לוֹלֵי ה' עֲזָרְתָה לִּי
בְּמַעַט שְׂכָנָה דוּמָה נִפְשִׁי. לְמִדְנֹה, בְּמָה
זוֹכִים יִשְׂרָאֵל שְׂאִינָם יוֹרְדִים לְגִיְהֵנָם כְּמוֹ שָׁאֵר
הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, וְאִין נִמְסָרִים בְּיַדִּי
דוּמָה? [אָלֵא] בְּאוֹת הַזֶּה.

שָׁכַךְ לְמִדְנֹה, בְּשַׁעָה שְׁאָדָם יוֹצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה,
בְּמָה קְבוּצוֹת שָׁל (מְלֻאכֵי חֲבֻלָה) מְחַכְּלִים
נִבְקָדִים עָלָיו. מְרִימִים עֵינַיִם וְרוֹאִים אֶת הָאוֹת
הַזֶּה, שֶׁהִיא בְּרִית הַקֹּדֶשׁ, וְנִבְרָדִים מִמֶּנּוּ, וְאִינוּ נִתֵּן
בְּיַדִּי דוּמָה לְרָדֵת לְגִיְהֵנָם. שְׁכָל מִי שֶׁנִּמְסָר בְּיָדוֹ,
וְדַאי יוֹרֵד לְגִיְהֵנָם. וּמִהָאוֹת הַזֶּה פּוֹחֲדִים עֲלִיוֹנִים
וְתַחַתוֹנִים, וְתַדִּינִים הָרַעִים אִין שׁוֹלְטִים בּוֹ בְּאָדָם
אִם הוּא זוֹכֵה לְשָׁמֵר אֶת הַבְּרִית הַזֶּה, מִשׁוּם שֶׁהוּא
נִאָחַז בְּשִׁמוֹ שָׁל הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא.

בִּיּוֹן שְׁדוּד הַמֶּלֶךְ לֹא שָׁמֵר אֶת אוֹת הַבְּרִית הַזֶּה
כְּרֵאוֹי, הָעֲבָרָה מִמֶּנּוּ הַמְּלָכוּת, וְנִבְרָד

מירושלים. מיד פחד, כי סבר שיורידו אותו מיד, וימסרו אותו ביד דומה וימות בעולם החוץ, עד שהתבשר עליו, שכתוב (שמואל-ב ב) גם ה' העביר חטאתך לא תמות. באותה השעה פתח ואמר, לולי ה' עזרתה לי במעט שכנח דומה נפשי.

פתח אחר ואמר, מה זה [שכתוב] שאמר דוד (שם טו) והראני אתו ואת גוהו? [מהו והראני אתו ואחר כך ואת גוהו?] מי יכול לראות את הקדוש ברוך הוא? אלא כך שנינו, בשעה שהיא שגור עליו אותו העניש, ודוד ידע שעל שלא שמר האות הזו פראוי נענש בזה, שהכל יחד אחוז, והכל נרמז באות הזו, ולא נקרא צדיק מי שאינו שומר אותו פראוי - הנה מבקש בקשתו ואומר, והראני אתו ואת גוהו.

מה זה אתו? [האות שלו, אות הברית, שהרי אותו של הקב"ה האות שלו] זו אות הברית [שלו] הקדושה, שהרי אני פוחד שאבדה ממני. מה הטעם? משום שאני אלו - המלכות וירושלים - אחוזות בזה. ומשום כך

תִּלָּה בְּבִקְשָׁתוֹ אֹתוֹ וְאֵת נְוָהוּ, שְׁתַּחֲזֹר הַמְּלָכוֹת
שֶׁל הָאוֹת הַזֵּוּ לְמִקְוָמָה, וְהַכֹּל דָּבָר אַחֵד.

פֶּתַח אַחֵר וְאָמַר, (איוב יט) וּמִבְּשָׂרֵי אֶחְזֶה אֵלֹהִים. מַה
זֶה וּמִבְּשָׂרֵי? הֲיֵה צָרוּךְ לְהִיּוֹת וּמַעֲצָמִי!
אֵלֶּא מִבְּשָׂרֵי מִמָּשׁ, וּמַה הִיא? שְׁפֹתוֹב (ירמיה יא)
וּבִשָּׂר קָדֵשׁ יַעֲבֹרוּ מֵעֲלֵיהָ, וּכְתוֹב (בראשית יז) וְהִיתָה
בְּרִיתִי בְּבִשְׂרָכֶם. שְׁשָׁנִינוּ, בְּכֹל זְמַן שֶׁנִּרְשָׁם אָדָם
בְּרִשָׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הָאוֹת הַזֵּוּ, מִמְּנָה רוֹאֵה אֵת
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִמְּנֵוּ מִמָּשׁ, וְהַנְּשָׂמָה הַקָּדוֹשָׁה
נֶאֱחָזֶת בּוֹ.

וְאִם לֹא זוֹכָה, שְׂאִינֵנו שׁוֹמֵר אֵת הָאוֹת הַזֵּוּ, מַה
כְּתוֹב? (איוב ד) מִנְּשָׂמַת אֵלֹהִים יֵאבְדוּ, שְׁחֵרֵי
הַרְשָׁם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא נִשְׁמָר. וְאִם זוֹכָה
וְשׁוֹמֵר אוֹתוֹ, אֵינן הַשְּׂכִינָה נִפְרָדַת מִמְּנֵוּ. מָתִי
מִתְקַיֵּם בּוֹ? כִּאֲשֶׁר הוּא נִשְׂא, וְהָאוֹת הַזֵּוּ נִכְנָסַת
לְמִקְוָמָה [שְׁשָׁנִינוּ, מַה הַפֶּעַם וְאִי תִּ"א הוֹלְכוֹת יַחַד? אֵלֶּא אַחַת זָכָר וְאַחַת
נְקֵבָה]. מִשְׁתַּתְּפִים יַחַד, וְנִקְרָא שֵׁם אַחֵד, אִזּו שׁוֹרָה
עֲלֵיהֶם הַחֶסֶד הָעֲלִיּוֹן. כִּיֵּינָה מְקוֹם שׁוֹרָה? בְּצֵד

הזֹכֵר. וּמִי הַחֶסֶד? חֶסֶד א"ל שָׁבָא וַיִּזְעַא
 מִתְּחֻמָּה הָעֲלִיּוֹנָה וּמִתְעַטָּר בְּזֹכֵר. וּמִשּׁוּם כֶּךָ
 נִתְבַּשְׁטָמַת הַנְּקֻבָּה. [נ"א שְׁשֻׁנִינוּ, תְּפִיד שָׁל נִי"ו ת"א הוֹלְכִים יַחַד כְּמוֹ

שְׂזֹכֵר וּנְקֻבָּה מִשְׁתַּתְּפִים יַחַד וְהֵם אַחֵר, אִי שׁוֹרֵה עֲלֵיהֶם תְּחַסֵּד תְּעֲלִיּוֹן, וּמִתְעַטָּר

בְּזֹכֵר וּנְתִבְשְׁטָמַת הַנְּקֻבָּה].

עוֹד שְׁנִינוּ, אֵלֹהֵי כֶּךָ הוּא. א"ל, אִזֵּר תְּחֻמָּה. ו'
 זֹכֵר, ה' נְקֻבָּה. כְּשֶׁמִּשְׁתַּתְּפִים יַחַד נִקְרָא
 אֵלֹהֵי. וְהַנְּשָׁמָה הַקְּדוּשָׁה מִהַמְּקוֹם הַזֶּה נִאֲחֲזָת,
 וְהַכֹּל תְּלוּי בְּאוֹת הַזֶּה, וְעַל כֵּן כְּתוּב וּמִבְּשָׂרֵי אֲחֻזָּה
 אֵלֹהֵי. זֶה הֵיא שְׁלֵמוֹת הַכֹּל, מִבְּשָׂרֵי מַמְשׁ, מִהָאוֹת
 הַזֶּה מַמְשׁ. וְעַל כֵּן אֲשֵׁרִיהֶם יִשְׂרָאֵל קְדוּשִׁים
 שְׂאֲחֻזִּים בְּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲשֵׁרִיהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה
 וּבְעוֹלָם תְּבֵא, עֲלֵיהֶם כְּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם תִּדְבְּקוּם
 בָּה' וְגו', וּמִשּׁוּם כֶּךָ תִּיִם כְּלֶכֶם תִּיִם.

אָמַר רַבִּי אַבְא, וּמָה כָּכָל כֶּךָ אַתֶּם תְּכַמִּים, וְאַתֶּם
 יוֹשְׁבִים כָּאֵן? אָמְרוּ לוֹ, אִם הַצְּפָרִים יַעֲקְרוּ
 מִמְּקוֹמָם, (דף צד ע"ב) לֹא יוֹדְעִים לָאֵן מָסוֹת. וְהוּ שְׂכַתוּב

(משלי כז) כְּצַפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנְיָה בֵּן אִישׁ נוֹדֵד
מִמָּקוֹמוֹ.

וְהַמָּקוֹם הַזֶּה זָכָה אוֹתָנוּ לַתּוֹרָה, וְהַדָּרֵךְ הַזֶּה
שָׁלָנוּ. בְּכָל לַיְלָה, חָצִי אָנוּ יֹשְׁנִים, וְחָצִי
אָנוּ עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. וְכִשְׁאָנוּ עוֹמְדִים בַּבִּקְרָה,
רִיחֹת הַשָּׁדָה וְנִהְרֹת מִים מְאִירִים לָנוּ אֶת
הַתּוֹרָה, וְהִיא מְתִישֶׁבֶת בְּלִבֵּנוּ. וְאֶת הַמָּקוֹם הַזֶּה
חֲרִי דָנוּ אוֹתוֹ לְמַעְלָה פַּעַם אַחַת, וְכַמָּה שָׂרִי
מְגַנְנִים הִסְתַּלְּקוּ בְּאוֹתוֹ הַדִּין עַל עֲנֵשׁ הַתּוֹרָה, וְאִז
הִחֲשַׁתְּדִלוֹת שָׁלָנוּ יוֹמָם וְלַיְלָה הִיא בַּתּוֹרָה,
וְהַמָּקוֹם הַזֶּה מְסַיֵּעַ לָנוּ, וּמִי שֶׁנִּפְרָד מִכָּאן, כְּמִי
שֶׁנִּפְרָד מִחַיֵּי הָעוֹלָם.

חֲרִים יְדוּ רַבִּי אַבְנָא וּבְרַךְ אוֹתָם. יָשְׁבוּ עַד שֶׁהֵאִיר
הַיּוֹם. אַחַר שֶׁהֵאִיר הַיּוֹם, אָמְרוּ לְאוֹתָם
הַתִּינּוּקוֹת שֶׁלְּפָנֵיהֶם: צֵאוּ וּרְאוּ אִם הֵאִיר הַיּוֹם,
וְכָל אֶחָד יֹאמֶר דָּבָר חָדָשׁ בַּתּוֹרָה לְאִישׁ הַגָּדוֹל
הַזֶּה. יֵצְאוּ וּרְאוּ שֶׁהֵאִיר הַיּוֹם. אָמַר אֶחָד מֵהֶם,
מִזְמַנְתַּת בַּיּוֹם הַזֶּה אִישׁ מְלַמֵּעֵלָה. אָמַר אַחֵר, וּבִבִּית

הוּזָה. אָמַר אַחַר, וְקָנָה אֶחָד כָּאֵן שְׁעֵתִיד בַּיּוֹם הַזֶּה
לְהַשְׁרִיף בְּאֵשׁ הַיּוֹם. אָמַר רַבִּי אֲבָא, הֲרַחֲמֵן יִצְיָלְנֵנוּ.

תָּמִיד וְלֹא יָכֹל לְדַבֵּר. אָמַר, עֲשֵׂן הַמְּלָכוֹת נִתְפָּס
בְּאֲרִיזָן. וְכֹךְ הָיָה, שֶׁהַיּוֹם הַהוּא רָאוּ
הַחֲבֵרִים אֶת פְּנֵי הַשְּׂכִינָה וְהִקְפּוּ בְּאֵשׁ, וְרַבִּי אֲבָא
לְהַטּוֹ פָּנָיו בְּאֵשׁ מִשְׁמַחַת הַתּוֹרָה.

שְׂנִינֵנוּ, כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם לֹא יֵצְאוּ בְּלֵם מִן הַבָּיִת,
וְהַבָּיִת נִקְשָׁר בְּעֲשָׂן, וְהָיוּ מְחַדְּשִׁים דְּבָרִים
בְּתוֹכָם כְּאֵלוֹ קִבְּלוּ הַיּוֹם הַהוּא תּוֹרָה מִחַר סִינֵי.
אַחַר שֶׁהִסְתַּלְּקוּ, לֹא הָיוּ יוֹדְעִים אִם הוּא יוֹם וְאִם
לַיְלָה. אָמַר רַבִּי אֲבָא, בְּעוֹרְדֵנוּ עוֹמְדִים, יֹאמַר כָּל
אֶחָד מֵעַמָּנוּ דְּבָר חֲדָשׁ שֶׁל חֲכָמָה לְקִשְׁר חֶסֶד
לְבַעַל הַבָּיִת, בַּעַל הַחֲלוּלָא.

פְּתַח אֶחָד וְאָמַר, (תהלים סח) אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתְקַרֵב
יִשְׁכֵּן חֲצֵרֶיךָ וְגו'. בְּתַחֲלָה חֲצֵרֶיךָ, לְאַחַר
מִבֵּן בֵּיתְךָ, וְלְאַחַר מִבֵּן הַיְכָלְךָ. וְהַ פְּנִימֵי מְוֵזָה, וְזוֹה
לְמַעַלָּה מְוֵזָה. יִשְׁכֵּן חֲצֵרֶיךָ בְּתַחֲלָה, כְּמוֹ

[נ"א לתודך]

שֶׁנֶאֱמַר (ישעיה ד) וְהָיָה הַנְּשֹׂאֵר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר
בִּירוּשָׁלַיִם קְדוֹשׁ יֹאמַר לוֹ.

נִשְׁבְּעָה בְּטוֹב בֵּיתְךָ לְאַחַר מִכֵּן, כְּמוֹ שֶׁנֶאֱמַר
(משלי כד) בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בַּיִת. לֹא כְּטוֹב
הַחֻכְמָה יִבְנֶה בַּיִת. שְׂאֵם הָיָה כְּטוֹב כֶּהָ, מִשְׁמָע
שְׂחֻכְמָה נִקְרְאת בַּיִת. אֲלֵא כְּטוֹב בְּחֻכְמָה יִבְנֶה
בַּיִת, הֵינּוּ מֵה שְׂכָתוֹב (בראשית ב) וְנִהְרָ יֵצֵא מֵעֶדֶן
לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן וְגו'.

קְדוֹשׁ הַיְכָלְךָ לְאַחַר זֶה הוּא שְׁלֵמוֹת הַכֹּל. שְׂכָךְ
שְׁנִינּוּ, מֵה זֶה הַיְכָל? כְּלוֹמַר ה"י כ"ל, זֶה
וְזֶה, וְהַכֹּל נִשְׁלָם יַחַד. מֵה מוֹכִיחַ רֹאשׁ הַכְּתוֹב
שְׂכָתוֹב אֲשֶׁרִי תִבְחַר וְתִקְרַב יִשְׁכֵּן חֲצַרְיָךְ? זֶה מִי
שְׂמֻקְרִיב אֶת בְּנוֹ קֶרֶבֶן לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
רְצוֹנּוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּקֶרֶבֶן תְּהוּא,
וּמִתְרַצֶּה בּוֹ וּמִקְרַב אוֹתוֹ, וְשֵׁם אֶת מְדוּרוֹ בְּשֵׁנֵי
חֲדָרִים, וְאוֹחֵז אֶת זֶה וְאֶת זֶה, שְׂאוֹתָם הַשְּׁנַיִם
נִקְשְׂרוּ יַחַד, שְׂכָתוֹב יִשְׁכֵּן חֲצַרְיָךְ, וְדַאי שְׁנֵי
חֲצַרְיָךְ.

מִשׁוּם כִּי הַחֲסִידִים הָרֵאשׁוֹנִים, וְקִנְיָנוּ שֶׁל כָּאן,
 בְּשִׁמְקֵרִיבִים אֶת בְּנֵיהֶם לְקַרְבֵּן הַזֶּה,
 פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים: אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתִקְרַב יִשְׁכֵּן
 חֲצֵרִיךָ. אוֹתָם שְׁעוֹמְדִים עֲלֵיהֶם אוֹמְרִים: נִשְׁכַּעַה
 בְּטוֹב בֵּיתְךָ קְדוֹשׁ הַיְכָלְךָ. אַחַר כֵּן מְבַרְךָ אֲשֶׁר
 קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוְּנוּ לְהַכְנִיסוֹ בְּבֵרִיתוֹ שֶׁל
 אֲבֹתָהֶם אֲבִינוּ. וְאוֹתָם שְׁעוֹמְדִים עֲלֵיהֶם אוֹמְרִים:
 בְּשֵׁם שֶׁהַכְּנַסְתָּנוּ לְבֵרִית וְכוּ'. וְשִׁנְיָנוּ, בְּתַחֲלָה
 יִבְקֹשׁ אָדָם רַחֲמִים עָלָיו, וְאַחַר כֵּן עַל הָאַחֵר,
 שְׁכַתּוֹב (ויקרא טז) וְכִפֵּר בְּעֵדוֹ - בְּתַחֲלָה, וְאַחַר כֵּן
 - וּבְעֵד כָּל קְהַל יִשְׂרָאֵל. וְאָנוּ לְקַחְנוּ אֶת הַדָּרֶךְ
 הַזֶּה, וְכִי יָפֶה וְרָאוּי לְפָנֵינוּ.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, וְדַאי כֵּן הוּא וְנֹאחַ תְּדַבֵּר. וּמִי
 שָׁלַא אוֹמֵר כֵּן, הוּא מוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ
 מִעֲשָׂרָה חֲפוֹת שְׁעֵתִיד לַעֲשׂוֹת הַקְּדוֹשׁ כְּרוֹךְ הוּא
 לְצַדִּיקִים בְּעוֹלָם הַבָּא. וְכֻלָּם נִקְשָׁרִים בְּזוֹת. וּמִשׁוּם
 כֵּן עֲשָׂרָה דְבָרִים שֶׁל הָאִמוּנָה יֵשׁ בְּפֶסֶק הַזֶּה
 אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתִקְרַב וְגו', וּמִכָּל דָּבָר וְדָבָר נִעֲשִׂית
 חֲפֵה אַחַת מְפֻנָּה. אֲשֶׁרִי חֲלַקְכֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה

וּבְעוֹלָם הַבָּא, שְׁתֵּרֵי הַתּוֹרָה נִקְשְׁרָת בְּלִבְכֶם
בְּאֵלֹו עֲמִדְתֶּם ^(דף צה ע"א) בְּגוֹפְכֶם בְּהַר סִינַי בְּשַׁעַת
שְׁנֵתָנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל.

פְּתַח אַחַר וְאָמַר, (שמות ב) מִזִּבְחַ אֲדָמָה תִּעֲשֶׂה
לִי וְזִבְחֶתָ עָלָיו אֶת עֲלֹתֶיךָ וְאֶת שְׁלֹמֶיךָ
וְגו'. שְׁנִינֹו, כָּל מִי שֶׁמִּקְרִיב אֶת בְּנוֹ לְקַרְבָּן הַזֶּה,
בְּאֵלֹו הַקְּרִיב אֶת כָּל הַקְּרִבָּנוֹת שֶׁל הָעוֹלָם לִפְנֵי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּבְאֵלֹו בָּנָה מִזְבֵּחַ שְׁלֵם
לִפְנָיו. מִשּׁוּם כֶּךָ צָרִיךְ לְסַדֵּר מִזְבֵּחַ עִם כָּלִי אַחַד
מִלֵּא עֶפְרַל לְמוֹל עָלָיו אֶת הַבְּרִית הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה,
וְנִחְשָׁב לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאֵלֹו זִבַּח עָלָיו
עוֹלוֹת וְקְרִבָּנוֹת, צֵאן וּבְקֵר.

וְנוֹחַ לוֹ יוֹתֵר מִכָּלֶם, שְׁכַתוֹב וְזִבְחֶתָ עָלָיו אֶת
עֲלֹתֶיךָ וְאֶת שְׁלֹמֶיךָ וְגו'. בְּכָל הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר אֵזְכִיר אֶת שְׁמִי. מֵהוּ אֵזְכִיר אֶת שְׁמִי? [אֵת]
זו הַמִּילָה, שְׁכַתוֹב בָּהּ (תהלים כה) סוּד ה' לִירָאוֹ
וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעֵם. מִזִּבְחַ הָאֲדָמָה הַזֶּה וְדַאי כִּמוֹ
שְׁאָמַרְנוּ, מֵה כֶּתוּב אַחֲרָיו? וְאִם מִזִּבְחַ אֲדָמָה

תַּעֲשֶׂה לִּי. רָמַז לְגַר כַּאֲשֶׁר מִתְגַּיֵּר, שֶׁהֵם מֵעַם
קָשָׁה עֲרַף וְקָשָׁה לֵב. זֶה נִקְרָא מִזְבַּח אֲבָנִים.

לֹא תִבְנֶה אֶתְהֵן גְּזִית, מַה זֶה? שְׂצָרִיךְ לְהַכְנִיסוּ
לְעִבּוֹדַת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, [כְּדִין] וְלֹא יִמּוּל
אוֹתוֹ, עַד שְׂשִׁיבַח עִבּוֹדָה הָאֲחֵרֶת שְׂעָבַד עַד
עֲתָה, וַיִּסֵּר מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ קָשֵׁי הַלֵּב. וְאִם נִמּוּל
וְלֹא הוֹסֵר מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ קָשֵׁי הַלֵּב לְהַכְנִים לְעִבּוֹדַת
הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הֲרִי הוּא כִּפְסָל
הָאֶבֶן הַזֶּה שְׂגוּזָרִים אוֹתוֹ מִהַצַּד הַזֶּה וּמִן הַצַּד
הַזֶּה, וְנִשְׁאָר אֶבֶן כְּבִרְאשׁוֹנָה. מִשּׁוּם כֶּף לֹא
תִבְנֶה אֶתְהֵן גְּזִית. שְׂאֵם הוּא נִשְׁאָר בְּקִשְׁיוֹתוֹ -
כִּי חֲרַבְךָ הִנְפַת עֲלֶיךָ וַתַּחֲלִלְתָּ. כְּלוּמַר, אוֹתָהּ
הַמִּילָה שְׂנַמּוּל אֵינָה מוֹעִילָה לוֹ.

מִשּׁוּם כֶּף, אֲשֶׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שְׂמִקְרִיב אֶת
הַקָּרְבָּן הַזֶּה בְּשִׂמְחָה וּבְרָצוֹן לִפְנֵי
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְצָרִיךְ לְשַׂמַּח בַּחֶלֶק הַזֶּה כָּל
הַיּוֹם [מֵהוּא], שְׂכַתוֹב (שם ה) וַיִּשְׂמְחוּ כָּל חוֹסֵי כֶּף

לְעוֹלָם יִרְגְּנוּ וְתִסֵּךְ עָלֵינוּ וַיַּעֲלֵצוּ בְךָ אֱהָבֵי
שְׁמֶךָ.

פְּתַח אַחַר וְאָמַר, (בראשית יז) וַיְהִי אֲבָרָם בֵּין
תְּשָׁעִים שָׁנָה וְתִשְׁעֵי שָׁנִים וַיֵּרָא ה' וְגו',
אֲנִי אֵל שְׂדֵי הַתְּהִלָּךְ לְפָנַי וְגו'. בַּפְּסוּק הַזֶּה יֵשׁ
לְעֵינַי בּוֹ, וְקִשָּׁה בְּכַמָּה דְרָכִים. וְכִי עַד עַתָּה לֹא
הִתְנַלְּתָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם אֱלֹא [עַד]
בְּעֵת, בְּשֶׁהִגִּיעַ לַיָּמִים הָאֵלֶּה, וַיֵּרָא ה' אֵלָיו וְלֹא
קָדַם? וַהֲרִי כָתוּב וַיֹּאמֶר ה' אֵל אֲבָרָם. וְה' אָמַר
אֵל אֲבָרָם. וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם יְדוּעַ תִּדְעַ וְגו', וְכַעַת
מוֹנָה אֶת הַשְּׁבוּן הַיָּמִים, וְכַשְׁמוֹנָה אוֹתָם, כָּתוּב
וַיֵּרָא ה' אֵל אֲבָרָם, נִשְׁמַע שְׁעַד עַתָּה לֹא הִתְנַלְּתָה
עָלָיו! וְעוֹד, שְׁכָתוּב בֵּין תְּשָׁעִים שָׁנָה וְתִשְׁעֵי
שָׁנִים. בַּתְּחִלָּה שָׁנָה, וְאַחַר בְּךָ שָׁנִים!.

אֱלֹא בְךָ שְׁנִינּוּ, כָּל אוֹתָם הַיָּמִים לֹא כָתוּב
וַיֵּרָא. מָה הַטַּעַם? אֱלֹא כָּל מָה שְׁתָּהִיחַ
אֲטוּם וְסָתוּם, [כִּי] לֹא הִתְנַלְּתָה עָלָיו הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא כְּרֵאוּי. בְּעֵת הַתְּנַלְּתָה אֵלָיו, שְׁכָתוּב וַיֵּרָא.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שְׂרָצָה לְגִלּוֹת בּוֹ הָאוֹת הַזֵּה,
הַכֶּתֶר הַקָּדוֹשׁ.

וְעוֹד, בְּשֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ
זֶרַע קָדוֹשׁ, וְקָדוֹשׁ לֹא יִהְיֶה כְּשֶׁעֲדִין הוּא
בְּבֶשֶׂר אָטוּם, אֲלֵא אָמַר, בָּעֵת שֶׁהוּא בֵּן תְּשׁוּעִים
וְתִשְׁעֵי שָׁנִים וְלִזְמַן קָרוֹב הוּא שְׂיֵצֵא מִמֶּנּוּ זֶרַע
קָדוֹשׁ, שְׂיִהְיֶה הוּא קָדוֹשׁ בְּהִתְחַלָּה, וְאַחַר כֵּן
יֵצֵא מִמֶּנּוּ זֶרַע קָדוֹשׁ. מִשּׁוֹם כֵּן מָנָה אֶת יָמָיו
בְּזֶה, וְלֹא בְּכָל הַזְּמַנִּים הַלְלוּ שְׂפַחַתְחַלָּה. עוֹד,
תְּשׁוּעִים שָׁנָה - שְׂכָל יָמָיו הָרֵאשׁוֹנִים לֹא הָיוּ
שָׁנִים, אֲלֵא בְּשָׁנָה אַחַת, שְׂלֹא הָיוּ יָמָיו יָמִים.
עָבְשׁוּ שְׂהִנְיַע לָזֶה, הֵם שָׁנִים וְלֹא שָׁנָה.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵינוּ אֱלֵנוּ אֵל שְׂדֵי. מַה מִּשְׂמִיעַ שְׂעֵד
עָבְשׁוּ לֹא אָמַר אֱלֵנוּ אֵל שְׂדֵי? אֲלֵא כֵּן
שָׁנִינוּ, עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּתָרִים
תְּחִתּוֹנִים שְׂאִינָם קְדוּשִׁים לְמַטָּה, וְכָל אוֹתָם
שְׂלֹא נְמוּלִים, נְטָמְאִים בָּהֶם.

וְרִשׁוּמִים בָּהֶם. וּמָה הָרִשׁוּם שְׂיֵשׁ בָּהֶם?
 שְׁנֵי רֵאשִׁיט בָּהֶם שְׂיֵי"ן וְדָל"ת וְלֹא יוֹתֵר,
 וּמִשׁוּם כֶּךָ נִטְמָאִים בָּהֶם וְנִדְבָקִים בָּהֶם. אַחַר
 שְׁנִמּוּלִים יוֹצְאִים מֵאֵלֶּיךָ, וְנִכְנָסִים לְכַנְפֵי
 הַשְּׂכִינָה, וּמִתְנַלָּה בָּהֶם יו"ד, הָרִשׁוּם הַקְּדוּשָׁה,
 אוֹת הַכְּבִדָּה הַשְּׁלֵמָה, ^(דף צה ע"ב) וְנִרְשָׁם בָּהֶם שְׂדֵי"
 וְנִשְׁלָמִים בְּקִיּוּם שְׁלֵמָה, וְעַל כֵּן כְּתוּב בְּזוֹת אֲנִי אֵל
 שְׂדֵי.

הַתְּהִלָּה לְפָנַי וְהִיָּה תָמִיד. שְׁכַעַת אוֹת
 חִסְדָּה בְּרִשְׁמֵי שְׂל שְׂיֵי"ן וְדָל"ת. מוֹל אֵת
 עֲצָמָי, וְהִיָּה שְׁלֵמָה בְּרִשְׁמֵי שְׂל יו"ד. וְמִי שְׁהוּא
 בְּרִשְׁמֵי תְּהִיָּה, רְאוּי לְהַתְּבַרֵּךְ בְּשֵׁם תְּהִיָּה, שְׁכַתוּב
 (בְּרֵאשִׁית כח) וְאֵל שְׂדֵי יְבָרֵךְ אוֹתְךָ.

מָה זֶה אֵל שְׂדֵי? הַהוּא שְׁמִמְנוּ יוֹצְאֵת הַכְּבִדָּה,
 הוּא שְׁשׁוּלֵט עַל כָּל הַכְּתָרִים הַתְּחִתוֹנִים,
 וְהַכָּל פּוֹחֲדִים מִיְּרֵאָתוֹ וּמִזְדַּעְזוּעִים. מִשׁוּם כֶּךָ, מִי
 שְׁנִמּוּל, כָּל אוֹתָם שְׂאִינָם קְדוּשִׁים מִתְּרַחֲקִים מִמְּנוֹ
 וְלֹא שׁוּלְטִים בּוֹ, וְלֹא עוֹד, אֵלָּה שְׁלֵמָה יוֹרֵד

לְגִיּהֵנּוּם, שְׁכַתוּב (ישעיה ס) וְעִמָּךְ כָּלֵם צַדִּיקִים וְגו'.

[כל אותם שִׁנְמוּלוּ נִקְרְאוּ צַדִּיקִים, וּמְשׁוּם כִּד לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ, שְׁאִין יוֹרֵשׁ אֶת הָאָרֶץ הַזֶּה אֶלָּא תְּחִוּא שְׁנִקְרָא צַדִּיק. אַף כִּד, וְעִמָּךְ כָּלֵם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ

[וגו']

אָמַר רַבִּי אֲבָא, אֲשֶׁרִיכֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם
הַבָּא, אֲשֶׁרִי חֶלְקִי שְׁכַתִּי לְשִׁמְעַת אֶת
הַדְּבָרִים הַלְלוּ מִפִּיכֶם. בְּלָכֶם קְדוּשִׁים, בְּלָכֶם בְּנֵי
הָאֵלֹהִים הַקְּדוּשׁ. עֲלֵיכֶם כְּתוּב (שם מד) זֶה יֹאמַר לַה'
אֲנִי וְזֶה יִקְרָא בְּשֵׁם יַעֲקֹב וְזֶה יִכְתֹּב יְרוּ לַה' וּבְשֵׁם
יִשְׂרָאֵל יִבְנֶה. כָּל אֶחָד מִכֶּם אֲחִיוּ וְקָשׁוּר בַּמִּלָּךְ
הַקְּדוּשׁ הָעֲלִיּוֹן, וְאַתֶּם גְּדוֹלִים מְמַנִּים מְגַנְנִים
מֵאוֹתָהּ הָאָרֶץ שְׁנִקְרָאת אֶרֶץ הַחַיִּים, שְׁגִדוּלֶיהָ
אוֹכְלִים מִן הַמֶּן שֶׁל הַטַּל הַקְּדוּשׁ.

פְּתַח אַחַר וְאָמַר, (קהלת י) אֲשֶׁרִיךְ אֶרֶץ שְׁמֵלְכָךְ בֶּן
חוּרִים וְשֶׁרִיךְ בָּעֵת יֹאכְלוּ. וְכַתוּב (שם) אִי
לָךְ אֶרֶץ שְׁמֵלְכָךְ נָעַר וְשֶׁרִיךְ בַּבֶּקֶר יֹאכְלוּ.
הַפְּסוּקִים הַלְלוּ קָשִׁים תְּדַדִּית, וְלֹא קָשִׁים. זֶהוּ
שְׁכַתוּב אֲשֶׁרִיךְ אֶרֶץ - זו הָאָרֶץ שְׁלִמְעָלָה

ששולטת על כל אותם החיים שלמעלה, ומשום
כך נקראת ארץ החיים, ועליה כתוב (דברים יא) ארץ
אשר ה' אלהיך ריש אתה תמיד. וכתוב ארץ
אשר לא במספנת תאכל פה לחם לא תחסר כל
פה. לא תחסר כל פה, במדיק. וכל כך למה?
משום שכתוב שמלכך בין חורים, זה הקדוש ברוך
הוא, כמו שנאמר (שמות ה) בני בכרי ישראל.

בין חורים, מה זה בין חורים? כמו שנאמר (ויקרא כה)
יובל היא קדש תהיה לכם, וכתוב וקראתם
דרור בארץ, שחרי כל החרות פאה מן היובל,
ומשום כך בין חורין. ואם תאמר, בין חורין, ולא
כתוב בין חרות - כך זה בנדיאי. בין חרות תיה צריך
להיות!

אלא במשנתנו הסתומה למדנו, בשמתחברות
יו"ד פה, אז כתוב ונחר יצא מעדן
להשקות את הגן. ואל תאמר בשמתחברים, אלא
נדיאי מתחברים, ומשום כך כתוב בין חורים. ועל

בֵּן אֲשֶׁרֶיךָ אֶרֶץ שְׂמֵלֶכְךָ בֵּן חוֹרִים, וְשֶׁרֶיךָ בָּעֵת
יֹאכְלוּ - בְּשִׂמְחָה, בְּשִׂלְמוֹת וּבְרָצוֹן.

אִי לָךְ אֶרֶץ שְׂמֵלֶכְךָ נָעַר - זוֹ הָאֶרֶץ שְׂלֵמָטָה.
שְׂלֵמָדְנוּ, כָּל שָׂאֵר אַרְצוֹת שָׂאֵר הָעַמִּים עוֹבְדֵי
עֲבוֹדָה זָרָה, נִתְּנוּ לְגֵדוּלִים מְגֻנִים שְׂמֵמֻנִים עֲלֵיהֶם.
וּמַעַל לְבָלָם הֵהוּא שְׂכָתוֹב בּוֹ (תהלים לו) נָעַר הָיִיתִי
גַם זָקֵנְתִי. וְלִמְדָנוּ, הַפְּסוּק הַזֶּה אָמַר אוֹתוֹ שָׂרוּ
שָׁל עוֹלָם, וְעַל בֵּן כָּתוֹב אִי לָךְ אֶרֶץ שְׂמֵלֶכְךָ נָעַר.
אִי לְעוֹלָם שְׂיוֹנֵק מִהַצַּד הַזֶּה. וּבְשִׂשְׁיִשְׂרָאֵל בְּנִלוֹת,
יוֹנְקִים כְּמִי שְׂיוֹנֵק מִרְשׁוֹת אַחֲרָת.

וְשֶׁרֶיךָ בַּבֶּקֶר יֹאכְלוּ - וְלֹא בְּכָל הַיּוֹם. בַּבֶּקֶר -
וְלֹא בְּזֶמֶן אַחֵר שֶׁל הַיּוֹם. שִׂשְׁנִינוּ, בְּשַׁעַה
שֶׁהַחֲמָה זוֹרַחַת וּבָאִים וְסוֹגְרִים לְשִׁמְשׁ, הֲרָגוּ תְלוּי
בְּעוֹלָם. בְּשַׁעַת הַמְּנַחָה הֲרָגוּ תְלוּי בְּעוֹלָם. מִי גָרַם
אֵת זֶה? מִשׁוֹם שְׂמֵלֶכְךָ נָעַר, הֵהוּא שְׂנֵקְרָא נָעַר.
וְאַתֶּם צְדִיקֵי הָאֱמֶת, קְדוֹשִׁים עֲלִיוֹנִים, בְּנֵי הַמֶּלֶךְ
הַקְּדוֹשׁ, אֵינן יוֹנְקִים מִן הַצַּד הַזֶּה, אֲלֹא מֵאוֹתוֹ

הַמָּקוֹם הַקָּדוֹשׁ שְׁלֹמֶעֱלָה. עֲלֵיכֶם כָּתוּב (דברים ד)
וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים בְּלַכְּם הַיּוֹם.

פָּתַח רַבִּי אֲבָא וְאָמַר, (ישעיה ה) אֲשִׁירָה נָא לַיְדֵי
שִׁירַת דְּוָדִי לְבָרְמוֹ וְגו', וַיַּעֲזֹבָהוּ וַיִּסְקְלָהוּ
וְגו'. בַּפְּסוּקִים הֲלָלוּ יֵשׁ לְהַתְּבַוְּנָן, לָמָּה כָּתוּב
שִׁירָה? הָיָה צָרִיךְ לְהִיזָת תּוֹכְחָה! לַיְדֵי? הָיָה
צָרִיךְ לְהִיזָת לְדוּדֵי, כְּמוֹ שְׁכָתוּב שִׁירַת דְּוָדִי.
כֶּרֶם הָיָה לַיְדֵי (דף צו ע"א) בְּקָרְן כֶּן שָׁמֶן? הִסְתַּכְּלָתִי
בְּכָל הַתּוֹרָה וְלֹא מָצָאתִי מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא כֶּן שָׁמֶן.
אֲלֹא אֵת הַפְּסוּקִים הֲלָלוּ בְּאֵרוֹ הַחֲבָרִים בְּכַמָּה
צוּרוֹת, וְהַכֹּל יָפָה וְכָךְ זֶה. אֲבָל אֲשִׁירָה נָא
לַיְדֵי - זֶה יִצְחָק, שֶׁהָיָה יְדִיד, וְנִקְרָא יְדִיד מִפְּנֵי
שִׁיבָא לְעוֹלָם.

לָמָּה יְדִיד? שֶׁשָּׂנִינֵנו, אֲהַבָּה רַבָּה הִיָּתָה
לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בּוֹ שְׁלֹא נַעֲשֶׂה מִפְּנֵי
שֶׁנִּמְוֹל אֲבָרְהָם אָבִיו, וְנִקְרָא שְׁלָם, וְנוֹסְפָה לוֹ
ה"א לְהַשְׁלִימוֹ, וְכֵן לְשָׂרָה הָרִי נִתְּנָה לָהּ ה"א
הַזֹּאת. כְּאֵן יֵשׁ לְהַתְּבַוְּנָן, ה' לְשָׂרָה זֶה יָפָה, אֲבָל

לְאַבְרָהָם לָמָּה ה"א וְלֹא יו"ד? יו"ד הָיָה צָרִיךְ
 לְכַתֵּב, שְׁחֵרֵי הוּא הָיָה זָכָר. אֲלָא סוּד עֲלִיּוֹן הָיָה
 [הוּא] סָתוּם אֲצִלְנוּ אַבְרָהָם עָלָה לְמַעְלָה, וְנִטַּל
 סוּד מֵה"א הָעֲלִיּוֹנָה שְׁחֵיָא הָעוֹלָם שֶׁל הַזָּכָר.
 ה"א הָעֲלִיּוֹנָה וְה"א הַתְּחִתּוֹנָה, זוּ תְלוּיָהּ בַּזָּכָר
 וְזוּ וַדַּאי בְּנִקְבָהּ. וּמִשּׁוּם כֶּךָ אַבְרָהָם עָלָה בְּה"א
 שְׁלִמְעָלָה, וְשָׂרָה יֵרְדָה בְּה"א שְׁלִמְטָה.

עוֹד, שְׁכַתוּב כֹּה יִהְיֶה זְרַעְךָ, וְלִמְדָנוּ זְרַעְךָ -
 זְרַעְךָ מִמָּשׁ, שְׁחֵיָה מִתְחִיל לְהַכְנִים בַּבְּרִית
 הַזוּ. וּמִי שְׁמֵתְחִיל לְהַכְנִים בַּבְּרִית הַזוּ - נִכְנָם.
 וּמִשּׁוּם כֶּךָ הֵינּוּ שְׁמֵתְנִיר נִקְרָא גַר צָדֵק, מִשּׁוּם
 שְׁלֹא בָּא מִגּוֹעַ קְדוּשׁ שְׁנִמּוּלוּ. וְעַל כֵּן, מִי
 שְׁנִכְנָם בְּזָה - שְׁמוֹ בְּזָה: אַבְרָהָם. מִשּׁוּם כֶּךָ
 כְּתוּב בּוּ כֹה יִהְיֶה זְרַעְךָ, זְרַעְךָ מִמָּשׁ, וְנִמְסָר לוֹ
 ה"א. וְאִם לֹא נִמְסָרָה ה"א לְשָׂרָה, הָיָה לוֹ
 לְאַבְרָהָם לְהוֹלִיד לְמִטָּה, כִּמּוֹ שְׁחֵיָה הַזוּ
 מוֹלִידָה לְמִטָּה.

אחר שנמסרה לשָׁרָה ה"א, התחברו שְׁתֵי תהי"ן
 יחד והולידו לְמַעְלָה, ומה שִׁיָּצָא מהם
 הוא יו"ד. משום כֵּן יו"ד אות הראש של יצחק,
 זכר. מִכָּאן מתחיל הַזְכָּר לְהַתְפַּשֵּׁט, ועל כֵּן
 כְּתוּב (בראשית כא) כִּי בִּיצְחָק יִקְרָא לָךְ זָרַע. בִּיצְחָק
 וְלֹא כֵּן. יצחק הוליד לְמַעְלָה, שְׁכַתוּב (מיכה ז)
 תִּתֵּן אִמָּת לַיַּעֲקֹב, וַיַּעֲקֹב הַשָּׁלִים הַכֹּל.

וְאִם תֹּאמַר, וְכִי אֲבָרְהָם בָּוֶה נֶאֱחָז וְלֹא יוֹתֵר,
 וְהֵרִי כְּתוּב חֶסֶד לְאַבְרָהָם? אֵלֶּא חֶלְקוֹ כֵּן
 הוּא, מִשּׁוּם שֶׁעָשָׂה חֶסֶד עִם בְּנֵי הָעוֹלָם. אֲבָל
 לְהוֹלִיד - כָּאֵן הוּא אֶחָז וּמִכָּאן מֵתְחִיל, ועל כֵּן
 לֹא נִמּוּל אֲבָרְהָם אֶלֶּא בֵּן תִּשְׁעִים וְתִשְׁעֵ שָׁנָה,
 וְסוּד הַדָּבָר תְּרֵי יְדוּעַ, וּבִאֲרָנוּהוּ בְּמִשְׁנֵתָנוּ.

וּמִשּׁוּם כֵּן יצחק, הדין הקשה, יָצָא לְאֶחָז
 לְחֶלְקוֹ וְלְהוֹלִיד, וְנִקְרָא חֶסֶד, ועל כֵּן
 יַעֲקֹב הַשָּׁלִים הַכֹּל מֵהַצַּד הַזֶּה וּמֵהַצַּד הַזֶּה. מִצַּד
 הָאֶחָזָה אֲבָרְהָם וַיַּצְחָק לְחֶלְקָם לְמַעְלָה הִיא
 הַשְּׁלִימוֹת. מֵהַצַּד שֶׁנִּתֵּן לָהֶם לְהוֹלִיד מִלְּמַטָּה

לְמַעַלָּה הִיא שְׁלֵמוֹת. וְעַל כֵּן כָּתוּב (ישעיה מט)
 יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאֵר. בּוֹ נֶאֱחָזוּ הַגְּנוּנִים
 מִמַּעַלָּה וּמִמַּטָּה.

וְעַל כֵּן כָּתוּב פֶּאֶן שִׁירָה, שְׁכַתוּב (שם ה) אֲשִׁירָה
 נָא לִידֵידי. שִׁירָה וְדַאי. שְׁוָה נִקְרָא לְהוֹלִיד
 זָכַר, שְׁחֵרֵי נִקְרָא יָדִיד טָרָם שְׁיִבֵּא לְעוֹלָם. וַיֵּשׁ
 אוֹמְרִים, [וה] אֲשִׁירָה נָא לִידֵידי - זֶה אֲבָרְהָם,
 שְׁנֵאמַר (ירמיה יא) מַה לִּידֵידי בְּבֵיתִי. וְאֲבָרְהָם יִרְשׁ
 יִרְשָׁה שֶׁל נַחֲלַת הַחֶלֶק הַזֶּה. אֲבָל [על] מַה
 שְׁאֵמְרֵנוּ שְׁוָה יִצְחָק - כֹּף זֶה.

שִׁירַת דוּדֵי לְכַרְמוֹ - זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 שְׁנִקְרָא דוּדֵי, שְׁכַתוּב (שיר ה) דוּדֵי צִח
 וְאָדוּם. יָדִידי - אוֹחֵז בְּדוּדֵי, זָכַר, וּמִמֶּנּוּ נִטְעַע
 כָּרֶם, שְׁכַתוּב כָּרֶם הִיָּה לִידֵידי.

בְּקֶרֶן בֶּן שָׁמוֹ, מַה זֶה בְּקֶרֶן בֶּן שָׁמוֹן? אֵלֶּא בַּמָּה
 יִצְאָ הַכָּרֶם הַזֶּה וּבַמָּה נִטְעַע? תּוֹר וְאָמַר
 בְּקֶרֶן, מַה זֶה קֶרֶן? שְׁכַתוּב (יהושע ו) בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל.

בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל מִתְחִיל. וְהִקְרָן הוּא אֲחוּזָה בְּאוֹתוֹ
הַזֶּכֶר שֶׁנִּקְרָא בֶּן שָׁמֶן.

מַה יְהִי בֶּן שָׁמֶן? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בֶּן חוֹרִים, וְשִׁנְיָהֶם
דָּבָר אֶחָד. שָׁמֶן, שְׂמִשָּׁם שׁוֹפֵעַ שָׁמֶן וְגִדְלָה
לְהַדְלִיק הַמְּאוֹרוֹת, וּמִשׁוֹם כֶּךָ בֶּן שָׁמֶן. וְהַשָּׁמֶן
וְהַמְשָׁחָה הֵלְלוּ שׁוֹפְעִים וַיּוֹצְאִים וּמִדְּלִיקִים
מְאוֹרוֹת, עַד שֶׁנּוֹטֵל אוֹתוֹ וְכוּנֵם אוֹתוֹ הִקְרָן
הַזֶּה. וְזֶה נִקְרָא קֶרֶן הַיּוֹבֵל. מִשׁוֹם כֶּךָ אֵין מְשִׁיחַת
הַמְּלָכוֹת אֶלָּא בְּקֶרֶן, וְעַל בֶּן נִמְשָׁחָה מְלָכוֹת דְּוָד,
שֶׁנִּמְשָׁח בְּקֶרֶן וְנֶאֱחָז בּוֹ.

וַיַּעֲזִיבֵהוּ וַיִּסְלְקֵהוּ - כַּטְּבִיעַת הוּא שֶׁמְקִיפָה אֶת כָּל
הַצְּדָדִים. ^(דף צו ע"ב) וַיִּסְקְלֵהוּ - שֶׁהַסִּיר מִמֶּנּוּ
וּמִחֲלָקוֹ אֶת כָּל אוֹתָם שָׂרִים גְּדוֹלִים, כָּל אוֹתָם
הַמְּגֻנָּיִם, כָּל אוֹתָם הַכְּתָרִים הַתְּחִתּוֹנִים. וְהוּא לְקַח
לוֹ אֶת [הַקְּרָן] הַכָּרֶם הַזֶּה לְחֲלָקוֹ, שֶׁכְּתוּב (דברים לב)
כִּי חֲלַק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נִחַלְתּוֹ.

וַיַּטְעֵהוּ שָׂרֵק - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה ב) וְאַנְכִי
נִטְעַתִּיךָ שׂוֹרֵק כְּלֵה וְרַע אִמָּת. כֵּל"ה

בְּתוֹב בְּה"א. מִכָּאן הַתְּחִיל אֲבָרָהֶם לְהוֹלִיד
 לְמַעַלָּה, וּמִזֶּה יֵצֵא זֶרַע אֱמֶת. כֵּלֵּה זֶרַע אֱמֶת וַדָּאִי.
 הֵינּוּ אֲשֶׁרֶתוֹב כֹּה יְהִי זֶרַעוֹ, וְהַכֹּל דְּבַר אֶחָד.
 אֲשֶׁרִי חֲלָקָם שָׁל יִשְׂרָאֵל שְׂיִרְשׁוּ אֶת הַיְרֻשָּׁה
 הַקְּדוּשָׁה הַזֶּה. סוּף הַפְּסוּק (ישעיה ה) - וַיִּבֶן מִגְדָּל
 בְּתוֹכּוֹ. מַה זֶה מִגְדָּל? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי יח) מִגְדָּל
 עֵז שֵׁם ה' בּוֹ יְרוּץ צַדִּיק וְנִשְׁגָּב. בּוֹ יְרוּץ צַדִּיק
 וַדָּאִי.

וְגַם יָקָב חָצַב בּוֹ - זֶה הַשַּׁעַר שֶׁל הַצַּדִּיק, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קיח) פֶּתַח לִי שַׁעֲרֵי צַדִּיק. מַה
 מִשְׁמִיעֵנּוּ? שָׁכַל בֶּן יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמּוֹל, נִכְנָם בְּשִׁנֵּיהֶם
 וְזוֹכָה לְשִׁנֵּיהֶם. וּמִי שֶׁמִּקְרִיב אֶת בְּנוֹ לְקַרְבָּן תְּהִיָּה,
 מִכְּנִים אֹתוֹ לְשֵׁם הַקְּדוּשָׁה. וְעַל הָאֹת הַזֶּה
 מִתְּקַיְמִים שָׁמַיִם וָאָרֶץ, אֲשֶׁרֶתוֹב (ירמיה לג) אִם לֹא
 בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה תִּקְוֶת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי.
 וּבַעַל הַתְּלוּלָה תְּהִי זָכָה לְכֹל, לְרֹאוֹת אֶת הַקְּדוּשָׁה
 בְּרוּךְ הוּא פָּנִים בְּפָנִים בַּיּוֹם תְּהִיָּה.

אֲשֶׁרִי חֶלְקֵנוּ שְׁזַכֵּנוּ לַיּוֹם הַזֶּה, וְאֲשֶׁרִי חֶלְקֵךָ
 עִמָּנוּ. וְחֵבֶן הַזֶּה שְׁנוּלֵד לָךְ, קָרָאנוּ עָלָיו
 כָּל הַנְּקָרָא בְּשֵׁמִי וְגו', יִצְרָתִיו אַף עֲשִׂיתִיו.
 וְכַתּוּב (שם נד) וְכָל בְּנֵיךָ לְמוֹדֵי ה' וְגו'. לֹא אֵת רַבִּי
 אֲבָא שְׁלֵשָׁה מִלִּין.

אָמְרוּ לוֹ, בַּעַל הַהִלּוּלָא הַזֶּה הַמְּאַרְחַ שְׁלָךְ זָכָה
 לְכָל זֶה מִשּׁוֹם שְׁקִימִים אֵת קִיּוֹם הַמְּצֻוֶה.
 אָמַר, מַה הִיא? אָמַר אֹתוֹ הָאִישׁ, אֲשֶׁתִּי, אִשְׁתְּ
 אַחִי הִיָּתָה, וְהוּא מֵת בְּלִי בָנִים, וְנִשְׁאַתִּי אֹתָהּ,
 וְזֶה חֵבֶן הָרֵאשׁוֹן שֶׁהָיָה לִי מִמֶּנָּה, וְקָרָאתִי לוֹ בְּשֵׁם
 אַחִי שְׁנַפְטָר. אָמַר לוֹ, מִכָּאן וְהִלְאָה קָרָא לוֹ אִידִי,
 וְזֶה הוּא אִידִי בַר יַעֲקֹב. בִּרְךָ אוֹתָם רַבִּי אֲבָא וְהִלְךְ
 לְדַרְכוֹ.

בַּאֲשֶׁר בָּא, סִדֵּר הַדְּבָרִים לְפָנַי רַבִּי אֶלְעָזָר, וּפְחַד
 לֹאמַר לְרַבִּי שְׁמַעוֹן. יוֹם אֶחָד הָיָה לְפָנַי
 רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מַהוּ שְׁכַתּוּב וַיִּפֹּל
 אֲבָרָם עַל פָּנָיו וַיְדַבֵּר אֵתוֹ אֱלֹהִים לֵאמֹר אֲנִי הִנֵּה
 בְּרִיתִי אִתְּךָ? מִשְׁמַע שְׁעַד שְׁלֵא נִמּוּל, הִנֵּה נוֹפֵל

על פָּנָיו וּמְדַבֵּר עִמוֹ. אַחַר שְׁנַמּוּל, עָמַד בְּקִיּוּמוֹ
וְלֹא פָּחַד. אֲנִי הִנֵּה בְּרִיתִי אִתְּךָ, שְׁמַצָּא אֶת עֲצָמוֹ
מִהוּל.

אָמַר לוֹ רַבִּי אַבְא, אִם נוֹחַ לְפָנַי מִרְשָׁאֵי לְפָנָיו
מֵאוֹתָם הַדְּבָרִים הַמְּעַלִּים שְׁשִׁמְעֵתִי בְּזוֹהָ?
אָמַר לוֹ, אָמַר. אָמַר לוֹ, אֲנִי פוֹחַד שְׁלֹא יַעֲנֶנְשׁוּ עַל
יָדַי. אָמַר לוֹ, חֵם וְשָׁלוֹם, (תהלים קיב) מִשְׁמוּעָה רָעָה
לֹא יִירָא נִבּוֹן לְבַי בְּטוֹחַ בַּח'. סֵפֶר לוֹ הַמְּעַשָּׂה,
וְסִדֵּר לְפָנָיו אֶת כָּל אוֹתָם הַדְּבָרִים.

אָמַר לוֹ, וְכִי כָּל הַדְּבָרִים הַמְּעַלִּים הִלְלוּ הָיוּ
טְמוּנִים אֶצְלְךָ וְלֹא אָמַרְתָּ אוֹתָם? גּוֹזְרֵנִי
עֲלֶיךָ שְׁכָל שְׁלֵשִׁים תִּימִים הִלְלוּ תִלְמֵד וְתִשְׁבַּח,
וְלֹא כָּתוּב (משלי ג) אֵל תִּמְנַע טוֹב מִבְּעַלְיוֹ בְּהִיּוֹת
לְאֵל יִדְּךָ לַעֲשׂוֹת? וְכָךְ הָיָה. אָמַר, גּוֹזְרֵנִי שְׁבַת־זָרָה
הוּוּ יִגְלוּ לְכָבֵל [ויגלו בגבול] בֵּין הַחֲבָרִים.

חֲלִישָׁה רַעֲתוֹ שֶׁל רַבִּי אַבְא. יוֹם אֶחָד רָאָה אוֹתוֹ
רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר לוֹ, דְּפוּם לְבָבְךָ מְצוּי
בְּפָנֶיךָ. אָמַר לוֹ, לֹא עַל שְׁלִי הוּא, אֶלָּא עַל שְׁלָהֶם!

אמר לו, חם ושלום ששענשו, אלא משום שדברים
התנלו ביניהם כל כך. יגלו לבין החברים, וילמדו
אותם הדרכים, [ומתמקמים] ויתכסו הדברים בתוכם,
שחרי אין הדברים מתנלים אלא בינינו, שחרי
הקדוש ברוך הוא הסכים עמנו, ועל ידינו מתנלים
הדברים.

אמר רבי יוסי, כתוב (ישעיה נח) אז יבקע פשח
אורך וגו'. עתיד הקדוש ברוך הוא להכריז
על בניו ויאמר, אז יבקע פשח אורך ויארכתך
מהרה תצמח והלך לפניך צדקך כבוד ה' יאספך.